

DAS TARGUM SCHENI

nach Handschriften herausgegeben

und mit einer Einleitung versehen

von

Dr. phil. Moritz David.

הוצאת והדפוס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ט

BERLIN.

Verlag von M. Poppelauer.

1898.

Seinen teuren Eltern
in kindlicher Liebe und Dankbarkeit

zugeeignet

vom

Verfasser.

EINLEITUNG.

Unter Targum ¹⁾ versteht man die aramäische Uebersetzung der heil. Schrift. Dieselbe ist auf folgende Weise entstanden.

Etwa am Ende des 3-ten vorchristl. Jahrhunderts ²⁾ war die hebr. Sprache als Umgangssprache durch das Aramäische zurückgedrängt worden. Infolgedessen mussten die Vorlesungen aus der heiligen Schrift beim Gottesdienste der Mehrheit des Volkes unverständlich bleiben. So sah man sich denn genötigt, einen Uebersetzer anzustellen, der den im Urtext verlesenen Vers sofort in die aramäische Sprache übertrug. Eine solche Uebersetzung nannte man Targum ³⁾ und den Uebersetzer Meturgeman.

Ursprünglich sollte das Targum nicht niedergeschrieben werden ⁴⁾, jedenfalls um zu verhüten, dass diese Uebersetzungen kanonische Autorität erlangen. Doch ist man später hiervon abgekommen, ebenso wie dies ja auch bezüglich der schriftlichen Niederlegung des Talmud der Fall war. Schon zur Zeit des Tempelbestandes hören wir von einer aramäischen Uebersetzung eines Buches der heiligen Schrift und zwar des Buches Hiob ⁵⁾. Mit Hiob wird man aber wohl nicht den Anfang gemacht haben, sondern jedenfalls mit den Theilen der heil. Schrift, welche beim

¹⁾ Vergl. Zunz, Gottesdienstl. Vorträge 2-te Aufl. Frankfurt a. M. 1892. S. 65 ff.

²⁾ So Kautzsch, Grammatik d. Bibl. Aram. Leipz. 1884, S. 4. Anders Nöldeke, „die sem. Sprachen“ S. 21. Nach ihm ist erst in der Makkabäerzeit das Aramäische die herrschende Sprache.

³⁾ Ueber den Ursprung des Wortes Targum siehe Berliner, das Targum Onkelos, Berlin 1881, S. 78.

⁴⁾ Jeruschalmi Megilla Cp. IV. ר' שמואל בר יצחק חמא חד ספר מושיט תרגומא
מן גז ספרא. אמר ליה, אמור לך, דברים שנאמרו בפה, בכתב בכתב:

⁵⁾ Sophrim 5, 15. מעשה ברבן גמליאל, שהיה עומד על הבנין בהר הבית היבאו.
לו ספר איוב כתוב תרגום.

Gottesdienst zur Verlesung kamen, also vor allem mit dem Pentateuch u. den Haftaroht (Prophetenabschnitten).

In der That besitzen wir auch zwei solcher Uebersetzungen aus dem ersten Jahrhundert und zwar eine Pentateuchübersetzung von dem Proselyten Onkelos und ein Prophetentargum von Jonathan ben Uziel.

Aus viel späterer Zeit stammen die Hagiographentargume, von denen manche erst nach Abschluss des Talmud entstanden sind¹⁾.

Ausser diesen genannten besitzen wir noch zum Pentateuch zwei palästinensische Targumim, das Targum jeruschalmi I.²⁾ u. II.³⁾ Aber auch zu den Propheten und Hagiographen hat ein solches existirt. Das Targum zu den Propheten ist uns zwar verloren gegangen, wird aber von älteren Autoren citirt. Vom Hagiographentargum besitzen wir noch das Targum zur Chronik und das zu Esther, das sogenannte Targum scheni oder das zweite Targum⁴⁾.

Schon eine oberflächliche Betrachtung zeigt uns, dass das Targum scheni in seiner ganzen Anlage von den anderen Targumim verschieden ist. Onkelos hatte noch eine ziemlich wörtliche Uebersetzung gegeben. Später nahm das Targum mehr und mehr die Gestalt einer auslegenden Paraphrase an. Bald knüpft der Targumist eine zeitgemässe Bemerkung an, bald verwendet er einen Midrasch, um den Schriftvers zu erklären. Doch das Targum scheni bildet geradezu einen Complex von Textübersetzungen, Paraphrasen, Legenden und Midraschim⁵⁾. Aus dieser Compilation scheint auf den Zweck des T. sch. geschlossen werden zu können. Es ist nämlich nicht anzunehmen, dass der Methurgeman beim Vorlesen der Estherrolle am Purimfeste sich dieses durch und

¹⁾ Die meisten waren Raschi noch unbekannt und werden erst von R. Nathan im Aruch bestimmt erwähnt.

²⁾ Irrtümlich wurde die Abfassung desselben dem Verfasser des Prophetentargums Jonathan b. Uziel zugeschrieben, deshalb wird es auch Targum Jonathan oder Pseudojonathan genannt.

³⁾ Das jerusal. Fragmententargum.

⁴⁾ Als Targ. jeruschalmi wird es auch von Raschi in seinem Pentateuchcommentar zu 5 Mos. 3, 4 bezeichnet: ראיתי הרגום ירושלמי במגלת אסתר קראו למלמן טרכונין; Das Wort טרכונא findet sich im Targum scheni zu 1, 3 und 1, 10.

⁵⁾ So ist es auch erklärlich, dass das T. sch. einmal von Raschi zu 1, Kön. 10, 19 מגלת אסתר und von Tosaphoth Megillah 13^b מדרש genannt wird, denn dem Inhalte nach ähnelt es vielmehr einem Midrasch als einem Targum.

Soviel zur Einführung. Was nun die vorliegende Arbeit betrifft, so soll sie einen auf drei alte Handschriften des Targum scheni basierten Texte geben. Es hatte zwar Munk vor ungefähr 20 Jahren Varianten einiger Codices mitgeteilt, doch diese Edition — darüber herrscht eine Stimme — ist nicht genügend. Wir legten unserer Arbeit zu Grunde: 1) den Codex Kissingensis, im Besitze des Herrn Distriktsrabbiners Bamberger in Kissingen, der uns gestattete in seiner Behausung dies wertvolle Manuscript zu benützen, wofür ihm an dieser Stelle unser herzlichster Dank ausgesprochen sei. Dieser Codex, wohl der älteste in Deutschland, ist im Jahre 1189 vollendet. Er ist bei Berliner (d. Targum Onkelos) näher beschrieben, weshalb es sich hier erübrigt. Damit verglichen wir 2) den Codex Vratislaviensis. Derselbe befindet sich auf der Stadtbibliothek zu Breslau und stammt aus dem Jahre 1238. Näher beschrieben bei Levy, chald. Wb. 2-ter Bd. Vorw. S. IV. 3) Den Codex Hamburgensis. Derselbe befindet sich auf der Stadtbibliothek zu Hamburg, und stammt aus dem Jahre 1339. Näher beschrieben bei Steinschneider, Catalog, S. 2 oben.

Bei der Herstellung unserer Edition haben uns die Verwaltungen der Stadtbibliotheken zu Breslau und Hamburg sowie der kgl. Universitätsbibliothek in Erlangen wichtige Dienste geleistet. Ihnen hierfür an dieser Stelle bestens zu danken, ist uns eine angenehme Pflicht.

angeführten Stellen gleich oder sehr ähnlich. — Ebensowenig wird die Ansicht Cassels zu billigen sein, der in seiner Einleitung sagt: „Vor d. 7. Jahrhundert ist das Werk in den jüd. Gemeinden gebraucht und verschieden glossiert worden“. Cassel will gewaltsam das T. sch. in die Zeit Justinians hineininterpretiren und kommt so nothwendig zu falschen Annahmen. Ausführlicher hat das Posner (das Targum rischon, Breslau, 1896, S. 19, Anm. 1) dargethan. Posner nimmt als Abfassungszeit die Zeit nach dem Jahre 800 an. Doch da er uns keinen strikten Beweis für die Abhängigkeit des T. sch. von den Pirke de R. Elieser gebracht hat, so müssen wir an der von Zunz angegebenen Zeit festhalten.

K = Cod. Kissingensis H = Cod. Hamburgensis.
 V = Cod. Vratislaviensis < = fehlt

Der Text ist der des ältesten der 3 Codices K; in Fällen, wo eine Abweichung von K geboten erscheint, ist die Lesart von K in den Varianten angegeben. *Scriptio plena* u. *defectiva* blieben grösstenteils unberücksichtigt.

I.

(1) המשא כתיב בהון ⁽¹⁾ לישנא דווי בויהו בימי. ואלין אינון. ויהי בימי אמרפל. ומן ווי הוה ⁽²⁾ בימי אמרפל. דאיתכנשו מלכין. ולא הוה ⁽³⁾ ריבא ⁽⁴⁾ וחריבה בעלמא עד דאתא אמרפל. ויהי בימי שפוט השפטים. וכל ⁽⁵⁾ ווי הוה כיומיהון. ⁽⁶⁾ ומאן ⁽⁷⁾ ווי הוה. מטול דהוה כפנא בארעא. דכתיב ויהי רעב בארץ. ויהי בימי אחז. ⁽⁸⁾ ווי הוה כיומוי. ⁽⁹⁾ ומאן ⁽¹⁰⁾ ווי הוה. דכתיב עלה רצין מלך ארם. ⁽¹¹⁾ ומה כתיב בתריה. נעלה ביהודה. מיכן את למד. ⁽¹²⁾ כולהון דכתיב ויהי ⁽¹³⁾ בימי לישנא ⁽¹⁴⁾ דווי ⁽¹⁵⁾ הוה. והוה מן יומי עלמא מן שנין קדמייתא. כד ⁽¹⁶⁾ הוון ⁽¹⁷⁾ עקתא אתיון על ⁽¹⁸⁾ עמא דבית ישראל ⁽¹⁹⁾ הוון מצליין קדם ⁽²⁰⁾ אבוהן דבשמיא ועני ⁽²¹⁾ יתהון. דכתיב ⁽²²⁾ ויהא עד לא יקרין ⁽²³⁾ אנא עני עד ⁽²⁴⁾ לא ימללון אנא אשמע: ויהי בימי אחשוורוש הוא אחשוורוש. חד מן עשרא מלכון ⁽²⁵⁾ דמלכון ⁽²⁶⁾ ועתיון בעלמא. ואילין אינון עשר מלכין. מלכותא ⁽²⁷⁾ קדמאה דמלך יי צבאות דבעגלא תתגלי ⁽²⁸⁾ עלן מלכותיה. תניינא דנמרוד. ⁽²⁹⁾ תליתאה דפרעה ⁽³⁰⁾ מלכא. ⁽³¹⁾ רביעייתא דישראל. ⁽³²⁾ חמישייתא דנבוכדנצר מלכא דבבל. יתיתאה דאחשוורוש. ⁽³³⁾ שביעייתא ⁽³⁴⁾ דיוון. ⁽³⁵⁾ תמיניתא דרומי. ⁽³⁶⁾ תשיעייתא דבן דור ⁽³⁷⁾ משיחא. ⁽³⁸⁾ עשיריתא דעוד מלך מלכיא ⁽³⁹⁾ יי צבאות די בעגלא תתגלי מלכותיה על כל ⁽⁴⁰⁾ דיירי ארעא. כד מטת מלכות בבל למונדא מן ארעא ⁽⁴¹⁾ ושלטנא יתערון מנה. לא ⁽⁴²⁾ ידעון ⁽⁴³⁾ בני אנשא ⁽⁴⁴⁾ מאן ישוון עליהון מלכא. וכד מית נבוכדנצר מלכא דבבל וקם אויל ⁽⁴⁵⁾ מרודך בריה ⁽⁴⁶⁾ באתריה. ולא הוה צבן אנשי ⁽⁴⁷⁾ מדינתיה. מתביין ואמרין ליה נבוכדנצר אבוך לא הוה מדוריה עם בני אנשא. ואיך מקימין אנחנא יתך מלכא עלינן. כבר מתפני אבוך נבוכדנצר ואתי ⁽⁴⁸⁾ עלינן ⁽⁴⁹⁾ וקטל ⁽⁵⁰⁾ יתך. וכד שמע אויל מרודך ית ⁽⁵¹⁾ פיתגמיא הרין דאנשי מדינתיה אמרין ליה. מתיב ואמר להון. ⁽⁵²⁾ נבוכדנצר מית ושריד מן עלמא. ועד כען

V H (1) ויהי לישנא ווי. — (2) V כיומי. — (3) H ריבה. — (4) V וחרבא. — (5) V ווי H < ווי. — (6) H ומאן. — (7) V וויא K וי. — (8) V ווי H בימי אחז ווי הוה. — (9) H עלה < fehlt bis (10) V ווי. — (11) H מה. — (12) V כולהום. — (13) H V < כימי. — (14) H V דווי. — (15) K הוה. — (16) H הוה. — (17) V עקתן. — (18) H V < עמא. — (19) H הוה. — (20) H V אבוהון. — (21) V יתהום. — (22) H V ויהי. — (23) H אנ. — (24) K דלא. — (25) H V די מלכין. — (26) K ועתיון. — (27) V קדמיא. — (28) H V < עלן. — (29) V תליתתא H תליתא. — (30) K מלכותא רביעייתא. — (31) V רביעייתא. — (32) V חמישייתא. — (33) V שביעייתא H שביעייתא. — (34) H V דיון. — (35) H תמיניתא. — (36) V השועיתא H תשיעיתא. — (37) K משיחא. — (38) V עשיריתא. — (39) H דיי. — (40) H דארי. — (41) H V דשולטנא. — (42) H הוה ידעין. — (43) H V < בני. — (44) H V מה. — (45) K מרודך. — (46) H V בתריה. — (47) H מדינתא. — (48) H עלנא. — (49) H וקטיל. — (50) V K < יתן. — (51) H V פיתגמא. — (52) H V נבוכדנצר אבא.

(1) לית אתון מהמנין. מתיבין ואמרין, נבוכדנצר אבוך ארנש ית ארעא כולא וית
 מלכיא כולהון, דעלוהי כתבא מפרש. הוה האישי מרניו הארין מרעיש ממלכות. (2) מה
 עבד אויל מרווך בההיא שעתא. על לבי (3) גנוי מלכא ואפיק מתמן (4) שלשלון
 דברול ודינשה ורמא בעקביו דנבוכדנצר אבוי ונגד ונפק ואפיק יתיה (5) מן קבריה.
 דהכרין מפרש עלוהי כתבא, ואתה השלכת מקברך כנצר נתעב. וכד חוון אנשי מדינתיה
 דעבד אויל (6) מרווך רעות אבוהי דבשמיא. קמו כולהון בחדוא רבא ואלבישו ית
 אויל (7) מרווך (8) ארנטא טבא דמלכותא (9) ויהבו ליה יקר סניא ורבו יתורא. מתיב
 דניאל גברא דתחמדתא ואמר ליה. אויל (10) מרווך הא כל יומיה דנבוכדנצר אבוך לא
 נפיק אסירא מן ביתיה לעלם. דהכרין כתבא מפרש עליה. אסיריו לא פתח ביתה.
 כד איתחייבו (11) שגאוהו דיהוראי. איתגבר וסליק (12) עליוהון נבוכדנצר אבוך החריב ית
 ארעא דישראל ובהו ית קרתא דירושלם ואוקיד ית מוקדשא בנורא ואגלי ית עמא
 דבית ישראל ואייית (13) יתהון לבבל ואגלי עמהון יהויכין מלכא דבית יהודה ואסיר
 יתיה בבית אסירי תלתין ושבע שנין מן קדם דלא ישם עלוהי רעות אבוהי דבשמיא.
 ואף נבוכדנצר איתגבר בלביה ואמר. לית מלך ושליט אלא אנא. (14) דהכרין כתבא
 מפרש עלוהי ואמר. אעלה על במתי עב אדמה לעליון. בה יעתא עבד אויל
 (15) מרווך רעות אבוהי דבשמיא. ועל לבית אסירי ואפיק מתמן (16) ית יהויכין בר יאשיהו
 מלך שבטא דבית יהודה. ונפקו עמיה כל אסיריא. מה עבד אויל (17) מרווך בההיא
 שעתא, על לבי גנוי מלכא ואפיק מתמן כל משחנין טבין וכל מיני בוסמני ואסחי
 יתיה ומשח יתיה ואלבש יתיה לבושין דמלכותא, ואכל לחם תדירא קדמוהי כל יומי
 חייה. ודרייש מדאה קבל מלכותא. הוא אחשורוש בר כורש מלכא פרסאה בר דרייש
 מלכא מדאה. הוא אחשורוש דאמר למייתי חמרא מן מאה (18) ועשרין ושבע מדינ
 למאה ועשרין (19) ושבעא מלכין (20) דגניין קדמוהי (21) דישתי כל נבר ונבר מן חמד
 מדינתיה ולא (22) יתנוק. הוא אחשורוש דמתקלקלן עצתיה ולא (23) מתקנן גזירתיה.
 הוא אחשורוש מלכא מעותנא. הוא אחשורוש דאמר לאעלא ית ושתי מלכתא ערטלייתא
 (24) קדמוי ולא עלת. הוא אחשורוש מלכא (25) טפשאה וידנא דאמר תבטל מלכותי ולא
 תבטל גזירתי. הוא אחשורוש (26) דביומוהי (27) איודכנו בני ישראל מנן בלא כסף.
 דהכרין כתבא מפרש, חנם נמכרתם. הוא אחשורוש דאמר למייתי ארוין מן לבנון ודהבא
 מאופיר ולא אייתי. הוא אחשורוש דביומוהי אשתחרן (28) אפוהי דבית ישראל כשולי
 קדרה. הוא אחשורוש דביומוהי אתקיים על בית ישראל מה דכתיב בספר אורייתא דמשה,
 בבקר תאמר מי יתן ערב? הוא אחשורוש. חמשה כתיב בהון הוא (29) דאתקריין רשיעין
 וחמשה כתיב בהון הוא (30) דאתקריין צדיקין. אברם הוא אברהם. הוא אהרן ומשה
 הוא משה ואהרן. (31) ודוד הוא הקטן. הוא עוויה. אילין (32) חמשה צדיקין. (32) וחמשה

H V (4) ליה אתון כדומנין. — K (2) על felit bis. (3) גנואי דמלכא. — H V (4)
 שלשלוין. — H (5) מקבריה. — K (6) מרווך. — K (7) מרווך. — H V (8) ארגונא. — H V (9)
 ויהבין. — K (10) מרווך. — H (11) סנאיהון V שונאיהון. — H (12) עליוהון V עליוהום.
 — V (13) יתהום. — H (14) והכרין. — K (15) מרווך. — H V (16) < H V ית. — K (17) מרווך.
 — K (18) ועשרים. — K (19) ושבע H ושבעה. — H (20) דגנייא. — K (21) דישת. — H (22)
 איתנוק. — H V (23) תקנן. — H V (24) קדמוהי. — V (25) טפשא H טפשא. — H (26) די
 ביומוהי. — H (27) איודכנו. — H V (28) אפיהון. — H (29) ואתקריין. — H (30) ואתקריין.
 — V K (31) < V K ודוד הוא הקטן. — H (32) חמשה.

רשיעין קדמאה נמרוד, דכתיב ביה, הוא היה גבור ציד. הוא עשו אבי אדום. הוא דתן ואבירם. הוא המלך אהו: הוא אחשוורוש. ועל דאמר ועל דעבד איתקצרו יומיו. ברם מלך מהורו ועד כוש מהורו דמערבא ועד כוש דמדינחא על מאה ועשרין ושבע מדיני. הוא אחשוורוש דקטל איתתיה מטול רחמיו. הוא אחשוורוש דקטל ⁽¹⁾ רחמיו מטול אתתיו: הוא אחשוורוש המולך מהורו ועד כוש והלא הורו וכוש ⁽²⁾ קריבן הדא לחדא, אלא היך הוה שליט על הורו וכוש דהון קריבן ליה, הכי הוה שליט על מאה ועשרין ושבע מדיני ⁽³⁾ ואיפרכיא דידהון. ⁽⁴⁾ דנותה את משכח דשלמה מלכא. הוה שליט ⁽⁵⁾ בכל עיבר נהרא מתפסח ועד עזה. והא תפסח ועזה קריבן הויין הדא לחדא אלא ⁽⁶⁾ היך ⁽⁷⁾ הוה שליט על תפסח ועזה ⁽⁸⁾ דהויין קריבן ⁽⁹⁾ הכין הוה שליט על ⁽¹⁰⁾ כל עלמא: ארכעא אינון ⁽¹¹⁾ דשלטון מסוף ⁽¹²⁾ עלמא ועד סופיה תרין מן ⁽¹³⁾ אומיא ותרין מישראל. שלמה ואחאב מישראל. באחאב כתיב, אם יש גוי וממלכה, ונבוכדנצר ואחשוורוש. אלא אחשוורוש איתקצרת מלכותיה ולא הוה שליט אלא על מאה ועשרין ושבע מדיני. אלא אמר הקדוש ברוך הוא עתיד הוא למיתבה לאסתר דהיא מן בנת ⁽¹⁴⁾ בנתא דשרה דחיית מאה ⁽¹⁵⁾ ועשרים ושבע שנין ותמלך על מאה ועשרין ושבע מדיני:

⁽¹⁶⁾ בימים ההם כשבת המלך אחשוורוש על כסא מלכותו אשר בשושן הבירה. הדא היא דכתיב, ⁽¹⁷⁾ מהעדא מלכין ומהקם מלכין מן ⁽¹⁸⁾ שירויא דעלמא. בוכרין ⁽¹⁹⁾ אינון הון שקלין רבותא ויקרא והבדין את משכח, דבר קטל קין ⁽²⁰⁾ ית הבל אחוי לא אתבני עלמא מן חד מנהון לא מן קין ולא מן הבל אלא מן שת ואיתיהיבת רבותא לשת, דהבדין כתיב כי שת לי אלהים. והוא הוה תליתאה. ושת מסר יתיה לאנוש, ואנוש לקינן, עד דמטא לנה. ונח מסר יתיה ⁽²¹⁾ לשם, ושם הוה ליה חמשה בנין, ולא יתב רבותא לקדמאה ולא לתניינא אלא לארפכשד, ⁽²²⁾ דכתיב בני שם עילם ואשור וארפכשד. ולארפכשד איתיהיבת רבותא מטול ⁽²³⁾ דהוה עתיד דקאים מניה אברם, ואברהם יתבה ליצחק, ויצחק ליעקב, ויעקב ליהודה, ויהודה לפרץ, ופרץ לחצרון, עד דמטת לצדקיהו, וכד נלה צדקיהו נסבה נבוכדנצר מניה. איתחשב קודשא בריך הוא בלביה ואמר, כולדון ⁽²⁴⁾ יומתא דרות מלכותא ⁽²⁵⁾ מסירא ביד בניי הות מתנלגלת עמהון, חד קאים רשיעא וחד צדיקא, ⁽²⁶⁾ חד יויף וחד ⁽²⁷⁾ פרע, והישתא דאיתנסיבת מלכותא מן בניי תעטף ⁽²⁸⁾ מלכותא ⁽²⁹⁾ לבי נשא לעילם דהוה ⁽³⁰⁾ בן בריה דשם, דמטול ישראל איתיהיבת מלכותא לארפכשד, דמניה קמו ישראל. והשתא דחטון ישראל ⁽³¹⁾ תעטף מלכותא לעילם, דכתיב, ואני בשושן הבירה אשר בעילם המדינה ושמי כמאי בעילם. ⁽³²⁾ אוקף ביומיו ⁽³³⁾ דאחשוורוש הוון ⁽³⁴⁾ בני ישראל דמיין ⁽³⁵⁾ ליונתא דהוות קיימא על סום ⁽³⁶⁾ קינתה, ולא הות ⁽³⁷⁾ יכילא למיעל ⁽³⁸⁾ לקינתא ⁽³⁹⁾ מטול הוייא ⁽⁴⁰⁾ דהוא יתב

fehlt bis jedoch von Punktator von V rich- H V K ⁽²⁾ — V רחמיה המן, — ⁽³⁾ H K רכתיב די חוון, — ⁽⁴⁾ H K רכתיב, — ⁽⁵⁾ H V כוליה, — ⁽⁶⁾ V איך H איירי, — ⁽⁷⁾ K הוה, — ⁽⁸⁾ K דהוון, — ⁽⁹⁾ H חנך, — ⁽¹⁰⁾ H < V כוליה, — ⁽¹¹⁾ H דשלטון, — ⁽¹²⁾ K העולם, — ⁽¹³⁾ V אומיא עלמא, — ⁽¹⁴⁾ H בנתיה, — ⁽¹⁵⁾ H V ועשרין, — ⁽¹⁶⁾ H רבית ⁽¹⁷⁾ — fehlt bis הוון, — ⁽¹⁸⁾ V כהערה, — ⁽¹⁹⁾ H שירויא, — ⁽²⁰⁾ K < V אינון, — ⁽²¹⁾ H להבל, — ⁽²²⁾ H לבניה, — ⁽²³⁾ V כתיב, — ⁽²⁴⁾ V < הוה, — ⁽²⁵⁾ K יומתא H יומיא, — ⁽²⁶⁾ H מסירה, — ⁽²⁷⁾ H וחד, — ⁽²⁸⁾ V פריעא, — ⁽²⁹⁾ V < מלכותא, — ⁽³⁰⁾ V לבית, — ⁽³¹⁾ H מן, — ⁽³²⁾ H יתעטף, — ⁽³³⁾ H < אוקף, — ⁽³⁴⁾ V דאח' מלכא, — ⁽³⁵⁾ V רבית H < בני, — ⁽³⁶⁾ H V ליונה, — ⁽³⁷⁾ H V קינה, — ⁽³⁸⁾ H V יכלא, — ⁽³⁹⁾ H V לקינה, — ⁽⁴⁰⁾ H V מן קדם, — H דהוות, —

1) בקינתא, ולברא לא הות משכחא דתפרה 2) מן נצא דהוא בעי למחטף יתה. כדון הוון 3) בני ישראל אמרין, ניויל למדי הא המן תמן 4) וקטל יתן, ואין ניתב בשושן בירתא הא אנן מסירן בידוי, למקיימא מה 5) דכתיב, ופהדת לילה ויומם ולא תאמין בהיידן. וקודשא בריך הוא מדכר להון זכותא 6) דאברהם דכתיב, וזכרתי את בייתי 7) אברהם, ותוב כתיב ואף נם זאת בהיותם, מכן 8) את ידע דקודשא בריך הוא מתענה על בית ישראל והוא נטר להון בארבע 9) גלוותהון דכתיב, בכל צרתם לו צר. הוא אחשוורוש דאמר למבני בית מוקדשא ולא ספיקן בידיה ולא 10) בנא יתיה. הוא אחשוורוש דביומיהו בטילת עבירה בית אלהא רבא והות 11) בטילת עד שנת תרתין לדריוש מלכא, ועל דעבר כן איתקצרו יומיהו ולא מלך על עלמא כוליה, בים מהורו דמערבא ועד כוש דמדינתא על מאה ועשרין ושבע מדינן:

2) ביומיא האינן כד הוה יתיב מלכא אחשוורוש על כורסיה 12) יקר מלכותיה דהוה מוזמן ליה בשושן בירתא. 13) הוא כורסיא 14) לא דידיה ולא 15) דאבהתיה אלא 16) כורסיה דמלכא שלמה, 17) דאתקין יתיה חירם מלכא דצור 18) בחכמתא רבא. הוא שלמה מלכא רבא דאמליך יתיה קודשא בריך הוא מסוף עלמא ועד סופיה. בהי ביה יי עד 19) דלא 20) אתיליד ממעי דאימיה רחם יתיה. גלא ליה הין טמירין ואהוי ליה סיתרין עמיקין. דעתא והכמתא יהב ליה ובינות ליבא 21) מן בראשית. הוא הוה מסתכל בבעלי דינא, כד 22) הוה אתיין למידן קדמוהי ועד אינן לא יבלין 23) למללא קדמוהי מילין דשיקרא מן קדם דהוה ידע בין זכאה ובין חייבא. ויוא והדרא אשתפך עלוהי וכתרא דמלכותא איתיהיב ברישיה. חינא וחסרא אלביש יתיה כמה דאלביש לדוד אבוי כל יומין 24) עבר תלת 25) עשרה שנין 26) יומא קרמאה דקביל 27) מלכותא. ידידיה 28) הוון 29) קרין ליה משום דהוה רחם למלך מלכיא יי צנאות. דהכדין כתבא 30) מפרש. וישלח ביד נתן הנביא ויקרא 31) שמו ידידיה. שלמה הוה 32) קרין ליה משום שלמא דהוה ביומיהו. דהכדין כתבא 33) מפרש. וישב יהודה וישראל לבטח. כן הוה קריין ליה משום דהוה 34) בנא בית 35) מוקדשא דיי צנאות. 36) דהכין כתיב. בנה בניתי בית זבול לך. אויאל הוה קריין ליה, משום דמימר אלהא 37) הוא בסעדיה. דכן כתיב. ויחכם מכל האדם. יקא הוה קריין ליה, דהוה רב ושליש על כל בני מדינתא 38) ומערבא. 39) דהכין כתיב. ושלמה ישב על כסא דוד אביו. כל מלכיא דחילו מיניה. כחדא אומיא ולישינא ליה 40) ישתמעון. שידין ופוגעין היין בישין ורוחין איתמסרו בידיה. מיסין הוה מסקין ליה כל גוני ימא 41) ועופי שמיא. כחדא בעירא וחיות ברא סלקין ואתיין לבי טבחייא למתנסבא מנהון לישירות שלמה. עתה ותקף וקנא נכסין כספא ודהבא 42) סגין לחדא. פשר מתלין ומהוי טמירן ומהודע

1) H V לקינה. — 2) K בן. — 3) H V דבית. — 4) H V קטיל. — 5) H V דכתיב באורייתא דמשה. — 6) H V דאבהתהון. — 7) H V יעקב. — 8) H איתידע. — 9) V גלי:הום. — 10) V בנה. — 11) H V בטלה. — 12) H V יקר מלכותיה. — 13) H היא כורסא. — 14) K לאו. — 15) V דאבהתהוהי. — 16) H V כורסיא. — 17) H V ואתקין. — 18) H V בחכמתיה. — 19) H V לא. — 20) H איתיה ליה. — 21) K מן בראשית. — 22) K הוה. — 23) H למללא שיקרא. — 24) H עבר כתר. — 25) H עשרין. — 26) H ביומא. — 27) V ית מלכותא. — 28) H הוה. — 29) H קריין. — 30) V כפרש ואמר. — 31) H את. — 32) H קריין. — 33) V כפרש ואמר. — 34) H בנה. — 35) H V מוקדשא. — 36) H V דכן. — 37) H V הוה. — 38) K ומערבא. — 39) H V דהכדין. — 40) H משתמעין. — 41) H V ועופא. — 42) H סגיא.

דין ¹ הליה להון סוף. סנאו ובעלי דבכו ² הון דהמו. וכל מלכותא ³ ישתמעון ליה. קמו כולהון למחמי אפוי ומתהמדין למשמע ממלל דעתיה. רמא ומנטלא רומס יתיה בריל ⁴ עובדו דוד אבו. שמיה מהלך ⁵ בנו מלכותא וגבורתיה בנו הכימין. תמים וקשוט וסטי מן ביש. ידע בריו שמיא ⁶ והכים. תקפת מלכותיה מן כל מלכותא וסכלתנותיה מן כל בני מחול. שמעו שמעיה וממלל דעתיה כחדא כולהון ⁷ אתין למשאל בשלמיה. רחמו יתיה כל מלכיא אתרעדן מיניה כל ⁸ שלמניא. ⁹ קריבו ליה בניהון ובנתהון למדו ¹⁰ עבדין ¹¹ רהשין קדמוהי. צביין למיתב קדמוהי ומתהמדין למשמע מילי חכמתיה. פומיה פתיה למללא כרעין קדמוהי. עתידין אינון ¹² דיצרוון ¹³ דיעלון ¹⁴ קדמו ¹⁵ ופקדן יבסרון כל בירוניתהון. סנאין אינון אתריהון ומדינתהון ואתיין למשמע מילי חכמתא ונעימת פומיה איך ¹⁶ מור דיהוב חושבתתא למרי מלכין. מפתח פומיה בחצוצרתא מרומס ומשבח למלכא ¹⁷ רבא. ליה ¹⁸ איתיהוב מפתחא רבא דפתיהון ביה כל תרעי חכמתא ובינות ליבא. ידע ושמע מילי ¹⁹ עופא כחדא בעירא וחיות ברא. טביין ואיילן רהשין קדמוהי אריון ²⁰ ונמדין ²¹ זינא. חכים בלישנין ²² מן כל אומיא כחדא. סבר כל מתיבתא. ²³ זעון מיניה כל ²⁴ מלכותא וכל מלכיא. רתיאת אחרו כל שולטניא וליה איתיהוב כליל ריש דנצחון דרמא שיעבוד על כל אינשא. הוא הוה ריש כל מלכיא ומלכותא לקבל הכירתא לא נשא ²⁵ זינא. כל מלכיא איתרעדו מיניה וכל מדינן. גלי ²⁶ הון וידיע כל רוי בני אינשא. גנין דעבד ²⁷ ויהב צדתקא ועבד גמילות חסדא מן בראשית. הוא ²⁸ זכא בעלמא ²⁹ הדין די יהוי מלכא ואף הוא ³⁰ זכי לעלמא דאתי: הוא שלמה מלכא רבא דעבד כורסיא רבא דמלכותא. הפי דהבא טבא דאופיד מקובע באבני בורלא ³¹ ומישקע באבני שישא ³² ומקבעין ³³ זמרניון ³⁴ וכודכדנין בירולין ומרגליין וכל ³⁵ מנין טבין. לכל מלך לא איתעבד כוותיה וכל מלכיא לא יכלין לתקנא ³⁶ כורסיה דדמי ליה. ודין הוא ³⁷ עובדא. כורסיה. קיימין עלוהי ³⁸ תרין עשר ³⁹ אריון דרהבא ולקבליהון ⁴⁰ תרין עשר נשרין דדהבא ⁴¹ אריא לקבל נשרא ונשרא לקבל אריא. מכוזנין אילין לקביל אילין. ידיה דאריא ⁴² דדהבא ⁴³ דימינא ⁴⁴ לקביל גפי דנשרא די דהבא דשמאליה. וגפי דנשרא דהבא דשמאליה לקביל ידא דאריא די דהבא די ימינא. וסכוס אריותא שבעין ⁴⁵ ותרין ⁴⁶ ודנישרן שבעין ⁴⁷ ותרין. וריש סגלגל ⁴⁸ לכורסיה מעליל אתר בית מותביה דמלכא וליה שיחא דרגין. ⁴⁹ דהבין כתיב. ויעש המלך כסא שן גדול ושש מעלות לכסא. וכן על דרנא

V (1) K וליה. — (2) V הו הוויין. — (3) H אישתמעין. — (4) H V עבדיה. — (5) II בנא. — (6) V והכים אלהיה. — (7) V אתון. — (8) V שולטניא II שלטוניא. — (9) H קריבין. — (10) K < עבדין. — (11) H רהשין. — (12) H V < דיצרוון. — (13) H דעלין. — (14) V קדמוהי. — (15) H V ופקדו. — (16) K מורן H מורי. — (17) H V רמא. — (18) V איתיהיבת. — (19) H עופיא. — (20) H ונמדיא. — (21) H דיבא. — (22) H על. — (23) H זמא. — (24) II מלכותא. — (25) K דינא H זינין. — (26) V גלי ליה ריון II גלי ריון יגלא ליה ריון. — (27) K < ויהב צדתקא. — (28) V זכא. — (29) K < הדין. — (30) K < זכי. — (31) H משוקע. — (32) H ומקובעין ביה. — (33) H איתמרדנין. — (34) V וכורכונין H וקורקנין. — (35) II כילין. — (36) H V כורסיא. — (37) H כך עובדא. — (38) H V תרי. — (39) H V אריון. — (40) V תרי. — (41) V אריה. — (42) H V די דהבא. — (43) H סימינא. — (44) K ימינא H ודנישרן in V später ergänzt. fehlt bis ימינא. — (45) H V ותרתין. — (46) V ודנשרא H ובנשרא. — (47) H V ותרתין. — (48) H V לכורסיא. — (49) V דהכדין.

קדמיתא רביע תורא דדהבא ולקבליה אריא די דהבא. ועל דרנא תניינא רביע דיבא דדהבא ולקבליה רביע תלה דדהבא. ועל דרנא תליתאה רביע נמרא די דהבא ולקבליה ⁽¹⁾ רביע ⁽²⁾ אינקה דדהבא. ועל דרנא ⁽³⁾ רביעאה רביע נשרא דדהבא ולקבליה מווסא דדהבא. ועל דרנא המישיתא רביע שונרא דדהבא ולקבליה ⁽⁴⁾ תרנוולא דדהבא. ועל דרנא שתיתאה רביע בר נצא דדהבא ולקבליה ציפר דדהבא. ועל ריש כורסיא קיימא ⁽⁵⁾ יונה דדהבא אחידא בר נצא ⁽⁶⁾ בידה. ⁽⁷⁾ ואף ⁽⁸⁾ כרין עתידין כל אומיא ולישניא דאיתמסרו ⁽⁹⁾ בידא דישראל. ועל ⁽¹⁰⁾ מרישי כורסיא קיימא מנרתא דדהבא מתקנא בתקניה ובבוציניה ובחזווריה ובצבייתיה ובמהתיתיה ובכלידיה ובשושיניה. וקיימין לקביל סטרא דמנרתא שבעין קנין דדהבא ⁽¹¹⁾ דציירין עליהון ⁽¹²⁾ שבעת אבהת עלמא. ואילין שמהתהון. אדם קדמאה ⁽¹³⁾ ונח ושם רבה ⁽¹⁴⁾ ואברהם ⁽¹⁵⁾ יצחק ⁽¹⁶⁾ ויעקב ואיוב ביניהון. ולקבל סטרא תניינא דמנרתא קיימין קנין ⁽¹⁷⁾ אחרנין ⁽¹⁸⁾ דציירין עליהון שבעא חסדי עלמא. ⁽¹⁹⁾ ואילין שמהתהון. לוי קת עמרם ⁽²⁰⁾ משה ואהרן ואלדר ומידר ⁽²¹⁾ וחגי ⁽²²⁾ נבייא ⁽²³⁾ ביניהון. ועל ⁽²⁴⁾ ראשי מנרתא קביעא ⁽²⁵⁾ בויכא ⁽²⁶⁾ דמליא מישחא דויתא דכיא דמיניה מדלקא דלקא דבית מקדשא. ותחות מיניה קביעא אגנתא רבתא דדהבא דמליא ⁽²⁷⁾ מישחא דויתא דכיא דמקרבין מיניה מישחא ⁽²⁸⁾ לבוצינתא דמנרתא וצייר עלה ⁽²⁹⁾ עלי כהנא ⁽³⁰⁾ רבא. ⁽³¹⁾ ותרתיין שובלין דדהבא ⁽³²⁾ נפקן מן ⁽³³⁾ אגנתא רבתא דציירין עלה תרין בנוי דעלי הפני ופנחס. ובנו שובלין דדהבא ⁽³⁴⁾ נפקן מן אגנתא רבתא דציירין עלה תרין בנוי דאהרן נרב ואביהוא. ⁽³⁵⁾ ותרתיין מותבנין דדהבא חד לכהנא רבא וחד לסגן כהניא. ⁽³⁶⁾ ועל ⁽³⁷⁾ מריש ⁽³⁸⁾ כרסייא קביעין שבעין כורסון דדהבא דעליהון יתבין שבעין סנהדרין ⁽³⁹⁾ דיניין דינא קדם מלכא שלמה. ותרתיין בנת ימא יתבן מן תרתין ⁽⁴⁰⁾ אודנין ⁽⁴¹⁾ דמלכא שלמה דלא ⁽⁴²⁾ יתדעוע. ועל מרישיה ⁽⁴³⁾ כרסיא ⁽⁴⁴⁾ קבעין ביה עשרין ⁽⁴⁵⁾ וארבע ⁽⁴⁶⁾ נפנין דדהבא דעבדין טיללא למלכא שלמה. וכד בעי ⁽⁴⁷⁾ מלכא שלמה למיזל לכל אתר דהוא צבי כורסיא במכונוי אויל ⁽⁴⁸⁾ תחותיה. ומשים ית רינלא על דרנא ⁽⁴⁹⁾ קדמיתא תורא ⁽⁵⁰⁾ דדהבא פשיט ⁽⁵¹⁾ ידיה על דרנא תניינא ומן תניינא לתליתאה ומן תליתאה ⁽⁵²⁾ לרביעיתא ומן רביעיתא להמישיתא ומן המישיתא ⁽⁵³⁾ לשיתיתאה ומן ⁽⁵⁴⁾ שיתיתאה נחתין נשרין וחספין יתיה ומסקין ומותבין יתיה על ריש ⁽⁵⁵⁾ כורסייה. ותנינא דכספא ⁽⁵⁶⁾ חד במכונוי; וכד שמעו מלכיא ית ⁽⁵⁷⁾ שומעיה דכורסיא דמלכא

(1) H V < רביע. — (2) V אינקה H אגריא. — (3) V רביעיתא. — (4) V תרנוולא. — (5) V יונא. — (6) H V בידא. — (7) H V דאף. — (8) V כן. — (9) H V ביד. — (10) H מריש. — (11) H ציירין. — (12) H V שבעא. — (13) K נח. — (14) K אברהם. — (15) H יצחק. — (16) V יעקב. — (17) V אחרנין H אחרנין. — (18) H מציריין. — (19) H ואילין אינון שמהתהון. — (20) H ומשה. — (21) H V וחגי. — (22) H V נבייא. — (23) H כצדהון. — (24) K רשי. — (25) H V כרנא; Hu. Punktator v. V קרנא. — (26) K מליא. — (27) H משקא. — (28) H V לבוצינא. — (29) H V < עלי. — (30) H V < רבא. — (31) H V ותרין. — (32) H V < נפקי. — (33) H V אגנתא. — (34) H V נפקין תרין (H תרתין) ענתרין דדהבא דציירין עליהון. — (35) H ותרין. — (36) V ועיל. — (37) H V < מריש. — (38) H V כורסיא. — (39) H דריינין. — (40) H V אודנין. — (41) K מלכא. — (42) K יודעדע. — (43) V דכורסיא H כורסייה. — (44) V קביעין H קביעין. — (45) H וארבעה. — (46) H גופנין. — (47) H < מלכא. — (48) H V תחותו. — (49) H תניינא fehlt bis. — (50) K דכספא. — (51) V יתיה. — (52) K לרביעיתא. — (53) H V לשיתיתא. — (54) H V שתיתיתא. — (55) H V כורסיא. — (56) K < חד. — (57) H שומעיה.

¹ שלמה, איתכנשוך ² ואתן כולהן כחדא ואישתתחו ונפלו קרמיו ואמרין, לכל
 מלך לא איתעכד ³ הך כורסיא הרין, וכל אומא ואומא לא יכלין ⁴ לאתקנא
⁵ כותיה, וכד חזו מלכיא שבחיה דכורסיא ⁶ דמלכא יהבו ⁷ יקר למאן דברי
 עלמא כוליה, וכד ⁸ הוה סליק מלכא ויתבי על כורסיא דמלכותא הוה ⁹ הדר
 נישרא רבא ונסיב ¹⁰ כיסרא דמלכותא ויהיב ית כיסרא כרישיה דמלכא שלמה,
¹¹ ומכתר בן הוה תנינא רבא מפקע ¹² במגנטון, ¹³ והוון ¹⁴ אריוון ונשרין סלקין
 במגנטון ¹⁵ ומטללין על ¹⁶ ריש מלכא שלמה, ¹⁷ ויונא דדהבא הוה נחתא מן
 עמודא ופתחא ארונא ונסבא סיפרא דאורייתא ויהבה ליה בידוי דמלכא שלמה
¹⁸ למקיימא מה דאמר משה, ותדי עימיה ¹⁹ ויהא קרי ביה ²⁰ כל יומי חייה בדיל
 דיסגון ²¹ יומי חייה על מלכותיה הוא ובנהי בני ישראל, וכד ²² אתא כהנא רבא
 למשאל ²³ בשלמא דמלכא ²⁴ שלמה, וכל סביא ²⁵ הוו יתבין מן ימינא ²⁶ דכרסיא
 ומן ²⁷ סמאליה ודיינין דינא ²⁸ דעמא, וכד ²⁹ הוון ³⁰ עלין סהדיא ³¹ דיסהדון
 קדם מלכא ³² שלמה הוו מגנניא פקעין ³³ גלגילא חזרין תורין געיין אריותא נהמין
 דיבין הטפין אימרין פעיין נימרין בעדן יונקין כביין ³⁴ שונרין טיסן טוסיין ³⁵ מייללין
 תרנוגלין מקרקרין בני נצין מחטפין ³⁶ ציפרין מייללין למחטף לכהון דסהדיא דלא
 יסהדון סהדותא דשיקרא, ³⁷ והוון סהדיא אמרין בלכהון, נסחד סהדות דקושטא,
 ואי לא, בנינן עלמא מתעקר, ³⁸ והוון אריותא וחלין ³⁹ בוסמנין ⁴⁰ במסקיה ⁴¹ מלכא
 שלמה למיתב על כורסיה, ואיך ⁴² כורסיא דמלכא לא ⁴³ הוה לכל מלכיא: וכד
 איתחייבו ⁴⁴ שונאיהון דישראל איתנבר וסליק עליהון נבוכדנצר רשיעא מלכא דבבל
⁴⁵ אחריב ית ארעא דישראל ⁴⁶ בז ית קרתא דירושלם ואקלי ית בית ⁴⁷ מוקדשא
 בגורא ואגלי ית עמא דבית ישראל ואייתי יתהון ⁴⁸ לרבלא דבארע חמת ואגלי עמהון
 ית כורסיא דמלכא שלמה, וכד ⁴⁹ בעא נבוכדנצר ⁵⁰ רשיעא דיסק ויתבי ⁵¹ עלוי,
 לא הוה ידע ⁵² דמגננין הוו סלקין ליה, ⁵³ אפרים ⁵⁴ ית ריגליה על דרנא קדמאה,
 ואריא דדהבא פשיט ⁵⁵ ידיה ימינא ומחא יתיה אטמא דשמאלא, והוה מחגר מיניה
 עד יום מותיה: ומכתר נבוכדנצר מלכא דבבל אתא אלכסנדרוס ⁵⁶ מוקדון ושבא ית
 כורסיא דשלמה מלכא ואוכיל יתיה למצרים, וכד הוא שישק מלכא דמצרים ית שבחיה
 דכורסיא דהוה משבה מן כל ⁵⁷ כרסיא דמלכיא ⁵⁸ והוה מתחמד דיסק ויתבי
⁵⁹ עלוהי ולא הוה ידע ⁶⁰ דמגננין סלקין ליה ⁶¹ אפרים ית ריגליה על דרנא

— K ¹ < שלמה, — ii ואתו, — 3 H V איך, — 4 V למתקנא H למתקנה, —
 H V כותיה, — 6 H V < דמלכא, — 7 H V שבה, — 8 V < הוה, — 9 V חור
 חוה, — 10 V מלכותא, — 11 H V ומן כהר, — 12 H במגנטון, — 13 H והוון, —
 H V אריוון, — 14 H ומטללא, — 15 H רישיה דמלכא, — 16 H ויונא, — 17 H ויונא, — 18
 למקיימא, — 19 V ויהי H ותדי, — 20 H וגו', — 21 V יוכיו, — 22 H V אחי, — 23 H V
 בשלמה, — 24 K < שלמה, — 25 H הון, — 26 H V דכורסיא, — 27 H V שמאליה, —
 K דעמיה, — 28 H V הוון, — 29 H עיילין, — 30 H די יסהדון, — 31 K < שלמה, —
 V גלילא H גלגלא, — 32 H שונרין טיסין, — 33 H כמללין, — 34 H ציפריין, —
 V והוון, — 35 H כד הוון, — 36 V בוסמין, — 37 H במסקים, — 38 H דמלכא, —
 H כורסא, — 39 V הות, — 40 H שונאיהון, — 41 H ואחריב, — 42 V ואייתי felit bis —
 H סקדשא, — 43 V לרבלא די בארע, — 44 H בעה, — 45 H רשיעא, — 46 V על
 עלוהי, — 47 H דמגננין, — 48 H אפרים, — 49 H רישיה, — 50 V אטמא דימינא H על
 אטמא דימינא, — 51 K < סוקדון, — 52 H V כורסיא, — 53 V דהוה H דהוה, — 54 H
 עלוי, — 55 V דמגננין H דמגננין, — 56 אפרים, —

קדמא וזריא דדהבא פשיט אטמיה דימינא ⁽¹⁾ ומהא יתיה ⁽²⁾ אטמיה דשמאלא ודוה מתקרי פרעה הנירא עד יום מותיה: וכד אתא ⁽³⁾ אניפוניס בר ⁽⁴⁾ אנטיוכוס מלכא וסליק על ארעא דמצרים ואחרבי יתה. שבא ית כורסיא דמלכא שלמה ואייתי יתיה בספינן ואשתמיטת כרעיה דכורסיא בשושילתא דדהבא. ואתיין כל אומני עלמא וכל קניניא למתקנא ית כרעיה ולא כהלין למיתקנא יתיה עד יומא הרין: וכד בטלת מלכותיה וקם כורש פרסאה בתרווי ⁽⁵⁾ ובזכות דאיתעסק בבית מקדשא ⁽⁶⁾ זכא ויתב עלוהי. הוא כורסיא דמלכא שלמה דכוותיה [לא] ⁽⁷⁾ הות לכלהון מלכין:

בשנת תלת ⁽⁸⁾ למלכותיה דנבוכדנצר הוון בית ישראל בכיין ומתמהין ואמרין ⁽⁹⁾ וויי לן איתגבר עלנא ⁽¹⁰⁾ סנאה ⁽¹¹⁾ בו ית ארעאן. אחרבי ית מדינתן. בנלותא ⁽¹²⁾ אנלי יתן. ודלא כשר עבד בן. ⁽¹³⁾ שבינן בשושילתא ⁽¹⁴⁾ אסר ודרבנין בנלותא אנלי ⁽¹⁵⁾ עולימן בחרבא קטיל ⁽¹⁶⁾ וטפלנן אוביל ⁽¹⁷⁾ בשיביא כליל ⁽¹⁸⁾ דתשבחן נסיב ⁽¹⁹⁾ מיננא: וכד קמי מלכיא דבית דוד דאינון מלכו על עלמא כוליה. ומן בתר דוד קם שלמה בריה דאמליך יתיה קודשא בריך הוא על חיות ברא ⁽²⁰⁾ ועל עופי ⁽²¹⁾ שמיא ועל ⁽²²⁾ כל ארעא ועל שידין ועל רוחין ועל לילין והוא ⁽²³⁾ ידע ממלל ⁽²⁴⁾ כולהון ואינון ידעין בממלליה ⁽²⁵⁾ דהבין כתיב. וידבר ⁽²⁶⁾ אל העצים: וכד שפיר לבייה דמלכא שלמה ⁽²⁷⁾ בחמרא ⁽²⁸⁾ שלה וזמין לכל מלכי מדינאה ומערבא דהוו סמיכין ליה לארעא דישראל ואנני ⁽²⁹⁾ יתהון בנו טיכונא ⁽³⁰⁾ דבית מלכותיה: ותוב כד שפיר ⁽³¹⁾ לביה דמלכא שלמה ⁽³²⁾ בחמרא אמר למיעליה ניבלין וצלצלון ותופין וכינרין דהוה מזמר בהון דוד אבוי: ותוב כד שפיר ⁽³³⁾ לביה דמלכא שלמה ⁽³⁴⁾ בחמרא אמר ⁽³⁵⁾ לאתווי חיות ברא ועוף שמיא וריהשא דארעא ושידין ורוחין וליילין ⁽³⁶⁾ למרקא קדמוהי ⁽³⁷⁾ ולמיהוי רבותיה לכל מלכיא דננין קדמוהי. וספרין ⁽³⁸⁾ דמלכיא קריין יתהון בשמהדהון וכולהון מתכנשין ואתיין ⁽³⁹⁾ לותיה בדלא ⁽⁴⁰⁾ אסירן ובדלא זקיין ובדלא אינש ⁽⁴¹⁾ דבר יתהון: בה שעתא איתבעי ⁽⁴²⁾ תרנגול ברא בני ⁽⁴³⁾ עופא ולא אשתכח ופקיד עלוי מלכא דאייתי ⁽⁴⁴⁾ יתיה ברונגא ובעא למחבלא יתיה. מתיב תרנגול ברא קדמוי דמלכא שלמה ואמר ליה. שמע מילי מרי מלכא אצית ⁽⁴⁵⁾ באורנך ושמע פתגמיי הלא תלתא דיהבית עיצה ומלכין קישוטין ⁽⁴⁶⁾ מיליתי. מזוני לא אכלית ומוי לא שתיתי מקדם ⁽⁴⁷⁾ דחזאית וטייסית בעלמא כוליה ואמרות, איזו ⁽⁴⁸⁾ היא מדינתא ⁽⁴⁹⁾ דשלטנא לא משתמעא ⁽⁵⁰⁾ למרי מלכא. איסתכלית אנא וחזית מדינתא חדא בארע מדינחא כרכא דקיטור שמה. ⁽⁵¹⁾ עפרה. ⁽⁵²⁾ יקיר מן דהבא. וכספא ⁽⁵³⁾ כזביל בשוקין. ואילנין מן בראשית תמן ⁽⁵⁴⁾ נציבין.

< K ⁽¹⁾ H וכתה. — ⁽²⁾ H על אטמיה. — ⁽³⁾ V אניפוניס. — ⁽⁴⁾ V אנטיוכוס. — ⁽⁵⁾ K ובזכות. — ⁽⁶⁾ H זכה. — ⁽⁷⁾ V הוות H הוה. — ⁽⁸⁾ V דמלכא נבוכדנצר. — ⁽⁹⁾ H ווי. — ⁽¹⁰⁾ H V סנאה. — ⁽¹¹⁾ K ביות. — ⁽¹²⁾ K דאנלי. — ⁽¹³⁾ H סבינן V שבינן. — ⁽¹⁴⁾ K אסר. — ⁽¹⁵⁾ V עולימותן H עולימתן. — ⁽¹⁶⁾ V וטפלנין H וכלנין. — ⁽¹⁷⁾ H בשיביה. — ⁽¹⁸⁾ H V דתושבחן. — ⁽¹⁹⁾ H V מינן. — ⁽²⁰⁾ H ועופי. — ⁽²¹⁾ V דשמיא. — ⁽²²⁾ H כל. — ⁽²³⁾ K ידע. — ⁽²⁴⁾ V דכולה. — ⁽²⁵⁾ H דהכי V דהבין. — ⁽²⁶⁾ V על. — ⁽²⁷⁾ H בחמרא. — ⁽²⁸⁾ H V הוא שלח. — ⁽²⁹⁾ V יתהון V H בבית. — ⁽³⁰⁾ H לבא. — ⁽³¹⁾ V H בחמריה. — ⁽³²⁾ H V לבא. — ⁽³³⁾ H בחמריה. — ⁽³⁴⁾ H V למלכיא. — ⁽³⁵⁾ H אסירין. — ⁽³⁶⁾ H למקרא. — ⁽³⁷⁾ V לחזוי. — ⁽³⁸⁾ H למלכיא. — ⁽³⁹⁾ V לותיה. — ⁽⁴⁰⁾ H אסירין. — ⁽⁴¹⁾ H דרבר. — ⁽⁴²⁾ V תרנגולא. — ⁽⁴³⁾ H V עופיא. — ⁽⁴⁴⁾ K יתיה. — ⁽⁴⁵⁾ K אורנך. — ⁽⁴⁶⁾ H V עם מליתי. — ⁽⁴⁷⁾ H דחזוית. — ⁽⁴⁸⁾ V היא. — ⁽⁴⁹⁾ H ושלטנא דלא. — ⁽⁵⁰⁾ H V ליה למרי. — ⁽⁵¹⁾ K עפרה. — ⁽⁵²⁾ K מאן יקיר ורהבא. — ⁽⁵³⁾ H טביל. — ⁽⁵⁴⁾ H נציבין.

זמן גנתא דעדן (1) אינון שתיין מיא. (2) אית תמן אוכלוסין סניאין כליילין ברישיהון מתמן (3) נציבין (4) מן גנתא דעדן. למקום בקרבא ליתיהון דיעין. למימחי בקשתא לא יכלין. ברם בקשטא חמית, איתתא חדא שליטא בכולהון ושמה מלכת שבא. כען הן שפיר עלך מרי (5) אייסר הרציי היך גיברא ואקום ואויל לכרכא דקיסור למדינתא שבא. מלכיהון בשושילתא (6) אייסר (7) ושלטניהון (8) בככלין (9) דברול ואייתי יתהון לות מרי מלכא: (10) ושפר פתגמא קדם מלכא ואיתקריין ספרוי דמלכא וכתבו איגרתא וקטרון ית איגרתא בנפי דתרנמל ברא וקם וסלק (11) בשמי מרומא (12) וצנף צניפא והוה (13) נצה ופרה בני עופא ופרחו (14) בתריה (15) ואולון לכרכא דקיסור למדינתא שבא. (16) והות לעידן צפרא נפקת (17) מלכת (18) שבא למסנד ליומא. ואחשיכו עופיא ית ישמשא (19) והמא (20) ידה על (21) לבושה ובועת יתהון והות תמהא ומתמהא. וכד (22) הות תמהא ומתמהא נחת (23) תרנגול ברא לותה. (24) וחזת והא איגרתא קטירא בנפיה, ישרת וקרת יתה ומה (25) הוה כתיב בנוה. (26) מני מלכתא שלמה שלם ליכי שלם לרברבניך דאת ידעת דאמליך יתי קרשא בריך הוא על חיות ברא ועל עוף (27) דשמיא (28) ועל שידין (29) ועל רוחין ועל לילין, וכל (30) מלכיא דמדינחא (31) ומערבא דרומא וציפונא אתיין (32) ושיילין בשלמי. כען אם תצביין ותיתין ותשאלין בשלמי יקר סני אנא עביד לך (33) מן כל דגני קרמיי, ואין לא (34) תצביין ולא תותין ולא תשאלין בשלמי אשר עליו מלכין (35) ולגיננין ופרשין (36) דאית ליה למלכא שלמה. חיות ברא אינון מלכין ועופי שמיא אינון פרשין חיילי אינון רוחין (37) ושידין ולילין אינון ליגיונן. הנקין יתכון על (38) ערסיכון בנו בתיכון חיות ברא קטלין יתכון בחקלא (39) עופי שמיא אכלין ית בשריכון מנכון; וכד שמעת מלכת שבא פיתגמי איגרתא תבת רמת (40) ידה על לבושה ובועת יתהון (41) שלחת וקרת לסביא לרברבניא ואמרת להון, לא ידעתון מה שלח לי מלכא שלמה, מתיבין ואמרין (42) לה לית אנחנא ידעין (43) למלכא שלמה ולא חשבין ית מלכותיה; והיא (44) לא איתרצחת ולא שמעת מיליהון ושלחת וקרת לכל ספני ימא ואטענת יתהון אישכרין ומרגליין (45) ואבנין טבין וישררת ליה שיתא (46) אלפי טליין (47) וטליתא וכולהון בני (48) שעח הדא וכולהון בני (49) קומה הדא וכולהון בני (50) קציצה הדא וכולהון לבושיין לבושיא (51) דארגונא וכתבת איגרתא וישררת ליה למלכא שלמה בדיהון. מן כרכא דקיסור לארעא דיישראל מהלך יבע שנין, כען בצלותך ובבעותך דאיבעי מן קרמך אייתי (52) לותך לסוף תלת שנין. והוה לסוף תלת שנין אתת מלכת שבא לות מלכא שלמה. (53) ואיתמר למלכא

(1) V < אינון. — (2) H K א. — (3) H נציבין. — (4) H מגנתא. — (5) H הוישר קרציי. — (6) H איישר. — (7) H לשולטניהון. — (8) H כבולין. — (9) K דברול. — (10) K מלכא. — (11) V וצנף H וצניף. — (12) V חמית. — (13) V פתגמא. — (14) H נצה. — (15) H אבתריה. — (16) H וואילין. — (17) H מלכתא. — (18) H שבא. — (19) V ורמת. — (20) H ידא. — (21) H לבושיא. — (22) H הוה. — (23) H לותה תרנגול ברא. — (24) H וחיות. — (25) V הוא. — (26) H ויני מלכותא דשלמה. — (27) H V שמיא. — (28) H V על. — (29) K < ועל רוחין. — (30) H מלכא. — (31) H V דמערבא. — (32) H V שאלין. — (33) K בין. — (34) H V < תצביין. — (35) H ליגיונן. — (36) V אית K < דאית. — (37) H V שידין. — (38) H ערעבון. — (39) H עופי. — (40) H ידא. — (41) H ושלחת. — (42) K < לה. — (43) K מלכא. — (44) H לאו. — (45) K < ואבנין. — (46) H V אלפין. — (47) H V K וטליין. — (48) V שעח חד. — (49) H V קומא. — (50) H V קציצא. — (51) H V ארגונא. — (52) K קרמך. — (53) H V וכד שמע מלכא. —

שלמה, דאתת מלכת שבא, אפיק¹ לותה² ית בניהו בר יהודע דדמי לישפרא
 דנסיק בעידן צפרא³ דדמי⁴ לכונב⁵ נגהא דמוחרי וקאי בני כונבאי⁶ דמי
 לישושא דקאי על⁷ פריצדי דמיא, וכד⁸ הות מלכת שבא ית בניהו בר יהודע
 אוטרבנת מן רבוא, מתיב⁹ בניהו ואמר¹⁰ למלכת שבא¹¹ למא¹² אוטרבנת
 מן רבונך,¹³ מתיבת¹⁴ ואמרת ליה אנת מלכא שלמה, מתיב ואמר לית אנא מלכא
 שלמה אלא חד¹⁵ מן שמשוי דקיימין קדמי, ומד¹⁷ אהררא¹⁸ ומתלא¹⁹ מתלין
 לרבנבא, אי לא²⁰ הוית לכון אריא אתון חוון לכון²¹ מרבעותיה ואין לא הויתון
 מלכא שלמה אתון חוון ישר דגבר דקאי²² קדמי, ואיתי יתה בניהו בר יהודע קדם
 מלכא²³ שלמה,²⁴ וכד שמע מלכא שלמה דאתת לוותיה קם מלכא שלמה²⁵ ואול
 ותיב בבית וזינתא, יתיב²⁶ מהשבא בליבה דמלכא במיא, יתיב והליות²⁷ הילותה
 דתיעבר והוא²⁹ ליה סערא ברנלה, מתיב מלכא שלמה ואמר שופך שופרא
 דנשי,³⁰ ומערך³¹ סערא³² דנברא³³ וסער לנברא שפיר³⁴ ולאנתתא³⁵ נניי,
 מתיבא מלכת שבא ואמרת ליה, מרי מלכא אמתיל לך³⁶ תלתא מתלין דאין³⁷ תפטר
 יתהון לי ידעא אנא דנברא חכים את, ואין לא כשאר בני אינשא, מתיבא ואמרה ליה
 מהו נגריין דאע ודוולין³⁸ דו פרול דרלו אנא ומשקו מיא³⁹ מתיב ואמר לה נובתא
 דכוחלא,⁴¹ מתיבא ואמרה מהו עפר מן האדמה יצא ומאכלו עפר⁴² מן הארין
 נשפך במים ומביט⁴³ לבית, מתיב ואמר לה נפטא, מתיבא ואמרה ליה⁴⁴ מהו
 ארקלין אול בריש כולתון וצווח צווחא רבא ומיררא רישיה כאנמון שבח לחורין
 ננאי⁴⁶ למסבינין שבח למתים⁴⁷ ננאי לחיים הדוי לצפרין⁴⁸ נסים⁴⁹ לננין,
 מתיב ואמר לה כיתנא, מתיבא ואמרה ליה לא האמנתי לזבדים אשרי אנטיך ואשרי
 עבדיך אלה; ואעיל יתה בני טריבנא בבית מלכותא,⁵⁰ וכד הות מלכת שבא רבותיה
 ויקריה דמלכא שלמה⁵¹ יבת שבחא למאן דברא יתה⁵² ואמרה, יהי יי אלהיך
 ברוך דאיתרעי כן⁵⁴ למיתבניך על בורסי מלכותיה למעבד צדתקא ודינא, ויהבת
 למלכא דרבא טבא טנא לחדא ויהב לה⁵⁵ מלכא כל דצבת, ומלכי מדינחא ומעריבא
 ציפונא ודרומא כד שמעו⁵⁷ שומעיה כולתון כחדא⁵⁸ איזדעוו⁵⁹ ואתון מן
 איתיהון ביקר רב וברבו רבא⁶¹ וברחב⁶² וככסף ובאבנין טבין ומרגלין:

1) H V לותה, — K² ית, — V דדמי, — K⁴ לכונבא, — K⁵ נגהא, — H V דדמי, — V פירצורי, — H V חואת, — H V⁶ בניהו, — V¹⁰ למלכא, — V¹¹ ליה, — H V¹² אוטרבנת, — H V¹³ מתיבא, — H V¹⁴ ואמרה, — H V¹⁵ שלמה, — K¹⁶ מן, — H V¹⁷ אהררה, — H V¹⁸ ומתלת, — H V¹⁹ מתלא, — H V²⁰ הוית, — K²¹ מרבעותיה, — H V²² קדמי, — V²³ שלמה, — H V²⁴ ואול ותיב, — H V²⁵ וזינתא ואול והליות ותיבת בבית חנימא ותיבת מחסבת — V²⁶ מחסבת, — H V²⁷ הילותה, — H V²⁸ דתיעבר, — H V²⁹ ליה, — H V³⁰ ושערך, — V³¹ סער H שער, — H V³² דנברא, — H V³³ ושער, — H V³⁴ ולאנתתא, — H V³⁵ ננאי, — K³⁶ תלתא, — H V³⁷ ממשקו, — H V³⁸ דפרול, — H V³⁹ מתיב מלכא ואמר לה K⁴⁰ לה, — H דכחלא V דחלא, — H V⁴¹ מתיבא ואמרה ליה — V⁴² מן הארין, — H לארין, — V⁴³ מהו, — V⁴⁴ נניי, — H V⁴⁵ למשקינין, — V⁴⁶ נניי, — V⁴⁷ נסים, — H⁴⁸ לבורסי, — K⁴⁹ הות, — K⁵⁰ הות, — H V⁵¹ יבת, — H V⁵² ואמרה, — H V⁵³ מברך, — H V⁵⁴ למיתב יתך, — V⁵⁵ מלכא שלמה, — V⁵⁶ וציפונא, — H⁵⁷ שומעיה, — V⁵⁸ איזדעוו, — H V⁵⁹ ואתון, — V⁶⁰ אדריתון, — H V⁶¹ וברחב, — H V⁶² וכסף, —

וכד אחיבו (1) שנאיהון דיישראל הוה ירמיה נביא (2) מתנבא (3) להון נבואן סניאן עליהון ולא מקבלין מיניה אלאהן (4) שבישת דהא דקורשא ואובילת יתיה (5) לארע בנימין (6) דהבין תבין ויצא (7) ירמיהו מירושלים ללכת אל ארין בנימין. (8) והיך דהוה (9) ירמיהו נביא בנו ירושלם הוה בעי החמין (10) מן קדם אבוהי דבשמיא (11) דלא (12) איתומסרת קרתא דירושלם בדיהון (13) דכסדאי ולא אחריבו יתה. אלא איך דהוה ירמיה (14) נביא בארע יבבט בנימין איתגבר וסליק עליהון (15) מלכא דבבל (16) אחריב ית ארעא דיישראל בו קרתא ירושלם וקלי ית בית מקדשא בנורא. ועד (17) נבוכדנצר רשיעא יתיב באנטוכיא (18) רבלתה (19) ושלח על ירושלם (20) נבחראדן רב קטוליא (21) ותרעו ית יסורי קרתא ירושלם. (22) וכד אתא (23) ירמיהו נבייא והוה ית קרתא ירושלם דאיתחריב והילוחתא (24) דכסדאי מקספין לה הוה ירמיה נביא צווח צווחא בקלא (25) רבא (26) ובכי בכיא רבא ומירורא מתיב ואמר פתיתני י ואפת שבשתני י ואשתכשית תקפתא (27) יתי ויבילתא: וכד ישמע (28) נבוכדנצר מלכא דבבל דאיתכבישת קרתא (29) ירושלם (30) כניש כל הילוחתא (31) דכסדאי ואתא (32) וקם על בית מקדשא מנד (33) ברוישיה ומייתי בדיה מן קדם דהוה ידע מה (34) הוא בסוף משיירייתיה דסנהריב כד אישתלח (35) מלאכא עליהון (36) מן מרומא וקמל בהון (37) תמני סרי חרבין (38) וחמשה אלפין פרישין ולא אישתייר במשרתייה דסנהריב אלא הוא בלחודו. ונפקת טוב (39) ברת קלא (40) ואמרה ליה נבוכדנצר מלכא דבבל קום אויל ותובי (41) ברבלה בארע חמה. קלקל בחצוים שאל בתרפוס יעדא נירא למערבא והדר נפל לנו ירושלם. (42) ושדא נירא למדינחא והדר נפל לנו ירושלם. ושדא לרומי הייבטא דתתעקר בענלא מן עלמא והדר (43) נפל לנו ירושלם. וקם ושדוי דברבנתי על ירושלם ומה שמהתהון נרגל ישראלצר שמנד (44) נבו (45) רב סכום רב מגי. וקם ואול בתר דברבנתי ועל לבית (46) מקדשא. מתיב וכן אמר אנת הוא אלהא רבא דארנשתון ואייתיתון (47) על קרתך ועל הייבך: וכד הוה פיתחא דבית (48) מקדשא דעמא מסאבא קיימין לקבליה סתם נפשיה ולא צבא למפתחא (49) ואתון (50) הילוחתא (51) דכסדאי ואייתין עמהון תלת מאה ושיתין גמלין דטעינין (52) נרגין (53) דפדל וכלעת אינון (54) פורטתא בייחא דבית מקדשא ועד כען לא יתבין (55) נפשתון (56) למפתחא עד דאתא פרנטוס ונכס הוירא ודק (57) דמיה

V (1) שנוי. — H (2) מתנבא. — H (3) להון. — V (4) שבישת יתיה. — V (5) בארע. — V (6) הרבין. — H V (7) ירמיה. — H V (8) ואיך. — H V (9) ירמיה. — V (10) מקדם. — H V (11) ולא. — V (12) איתומסרת. — H V (13) דכשדאי. — K (14) נביא. — H V (15) נבוכדנצר מלכא. — H (16) ואחריבו. — K (17) הנבוכדנצר. — H (18) רבלתה. — H V (19) שלח. — V (20) ביר נבוי. — H (21) ותרעני. — H (22) כד. — H V (23) ירמיה. — H (24) דכשדאי. — V (25) רבא. — K (26) ובכיא. — H (27) יתיה. — H V (28) נבוכדנצר רשיע. — K (29) נבוכדנצר. — H (30) כניס. — H (31) דכשדאי. — K (32) וקם. — K (33) רושיה. — Punkt. v. K (34) ידא. — H V (35) הוא. — V H (36) מלאכא. — H (37) מרומא. — H V (38) חמשה. — K (39) בת. — H V (40) ואמרת. — H (41) בריבלא V לרבלה. — K (42) ירושלם fehlt bis (43) נפל. — K (44) נכוש. — V (45) שר סכום רב סכום רב מגי שר סכום רב שריוס (urspr. שראצר רב מגי. — H V (46) מקדשא. — K (47) ועל. — H V (48) פורטתא. — H V (49) ואתון. — H V (50) כל הילוחתא. — H (51) דכשדאי. — H (52) נרגיל. — H V (53) די פרול. — V (54) קורטא. — H V (55) נשמהתון. — V (56) למפתח. — H V (57) ית דמיה.

על בית מוקדשא וסאיב יתיה, ומן בתר דאיסתאב פתח נפשיה ועל נבוכדנצר רשיעא לבית מקדשא⁽¹⁾ ואול⁽²⁾ ויתבי על עזרתא דוכריה בר יהודע כהנא רבא, וחמא נבוכדנצר⁽³⁾ רשיעא לדמיה דמתרתע בארעא ושאל לסבי ישראל ואמר להון, דמא הדין דמאן גברא הוא, מתיבין ואמרין ליה נבייא חד הוה ביננא והוה מוכח לן ולא קבילנא מיניה וקמנא וקטלנא יתיה בבית מקדשא, וכד שמע⁽⁴⁾ נבוכדנצר⁽⁵⁾ ית פתגמא הדין⁽⁶⁾ אמר להון, זילו⁽⁷⁾ איתו לי די אלפין⁽⁸⁾ כהנין⁽⁹⁾ בחיריא, ונכס⁽¹⁰⁾ עלוהי דההוא דמא ועל כן⁽¹¹⁾ לא איתבלע בארבעא עד⁽¹²⁾ דגוף⁽¹³⁾ נבוכדנצר⁽¹⁴⁾ ביה ואמר כל אומתך תחריב עלך ובתר כן איתבלע, וכד הוא כהנא רבא דאיתקטלו כהניא לבש ית מעיליה ואיתקן⁽¹⁵⁾ באיפודיה ונכס ית מפתחי⁽¹⁶⁾ בית מקדשא בידיה וסליק וקם על אינרא דהיכלא עני וכן אמר, יהיב ביתא ומשלם למרוי⁽¹⁷⁾ ונטריא לא נהוי ביה ורמא נפשיה לנו נורא ויקוד, וכד⁽¹⁸⁾ הווי ישרא כהניא דכהנא רבא דליק בנורא אף אינון נסיבו ניבליהון וכינריהון⁽¹⁹⁾ וכל מאני זמיריהון ונפלו לנו⁽²⁰⁾ גורא ויקוד; וכד בעא נבוכדנצר רשיעא למיעל לבית⁽²¹⁾ קדשי הקדשים איתמינו תרעי היכלא ולא פתחון נפשהון עד דנפק בת קלא משמי מזומא ואמרת ליה, פתח לבנון דלתך ובתר כן פתח נפשיה ועל נבוכדנצר רשיעא מסאבא לבית⁽²²⁾ קדשי הקדשים והוא שבחיה⁽²³⁾ דמלך כל עלמיא יי צבאות והוא מאני קדישיא⁽²⁴⁾ דאישתמשון בהון כהניא ומלכיא דבית דוד דאיתבלעו מן קדמוי, דנו נורא רבא ונפק מתמן מבהל וקטל⁽²⁵⁾ קטלא ושבא שביא רבא⁽²⁶⁾ ואפיק ית עמא דישראל כד אסרין בשלישלוון⁽²⁷⁾ דפרול ואוביל יתהון ערשילאין כד⁽²⁸⁾ אינון⁽²⁹⁾ טעינין על צואריהון⁽³⁰⁾ דהלא; וירמיה נביא⁽³¹⁾ אול עמיהון עד⁽³²⁾ דמטא קברי⁽³³⁾ אבהתא וצווח⁽³⁴⁾ ונבא⁽³⁵⁾ עני וכן אמר, אבהתנא מרחמי אברהם יצחק ויעקב קומי⁽³⁶⁾ מקבריכון והווי ית עמא⁽³⁷⁾ דבית ישראל דאולין בשביא ומהלכין בגלותא, מתיבא רחא דקודשא וכן אמר, כבר אמרית לך ירמיה⁽³⁸⁾ נביא כי אספתי את שלומי, וקם מקברי אבהתא ואול ונפל על קברי⁽³⁹⁾ אמהתא⁽⁴⁰⁾ עני וכן אמר⁽⁴¹⁾ אמהתנא⁽⁴²⁾ מרחמינתנא⁽⁴³⁾ שרה רבקה רחל ולאח קומי מנו קבריכון וחזון בניכון⁽⁴⁴⁾ ונכתכון דאולין בשביא ומהלכין בגלותא דלא מסאנא, מתיבא רחא דקודשא וכן אמרת, כבר אמרית, קול ברמה נשמע, קם מקברי אמהתא ואול ונפל על קברי נביא, עני וכן אמר, נבייא מרחמי משה⁽⁴⁷⁾ אהרן ושמואל קומי⁽⁴⁵⁾ מנו קבריכון וחזון ית עמא דישראל דדברתון יתהון בקושטא דאולין בשביא ומהלכין בגלותא דלא⁽⁴⁶⁾ מסאנא, מתיבא

— V ואתא. — K ויתבי, — H V⁽³⁾ < רשיעא. — H V⁽⁴⁾ נבוכדנצר רשיעא. — (5) < ית, — H וואמר, — H V⁽⁷⁾ ואיתו, — V⁽⁸⁾ כהני, — V⁽⁹⁾ בחיריא, — H V⁽¹⁰⁾ עליו, — V K < לא, — V⁽¹²⁾ דוף דוף ה, — H V⁽¹³⁾ נבוכדנצר רשיעא, — V⁽¹⁴⁾ < ביה, — V באיפודא, — H V⁽¹⁶⁾ < בית, — V ונטריה, — V⁽¹⁷⁾ חוא, — H⁽¹⁹⁾ אף, — H אתון נורא, — V H⁽²¹⁾ קדש, — H V⁽²²⁾ קודש, — K למלך, — H V⁽²⁴⁾ דאישתמשון, — V H קטלא רבא, — K < ואפיק, — H דפרולא, — H V⁽²⁵⁾ < אינון, — H טעינין טעינין, — H חלא, — H⁽³¹⁾ אול, — K⁽³²⁾ מטא, — V אבהתה, — K⁽³⁴⁾ ursprgl. K ובכי, — K עני < ועני, — H V⁽³⁶⁾ מנו קבריכון, — K⁽³⁷⁾ später K — K⁽³⁸⁾ < נביא, — V אמהתי, — H⁽⁴⁰⁾ < עני, — H V⁽⁴¹⁾ אמהתא, — H V⁽⁴²⁾ מרחמינתנא, — V שרה רבקה רחל ולאח שרה רבקה רחל ולאח, — V⁽⁴³⁾ ונכותיכון, — V < כבר אמרית, — H < עני, — H V⁽⁴⁷⁾ אהרן, — H V⁽⁴⁸⁾ מקבריכון, — K מסאבא, —

רוחא דקודשא וכן אמרת. כבר אמרית ⁽¹⁾ לך ירמיה ⁽²⁾ נביא. אם יעמד משה ⁽³⁾ אהרן ושמואל לפני. קם מקברי נבייא ⁽⁴⁾ ואזל ונפל על קברי מסחרייא. עני וכן אמר. אוכילו יתי ⁽⁵⁾ לחם אבילין ואשקואו יתי כוס התנחומין דאנא מתאבל על עמא דבית ישראל דאולין בשביא ומהלכין בנלותא. מתיבא רוחא דקודשא ⁽⁶⁾ וכן אמרת. אל תבא ⁽⁷⁾ בית ⁽⁸⁾ מרוה. והוה ירמיה ⁽⁹⁾ נביא ספיד וככי ומיליל על בית ישראל דאולין בשביא ⁽¹⁰⁾ ומהלכין בנלותא ערטילאין ומעינין הלא על צואריהון אינון ומלכיהון ורברבניהון ושולטניהון עד דמטו לאתרא דשמיה בית ⁽¹¹⁾ כורו ואפיקו לבושיהון ואלבישו יתהון. עני ירמיה ואמר לנבוכדנצר השיעא ולכל חיילותהון דכסדאי דאתון עמיה. דלמו תיזלון בתר טעוותכון ותשבחון יתהון ⁽¹²⁾ ותימרון עמא קטילא אנחנא קטלין ⁽¹³⁾ ועמא שביא ⁽¹⁴⁾ אנחנא שביין. והוה מדברין ואולין עד דמטי ⁽¹⁵⁾ דרי הוא מדינתא. והוה ירמיה נביא ככי ⁽¹⁶⁾ ומתנח ⁽¹⁷⁾ ונתרן ⁽¹⁸⁾ מן עיניו ⁽¹⁹⁾ תרתין דמעין ⁽²⁰⁾ והוה תמן ⁽²¹⁾ תרתין מבעוין דמיין עד יומא הדין. כד אתון ומטון לנהרוותא דבבל עני נבוכדנצר ⁽²²⁾ וכן אמר להון ⁽²³⁾ לישראל. אילין זימריא דהויתון מומרין קדם מריכון רבא ⁽²⁴⁾ דירושלם ייתון וזמרון קדמי. וכד שמעו ליואי נטלין ית כינריהון בערבתא דקיימין על נהרוותא דבבל ⁽²⁵⁾ דהבין כתיב. על נהרות בבל וגו' ⁽²⁶⁾ על ערבים. עניין ליואי ואמרין לנבוכדנצר אין הוינן עבדין רעות אבונן דבשמיא ⁽²⁷⁾ והוינן משבחין קדמי בירושלם בידא רידך לא ⁽²⁸⁾ אתמסר יתן השתא ⁽²⁹⁾ תך גשבה קדמך ישבחא דמרינך. דכן כתבא מפי' איך נשיר את שיר יי. כד שמע נבוכדנצר ית פיתמא הדין עני וכן אמר. ⁽³⁰⁾ קטילו יתהון על דעכרו על גזירת מלכא. עני ⁽³¹⁾ פלטיא בר יהודע ⁽³²⁾ ואמר ליה ענא דמסרה מרה ביד רעיא ⁽³³⁾ ואתא דיבא ונסיב מן ⁽³⁴⁾ רעיא ענא מן מאן מתבעא. עני ואמר ליה מן רעיא הוה מתבעיא. עני ואמר ליה ⁽³⁵⁾ מן פומך ישבעון אודנך. ופקיד מלכא ⁽³⁶⁾ ואייתי לצדקיה ומלכא ואעברו מיניה ית שלשלוון דפרזל ונחש ושני ⁽³⁷⁾ ית לבושיה ייסוריה:

3. בשתא דתלת ⁽³⁸⁾ למלכותא דאחשוריש עבד משקיא. ומטול מאן ⁽³⁹⁾ עבד משקיא. אית דאמרין ⁽⁴⁰⁾ דמרדוך עלוי ⁽⁴¹⁾ איפרכי וזול וכבשינון ⁽⁴²⁾ ובתר דכבשינון אתא ועבד ⁽⁴³⁾ משקיא. ואית דאמרין ⁽⁴⁴⁾ יומא דאידיא ⁽⁴⁵⁾ הות ליה ושרדו אינרתא לכולהון מדינתא ⁽⁴⁶⁾ למית למעבד ⁽⁴⁷⁾ קדמי הדוותא. ישלח וזמין לכל יבירכי מדינתא. דיתון ויחדון עמיה. ⁽⁴⁸⁾ ואייתו ⁽⁴⁹⁾ קדמי מאה ועשרין ⁽⁵⁰⁾ ושבעה ⁽⁵¹⁾ מלכין וכולהון

(1) H V < לך. — (2) K < נביא. — (3) H V < אהרן. — (4) H V < וזול. — (5) K < לחים H לחמא. — (6) H V < ואמרת. — (7) K < אל בית. — (8) K המרוה. — (9) K < נביא. — (10) H < ומהלכין בנלותא. — (11) V בורו. — (12) H < ותימרון. — (13) H עמא. — (14) V < שביין. — (15) V דיהוה H די הוא. — (16) H < ומתנח. — (17) H < נתחן. — (18) K בן. — (19) K תרוגין. — (20) H V < והוה. — (21) H V < תרין. — (22) H V < ואמר. — (23) H V < לבית ישראל. — (24) V די בירושלם. — (25) V דהבדין. — (26) H על ער' כתיב תלני. — (27) H V < בירושלם והוינן משבחין קדם אבונן דבשמיא בירושלם. — (28) H V < איתמסרין. — (29) V איך. — (30) H V < קטילו. — (31) H פלטיה. — (32) H V < חר מן ישראל ואמר. — (33) H V < אתא. — (34) H V < רעיא. — (35) H V < מאן דאמר פומך ישבעון אודנך. — (36) H V < ואייתי. — (37) H ייסוריה fehlt bis מלכותיה. — (38) K < רעבר. — (39) H < דמרדוך. — (40) V אימרין H איפרכין. — (41) K < דכבשינון fehlt bis משתיא. — (42) K המא. — (43) H V < הוה. — (44) H < למתך. — (45) H V < קדמותי. — (46) H V < ואיתון. — (47) V קדמותי. — (48) V ושבע H ושבעא. — (49) H K < מרינך. —

קמרי¹ תאני דמלכותא כדשיהיון והו סמיכין על גני² מלכא ואכלין ושתיין וחדיון קדם מלכא והו³ פרתגדאי וזרבבני מדינתא קדמוי ומן זרבבני ישראל הו תמן ומטול דהזון תמן⁴ מאני דבית מקדשא הו בניין ומספדן תמן:

4. (1) לא כתיב דאחוי ית'עוטייה אלא כתיב בהראתו את⁵ עשר⁶ דאחוי ית עותרא. וההוא⁸ עותרא דאחוי דבית מקדשא הוה. ולבישראל ודמא⁹ לא אית עותרא. כוליה עותרא דקודשא בריך הוא. דבן כתיב. לי הכסף ולי הזהב. ידי כספא¹⁰ וידי דהבא אמר יי מרי הילולתא. שיתא בי גנוי הוה¹¹ מחוי להון בכל יומא מאה ותמנין¹² יומין. ¹³ ומהיך משכחינן דשיתא בי גנוי הוה¹⁴ מחוי להון¹⁵ כל יומא. דכתיב עשר כבוד¹⁶ מלכותו יקר תפארת גדולתו הא שיתא. וכד חמון תמן דבית ישראל מאני דבית¹⁷ מקדשא לא¹⁸ הוון¹⁹ צביין למנני קדמוי. ואמרו ליה למלכא. לא צביין יהודאי למנני מטול דהוין מאני²⁰ דבית מקדשא. ואמר²¹ מלכא עבידו להון סמכא²² אחרית לנרמיהון:

5. ובמשלם יומיא האלין²³ אמר מלכא השתא אעביד משיקיא לבני²⁴ אתריי²⁵ ואעילינן²⁶ לדרת גינא²⁷ דנציבא אילני דפירי ודבוסמני. מה עבד כף אילנא לאילנא ועבד כייפין ותבר אילניא דבוסמני ואותיבינון²⁸ ואישרו קרמיהון אבנין²⁹ טבתא ומרגליתא ואילנין משללין:

6. (1) V ובין אילנא לאילנא הו פריסן ידען דבוין עון חויר כספירין וכרתנין ותיכלא אהדין באשילין מתכסין בארגונא דליין עילוי אונקלוון ודשרין סגלגלין די כסף נפיטן עילוי עמודי מרמירין סמקין ירקן וברקין ומזוקין וחזורין ואותיב עליהון ערסן המילתין די מתתן על דרגשין דנקליטון (דנקטילון Punkt) דדהב טב וברעיהון דכסף שריין על סטא כבישין קרוסטליין ומרמרין ודורא דכרכי ימא רבא ואינון מצהדין מקפן להון חויר חויר:

7. ושתיין במאני³¹ דרהבא³² ובמאני דכספא. ³³ דהוה שתי בכסא לא הוה³⁴ שני ושתי ביה תוב אלא³⁵ מעיליין ליה לההוא כסא³⁶ ומספין אחריןא דרתא. והו תמן מקוקס. וכסי לא³⁷ הוון דמיין להדדי. מטול כן כתיב וכלים מכלים שונים. מאני מן מאני משניין. אלא כד הוון מספין להני מאני דבית מקדשא ומזינו בהון³⁸ אינון אומי עלמא הוה משתני וזיהון ומטול כן כתיב וכלים מכלים שונים: והמרא דמלכא³⁹ הוה רב מן⁴⁰ מן דשתודי ומטול מאן דהוה שיתוי

1 H V תני. — 2 H V מילתא. — 3 V פרתגאי H פרתגאי. — 4 K כני. — 5 V בהראותו לא. — 6 H עשר כבוד מלכותו. — 7 H K אחוי. — 8 K עותריה. — 9 so Punkt. — 10 H V K י. לא. — 11 K דירי. — 12 K מחוי. — 13 H ימנין. — 14 H מחוי. — 15 V בכל. — 16 H מלכותו. — 17 H מקדשא. — 18 H ו. — 19 H יצביין. — 20 K בית. — 21 K רחמנא. — 22 H אחריןא. — 23 H עבר. — 24 H אתריה. — 25 H ואעיליין. — 26 H לררא. — 27 H ונציבא. — 28 K ואישו. — 29 H V טבתא. — 30 H fehlt Targum zu V 6 K. — 31 H ומן אילא ואלא הו פריסן ורעאן דבוין עון חויר כספירין וברי תנין ותיכלא אהדין באשילי טככסי סגלגלין סגלגלין ודשרין סגלגלין אשונן כפיטן עילוי עמודא והמרגזין סגלגלין וברקין וזירוקין וחזורין ותיב עליהון ערסן המילתין דמתתן על דרגשין דנקיט להון דהב טב וברעיהון כסף שרא על סטוי כביש קרוסן נוי גינאן ומזמרין ודורא דכרכי ימא רבא ואינון דמזירין להון סחור סחור. — 32 K דהבא. — 33 H ובמאני V וכסי דרהבא. — 34 H ער דהוה. — 35 H V תני. — 36 H V מעיליין. — 37 H V יצביין. — 38 H V הוון. — 39 H V הוה רב מן. — 40 H V הוה.

מטול (1) מה דהנה משאיל (2) ליה לגברא, בר כמה שנין את והוא אמר בר אבועין שנין, ודכוותיה לכל גברא ומטול בן כתיב ויין מלכות רב כיד המלך :

(8). (3) ושתיין בנימוסא ולית דמתניוק, ולמה לא היה מתניוק מטול (4) מכסא (5) דאינשי פדסאי בדין (6) הון אתון להון כסא רבא דהוה (7) לכיד (8) ארבעה והמשה (9) הימנין והוה מתקרי שמייה פתקא והוה משקיין ביה לכל גברא חד ולא (10) הוה שבקין ליה עד דשתיאו ביה חד; ומוזנא דהוה מוגי להון לפדסאי עותרא רבא הוה עתיר (11) ואך הוה עתיר, הוה מוגי (12) לגברא ועל דלא הוה משכח גברא דשתי (13) רמוזין ליה למוזנא (14) עבירו מניי ולך זפלן וזון מטול דלא הוה משכח דשתי אלא (15) אחשוורוש לא יעילון הני כסי לשתי אלא (16) הך דצני כל גברא וגברא ישתי מטול בן כתיב והשתיה כדת :

(9). (17) ולחוד ושתי מלכתא (18) עברת משקיא לנשי והות מוזנא (19) להון חמרא אוכמא ואותיבת יתהון בני פלטין מטול (20) תחוי להון עותרא דמלכא. (21) ולמה אותיבת יתהון מטול דתחוי להון עותרא דמלכא. (22) והוה משאלין לה הך דמך מלכא, והות (23) מחויא להון למה נשי (24) בעין דידעון כל (25) מילי, והות (26) אמרה להון מנייא דמלכא לכא אכיל לכא שתי ולכא דמך מטול בן כתיב בית המלכות :

(10). ביזמא שביעאה בר שפיר ליביה (27) דמלכא ודמאה ועשרין ושבעא מלכין דהו קטרין כלילא דמלכותא הוה תיגרא (28) ומצו בנייהון, בטעים חמריהון הוה מתעסקין בנותא, מלכי מעריבא (29) הוה אמרין נשי דילן שפירן (30) וכולהון הוה אמרין דילן שפירין, ואף מלכא אחשוורוש בטעם (31) חמריה מתיב ואמר להון לית נשי בעלמא דשפירן אלא בבליתא, ואם לית אתון מהימנין לי (32) בבליתא דהא (33) מותבא בני סריגנא דמלכותא דילן, אשלה ואיקרי יתה לקדמי ולקדמיכון ותהון יתה דהיא (34) שפירא (35) מן כל, בה שעתא שלייה (36) לותה מלכא אחשוורוש שבעא סריסאי : (11). מתיב ואמר להון וילן ואמרו (37) למלכתא ושתי, קומי (38) מן כורסי מלכותך ושלחתי ערפיליא ורמי תנא (39) בדישך וכסא דדחבא ביד מיניך וכזא דדהבא (40) ביד שמאלך (41) ועילי לקדמי ולקדם מאה ועשרין (42) ושבעא מלכין קטורי תנא די יהון יתך דאנת שפירא מכל נשיא :

(12). מתיבא ושתי מלכתא ואמרת להון לשבעא סריסאי, טאי אוילו ואימרי ליה למדיבון, שטיא דאף אתון שטותון כותיה אנא היא (43) ושתי מלכתא בת מלכיא דמלכי בבל מן שירותא אבא לקביל אלפא חמרא שתי ולא אטעי יתיה חמרא למימר מילין דלא כשרין כותך, בה שעתא (44) אוילו ואמרין ליה למלכא מה דשלחת ליה

K (2) < H V 1 < מה, — K (2) < ליה, — H (3) ושתיא, — H (4) ניכסא < K < מכסא, — K (5) מאינשי, — V (6) הוה, — K (7) למד, — H V (8) ארבעא וחמשה, — V (9) הימנין, — V (10) הון הון הוה, — K (11) ואין, — H V (12) ליה לגברא, — H V (13) רמי, — H V (14) עברוי, — H (15) אחשוורוש אמר, — H V (16) איך, — V (17) לחוד, — H (18) עברא, — K (19) להון גברא, — H (20) דתחוי, — H (21) דמלכא אכיל, — H V (22) והויאן ה והויין, — H V (23) מחויא, — V (24) בעו H בעו, — V (25) מידי, — H (26) אמרה, — H (27) דמלכא V דמלכא בחמרא, — V (28) ומצו, — V (29) < H, — H V (30) וכולן, — K (31) חמריהון, — V (32) אית בבליתא, — H V (33) מותבא ל, — H (34) שפירין, — H (35) מנשי דלכון, — H V (36) עלה, — H V (37) ליה לושתי מלכתא, — V (38) מגי, — H (39) בראשון, — H V (40) בשמאלך, — V (41) ועולי H ועלי, — H V (42) ושבע, — K (43) ושתי, — H (44) אוילי, —

וּשְׁתֵי מַלְכָּתָא. וְכֵן שָׁמַע מַלְכָּא יָת פְּתַנְמִיָּא הַאִילֹן הֵינֵי (1) יִנְנָא רַבָּא (2) וְרוּגְזִיָּה (3) דְּלִיק בִּיה: וְתוֹב שְׁלַח עֲלֵה בִיד (4) יִשְׁבַּעְתִּי סְרִיסָא דְּמַלְכוּתָא דִּיתְבִּין (5) קְדַמֵּי בְּמַלְכוּתָא. כַּעַן אֵוִילוּ וְאִמְרוּ לֵה לִישְׁתֵי מַלְכָּתָא אִין לֹא תִשְׁמַעֵן מִלִּי וְתַעֲלִין לְקַדְמֵי (6) וְלְקַדְמֵיהֶן דְּמַלְכֵי הַאִילֹן קְטִילָנָא יִתֵּךְ (7) וּמוֹבִידָא יָת שׁוֹפְרִיד מִיֵּיךְ. וְכֵן אֵוִילוּ (8) רַבְרַבֵּי (9) מַלְכָּא וְאִמְרוּ לֵה, (10) וְלֹא (11) סַפְנַת יִתְהוּן. אֲלֹא מַתִּיבָא וְאִמְרַת לֵהוּן אֵוִילוּ (12) וְאִמְרוּ לְמַלְכָּא טַפְשָׁא דְּמַקְלָקְלָן עֲצִיָּה וְלֹא תְקִינָן נְוִירְתִּיה. הֲלֹא אֲנָא (13) וּשְׁתֵי מַלְכָּתָא (14) בַּת אֵוִיל (15) מִרוּדְךָ בְּרַתִּיה (16) דְּבִרְיָה דְּנִבְכּוּדְנִצְר מַלְכָּא דְּבַבְלָא (17) וְזִמָּה דְּבִרְיָתִי (18) עַד כֹּאֵן לֹא חֹזָא אִינֵשׁ נוֹפִי אֲלֹא אַתְּ מַלְכָּא בְּלַחוּדְךָ. (19) כַּעַן אִין אֲנָא עֵיילָא (20) לְקַדְמֵךְ וְלְקַדְמֵיהֶן דְּמֵאָה וְעִשְׂרִין וְשִׁבְעֵי מַלְכִין (21) קִיסְרֵי תְנָא קְטִילִין יִתֵּךְ וְנַסְבִּין יָתִי (22) לְאִיתְנָא: מַתִּיבָא רַבָּתָא דְּפַרְסִיתָא וְאִמְרַה לֵה לִישְׁתֵי מַלְכָּתָא. אִין קְטִיל יִתֵּךְ מַלְכָּא וּמוֹבִיד יָת שׁוֹפְרִיד מִיֵּיךְ וְלֹא תַפְרִסִים יָת שְׁמָא דִּילִיךְ וְיָת שְׁמָא דְּאַבְתְּרִיךְ, וְלֹא תַחֲזִין נוֹפִיד לְבַל בְּרִי נִשׁ אֲלֹא לְמַלְכָּא בְּלַחוּדֵי. בְּהִי שַׁעְתָּא כֵּד אִמְרוּ (23) רַבְרַבֵּי מַלְכָּא לְמַלְכָּא דְּסַרְבַּת וּשְׁתֵי מַלְכָּתָא לְמַעֵל (24) הִיכְמָה דְּאִמְרֵי מַלְכָּא (25) בִּיד סְרִיסָא וְיִנְנָא מַלְכָּא לְחַדָּא וְזִימְתִיה תְּקִיפַת (26) עֲלֵי:

(13). וְאִמְרֵי מַלְכָּא לְחַבְרִימָא יְדַעֵי זְמַנָּא אֲדוּם כֵּן (27) פְּתַנְמֵי דְּמַלְכָּא קְרַם כֵּל יְדַעֵי גִירִין וְדִינִין:

14). וְדַקְרִיבִין לִיה בְּעִיצָתָא דְּרַחֲקִין וְדַקְרִיבִין בְּרִשְׁנָא מִן אִפְרַקֵי יִשְׁתֵּי מִן הַגְּדָקִין אֲדַמְתָּא מִן אֲדוּם תְּרִישִׁישׁ מִן (28) מַצְרִים מִרְס מִן מְרַסָּא מְמוּכֵן מִן יְרוּשָׁלַם יִשְׁבַּעְתִּי (29) רַבְרַבֵּי דְּפַרְסָא וְדֵאֵי אִינֵן (30) דְּחֻזִין אִפִּי דְּמַלְכָּא הִינֵן דִּיתְבִּין בְּמַלְכוּתָא:

15). וְאִמְרֵי לֵהוּן מַלְכָּא סַבִּין עֲצָתָא מַה נַּעֲבַד לִישְׁתֵי מַלְכָּתָא עַל דְּלֹא עַבְדַּת פּוֹקְדֵינָה דְּמַלְכָּא אַחְשׁוּרִישׁ (31) דְּשְׁלַח בִּיד סְרִיסָא:

16). וְאִמְרֵי מְמוּכֵן הִוּוּ דְּנִיָּאֵל. וְלִמָּה (32) מִיתְקַרֵי יִשְׁמִיה מְמוּכֵן מִטּוֹל (33) דְּכַד גְּלוּן (34) יִשְׁבַּטָא דְּבֵית יְהוּדָה לְבַבֵל גְּלוּן עַמְהוֹן חַנְנִיָּה מִישָׁאֵל וְעִזְרִיָּה וְהוּוּ דְּנִיָּאֵל בְּגִלְתָּא וְאִיתְעַבְדַּר עַל יְדֵי נִסִּין וְנַבְרִין. וְתוֹב עַל (35) יְדֵי דְּנִיָּאֵל אִיתְגַּד (36) מִן מְרוּמָא דְּתַתְקִטִיל וּשְׁתֵי מַלְכָּתָא בְּכֵן אִיתְקַרֵי יִשְׁמִיה מְמוּכֵן. מַתְקֵן וְאִמְרֵי מְמוּכֵן קְרַם מַלְכָּא (37) וְשׁוֹלְטֵנָא, דְּהֵבֵן הִוּוּ נְוִירַת מַלְכָּא בּוּיִמְנָא דְּהִוּוּ יְהוּבִין עִיצָה הִוּוּ שְׁלִישֵי וְעִירֵי (38) עֵיִצִין קְדַמֵּי וְאִין (39) שְׁפִירַת עֲצָתָא עַבְדוּ יָתָּה וְאִין לֹא שְׁפִירַת עִיצָתָא (40) דְּרַבְרַבִּין. וּמְמוּכֵן (41) הִוּוּ וְעִירָא (42) דְּבִלְהוּן וְהוּוּ יְהוּב (43) עִיצָתָא קְדַמֵּי קְרַם מַלְכָּא. וְהוּוּ מְמוּכֵן שְׁקִיל (44) אִיתְנַתָּא (45) פַּרְסִיתָא (46) דְּעִתִירָא מִנִּיה וְלֹא הוּוּ צְבִיא (47) דְּתַמְלָל

V H V (1) רוגזיה. — K (2) רוגזיה. — V H (3) דלק. — H (4) שבכא. — V (5) קדמויה. — K (6) ולקדם מלכיא. — K (7) ומוביד. — K (8) רבני. — H (9) דמלכא. — V (10) לא. — H (11) ספנת. — V (12) ואמרו ליה למלכא. — K (13) מלכא ושתתי. — V (14) ברת. — K (15) מרוך. — K (16) בריה. — V (17) וזמנה דברית. — H V (18) ועד כען. — K (19) כען. — H (20) קדמך. — V (21) קטירי. — H (22) לאיתנא. — H (23) רברבי. — V (24) הוכמא. — H V (25) די שלח ביד. — H (26) עלוהי. — H (27) פתגמא. — H (28) מכרס. — H V (29) רברבניא. — H V (30) חזוין. — H (31) די שלח. — H V (32) איתקרי. — K (33) הגלוון. — V (34) שבטא. — H V (35) די. — H (36) ממוכא. — H V (37) ושלטנא. — K (38) ערצין. — K (39) שפירין. — H V (40) רברבין מנהון. — V (41) הוא. — H (42) מן בלהון. — K (43) עצתא. — H V (44) איתנא. — V (45) פרסאחא. — H V (46) הוה (H) הוה (עורא. — V (47) דתמלל:

עמיה (1) אלא (2) בלישנה ואמר ממוכן לגרמיה (3) כדו אשתכחת עליתא למיכבש על (4) נשיא דניהון מוקרן גבריהון. בכן אמר ממוכן קדם אומיא ושלמוניא לא על מלכא (5) בלחודי (6) אסיטת (7) ושתי מלכתא אלא על (8) כל עממא (9) ושליטיא דאית בכל מדינתא דמלכא אחשורוש :

(17). ארום יפוק פתנמא (10) דמלכתא על כל נשיא כולהון למהוי (11) שיימן בעליהון בעיניהון ותהי כל (12) אינתא אמרה לבעלה דילמא את (13) יקיר מן מלכא אחשורוש דאמר (14) ושתי מלכתא תיתי (15) קדמיי ולא צבת למיתי :

(18). ויומא הדין אמרין (16) שילטנתא דפרס ומדי דשמען ית מיליא דמלכתא (17) לכל שילטוניה דמלכא במסת (18) דיהוי (19) ביסתא למרנו עלוי (20) ובזמן דנור ממוכן גזירא (21) הדא דחיל מן נפשיה ואמר (22) דילמא לא יעביד מלכא גזירתא וכד תיעול ושתי (23) ותשמע גזירתא (24) הדא דגזירת עלה (25) ותרון יתי דינין בישין ותקטול יתי אלא אחוי דמילי (26) מלכא אחשורוש (27) דלא תיעול ושתי קדמיי (28) ואומי יתה במומתא דפרסאי (29) דהינין דחלין מנהון :

(19). לכן אמר ממוכן אין על מלכא שפיר יפוק פתנמא (30) דין ויכתב ויימי בגזירת דפרסאי ומדאי ולא יבטיל דילא תיעול ושתי קדמיי דמלכא אחשורוש ומלכותה יתן מלכא לרעותה דטבת מינה :

(20). (31) וישתמע פתנמא (32) דמלכא דיעביד בכל מלכותיה (33) ארי (34) סניאה (35) היא וכל נשיא ירבון יקרא לבעליהון למן (36) עתיריא ועד מסכניא (37) למן רברבניא ועד (38) ועיריא. ושפר פתנמא קדם מלכא ושילטוניה ועבד מלכא (39) כמלוי (40) דממוכן :

(21). ושדר מלכא איגרתא על כולהון מדינתא דמלכא על מדינתא ומדינתא היך (41) כתבה ועל עמא ועמא היך לישניה למיהוי כל גבר מתייקר בביתיה. ומטול (42) דלא הוה (43) אינתתיה דממוכן ממללא עימיה איכתב באיגרתא חדא (44) דיהי כל נבר יקיר בביתיה ומתמליל עמיה היך לישניה :

II

(1). בתר פתנמא האילין כד נח רגויה רבא דמלכא אחשורוש שדר וקרא לכל רברבניי ואמר להון לא על ושתי (45) מלכתא אנא רגזי אלא עליכון אנא רגזי מטול דאין אנא אמרית מלתא בחמרא אתון למה נזרתון (46) עלי למקטל ושתי מלכתא ואעבר שמה מן מלכותא אופ לטון אנא קטיל ומעבר שמכון מן מלכותא :

(1) H אלא, — (2) K בלישנא. — (3) H כרוי. — (4) V < נשיא. — (5) H בלחודי. — (6) H אסיטת. — (7) K מלכתא ושתי. — (8) V אומיא. — (9) H ושלטוניה. — (10) H דמלכותא. — (11) H V שיימן. — (12) H V איתתא. — (13) K < יקיר. — (14) H לושתי. — (15) V קדמיי. — (16) H שולטנתא. — (17) H K < לכל. — (18) K דתיהוי. — (19) H ביסתא. — (20) H בוסן. — (21) K הוה. — (22) K < דילמא. — (23) K דתשמע. — (24) K הוה. — (25) V ותרון ותירין. — (26) H V אחשורוש כלבא. — (27) K לא. — (28) H ואסיט. — (29) H דאינין. — (30) H די מלכותא. — (31) H ואישתמע. — (32) H מלכא. — (33) H V ארום. — (34) H סניא. — (35) H הוה. — (36) H עתירא ועד מסכניא. — (37) H סן. — (38) H ועירא. — (39) H V מלוי. — (40) H דמלכא. — (41) H K כתבא. — (42) K דהוה. — (43) H V איתתיה. — (44) H V דהוי. — (45) H V < מלכתא. — (46) V < עלי.

(2). ואמרו (1) עולימין דמלכא ומשמשני בנין דקטלית חכימא אידכר ית ושתי וית מה דעבדית וית (2) מה דגזרת עלה (3) דלא הוות שווא לגזירתא דדינא דקטלא אלא מן מרומא הוה (4) דיסוף זרעיה דנבוכדנצר מלכא דבבל: ואמרין עולימין דמלכא ושלטוני ומשמשני יבעון למלכא עולימין בתולין יאיין (5) ושפירון בחיוון.
 (3). וימי מלכא שילטונין (6) מהימנין על כל מדינתיה (7) דמלכא (8) ויכנישו ית בל עולימין בתולין דשפירון בחווא לשוושן בירתא אל בית נשיא על ידוי (9) דשעשנו סריסיה דמלכא נטיר נשיא (10) ויחיהבו תיקוניוון:
 (4) ועולימתא די תשפר באפוי דמלכא תמלוך חלף ושתי ושפר פתגמא באפוי דמלכא ועבד בן:

(5). נברא יהודאה הוה בשושן בירתא ושמיה מרדכי. (11) ולמה (12) אתקרי שמיה נברא יהודאה אלא דהוה דחיל מן הטאה דעלוי איתנבי דוד ואמר (13) הוימא הדין ימות נברא בישראל, ומאן הוה נברא דין, הוא מרדכי בר יאיר בר שמעי בר (14) שמדע בר (15) בענה בר (16) אלה בר (17) מיכה בר מפיבושת בר יהונתן בר שאול בר קיש בר אביאל בר צרור בר כנורת בר אפיה בר שחרית בר עזיה בר שישק בר מיכאל בר אליאל בר עמשהוד בר שפטיה בר פתואל בר פיתון בר מלוך בר יהובעל בר יוחם בר הנניה בר זכדי בר אליפעל בר שמעי בר (18) זכריה בר מדימות בר הושים בר שהורה בר גזה בר בלע בר בנימין בריה דיעקב בוכרא דאתקרי שמיה ישראל, ומה (19) חמא מרדכי דאתקרי בר שמעי, אקיל שמעי (20) לדוד מלכא דישראל ואמר (21) לדוד מלכא, פוק לך נברא רשיעא ונברא דהייב קטול, אתעני אבישי בר צרויה ואמר לדוד אויל איסב רישיה דשמעי מיניה. איסתכל דוד מלכא בנבואתיה וחמה דמרדכי עתיד דקאים (22) מיניה, וכד חמא דוד מלכא פקיד לשלמה בריה ואמר לשלמה (23) בריה תא בשעתא דיפסוק שמעי מן בניא קטול יתיה דזכי וייתי לעלמא דאתי ומשול דקאים (24) מיניה ברא צדיקא דעל ידוי (25) איתעבידו ניסין וגבורין לישראל בארבע (26) גלותהון והוא מרדכי מירא דכיא בר יאיר בר שמעי בר קיש מן (27) שבטא דבנימין, ושמעי הוה חייב (28) דיתקטיל דינא כמה דכתיב באורייתא דמשה, דינא (29) דקשטא לא תצער ורבא דבעמך לא תלוט. והוא אקיל לדוד מלכא דישראל, (30) וחס עלוי דוד (31) דלא למקטול יתיה, דחמא דקיימין מיניה הני (32) תרין צדיקיא ומתפרקין על ידיוון דבית ישראל:

(6). ומרדכי ואסתר (33) הוון מן ירושלם בגלותא דגלת עם יכניה מלך שבטא דבית יהודה וחזר וסלק מרדכי עם עמא דיתגדבון דיסקון ויבנון בית מקדשא (34) תניינות ותוב אנלי יתיה נבוכדנצר מלכא (35) דבבל זמנין תרתין ותוב (36) בארע בני גלותיה לא נחת נפשיה מן ניסין וגבורין:

(1) K עולימא. — (2) II < מה. — (3) H ולא. — (4) H דסוף. — (5) II V שפירון. — (6) H V ומהימנין. — (7) K דמלכא אחשורוש. — (8) K < ויכנישו ית כל (H כולהון) עולימין. — (9) H דהגא. — (10) H ויחיהבון. — (11) K ולמא. — (12) II יתקרי. — (13) H V יומא. — (14) H שמדע. — (15) H בענא. — (16) H אלא. — (17) K < בר מיכה. — (18) H זכריה. — (19) H חמרא. — (20) H למלכא דישראל לדוד. — (21) K V שמעי לדוד. — (22) II V קאים. — (23) H V < בריה. — (24) K < מיניה H ברא צדיקא מיניה. — (25) H איתעבידו. — (26) V גלותהום. — (27) V שבטיה. — (28) V דנתקטל H קטול דיתקטול. — (29) H דקשטא. — (30) H וקס. — (31) H ולא צבי. — (32) H תרין. — (33) V הוון. — (34) II תניינא. — (35) H < דבבל. — (36) H בארעא דגלותיה.

7. והוה ⁽¹⁾ מרבי ית הדסה היא אסתר. ⁽²⁾ והות הדסה שמה, כמה דאסא, מטול האיך דבסיס ריחיה דאסא ⁽³⁾ בנון עלמא אוקף היא אסתר כדון ⁽⁴⁾ הות עבדא עובדין טבין בנו עלמא. ⁽⁵⁾ היא אסתר ⁽⁶⁾ דהיך ⁽⁷⁾ שמה ⁽⁸⁾ כדון הוה עובדאה. ואיתקרי שמה הדסה בלישנא ⁽⁹⁾ עיבראה. ⁽¹⁰⁾ ולמה איתקרי ⁽¹¹⁾ שמה הדסה מטול דצדיקיא ⁽¹²⁾ מתילין ⁽¹³⁾ בהדסה. דעלה איתגבי ישעיה נבייא ואמר. תחת הנעצוין יעלה ברוש ותחת הסרפד יעלה הרס. מהו הנעצוין, חתא היא. וחלף חתא ⁽¹⁴⁾ תיסק ברושא, ⁽¹⁵⁾ וחלף מרדכי צדיקא יסק המן רשיעא ⁽¹⁶⁾ לוקיפא. וסרפד ⁽¹⁷⁾ היא ארבניא, ⁽¹⁸⁾ וחלף ארבניא יסק אסא, וחלף ושתי תמלוך אסתר: ובנין ⁽¹⁹⁾ אסתר ⁽²⁰⁾ גלא מרדכי דאמר, ⁽²¹⁾ מוטב איזיל וארבי לאסתר דמן דאיהו בארעא דישראל: איתקרי שמה כשם כוכב נוגהא יוגית אסתירא. והדסה איתקריא בשם ⁽²²⁾ צדיקיא, דכן אמר על חנניה מישאל ועזריה, והוא קאים בין הדסה די בנלותא. ועולה היא בכלל. דכתיב האומר לצולה הרבי. ואסתר איתקרי שמה הדסה בשם אסא, דאיך דלא אסא יבש קייטא ⁽²³⁾ וסתווא ⁽²⁴⁾ ואוקף צדיקא כדון אית להון הולקא בעלמא הדין ⁽²⁵⁾ ובעלמא דאתי: והיא אסתר הות בת אחוי דאבוי מרדכי. היא אסתר ⁽²⁶⁾ בטליותא והיא ⁽²⁷⁾ בסיכותא. ולא פסקת מן עובדין טבין. ולא הוה לה אבא ואימא. וטליותא הות יאיא ⁽²⁸⁾ בריווא ושפירא וחסורא כהיווא. וכד מית אבוהא ואמה נסבה מרדכי ליה לברתא:

8. והוה כד ⁽²⁹⁾ אשתמעו ⁽³⁰⁾ פתגמי דמלכא ונוירתיה וכד ⁽³¹⁾ אתכנשוין עולימתא סניאתא לישושן בירתא על ידוי דהני סריסא דמלכא נטר נשיא וכד שמע מרדכי דבתולתא מתבעיין, שקל ⁽³²⁾ וששא לאסתר מן רברבניי דמלכא אחשוורוש דנפקי למיבעי בתולתא, דלא ייתון ⁽³³⁾ וירברונה, ⁽³⁴⁾ וששה קיטון ⁽³⁵⁾ בנו קיטון דלא יהמון יתה שליחוי דמלכא. ובנת עממיא כד הוון ⁽³⁶⁾ שליחוי עברין הוון מרקון ומחויין שופריהון מן כותא ⁽³⁷⁾ ונפקין ⁽³⁸⁾ שליחוי דמלכא ואייתיאו בתולתא סניאתא ⁽³⁹⁾ ממדינתא. ⁽⁴⁰⁾ ושליחוי דמלכא הוון ידעין לה לאסתר, וכד חמון דלית אסתר עם ⁽⁴¹⁾ הנין בתולתא אמרין חד לחד, מנן לעינן במדינתא אית הכא ⁽⁴²⁾ במדינתין טליתא חדא יאיא בריוא ושפירא ⁽⁴³⁾ וחסורא כהיווא יתיר מן ⁽⁴⁴⁾ כולתון ⁽⁴⁵⁾ בתולתא ⁽⁴⁶⁾ דאייתנין. כד איתבעיית אסתר ולא אישבתחת. אודיעינן למלכא אחשוורוש, וכד שמע מלכא, כתב ⁽⁴⁷⁾ בדגניסים דכל בתולתא דתיטשי מן קדם שליחוי חדא היא נוירתיה דתתקמיל. וכד שמע מרדכי פוקדנא דחל ⁽⁴⁸⁾ ואפיק לאסתר בת אחוי דאחוי לשוקא, ואידברת אסתר ⁽⁴⁹⁾ מלכא על ידוי דהני ⁽⁵⁰⁾ נטר נשיא:

H ⁽¹⁾ בר דבי אכן. — V ⁽²⁾ H והרסה הוה (II היה) שמה. — V ⁽³⁾ בנין. — H ⁽⁴⁾ הוה. — K ⁽⁵⁾ היך. — K ⁽⁶⁾ והיך. — H ⁽⁷⁾ שמה. — H ⁽⁸⁾ כדון. — V ⁽⁹⁾ H עיבראי. — K ⁽¹⁰⁾ ולמא. — K ⁽¹¹⁾ שמה. — H ⁽¹²⁾ בתולין. — V ⁽¹³⁾ H בהדסה. — II ⁽¹⁴⁾ תיסק. — H ⁽¹⁵⁾ חלף. — V ⁽¹⁶⁾ H לוקיפה. — H ⁽¹⁷⁾ הוא אורבניא. — H ⁽¹⁸⁾ תיסק אסא וחלף אורבניא ושתי תמלך אסתר. — K ⁽¹⁹⁾ כן. — H ⁽²⁰⁾ גלה. — V ⁽²¹⁾ H בנלותא איזיל. — V ⁽²²⁾ צדיקא. — V ⁽²³⁾ וסיתוא H וסיתוא. — H ⁽²⁴⁾ ואף. — V ⁽²⁵⁾ H ולעלמא. — V ⁽²⁶⁾ H בטליותה. — H ⁽²⁷⁾ בסיכותה. — H ⁽²⁸⁾ כהרווא ושפירא בריוא וחסורא בריווא. — H ⁽²⁹⁾ משתבעיין. — V ⁽³⁰⁾ פתגמי. — H ⁽³¹⁾ V אתכנשוין. — V ⁽³²⁾ וכושה. — H ⁽³³⁾ וירברונה. — V ⁽³⁴⁾ וכושה H וטסא. — V ⁽³⁵⁾ בתוך. — V ⁽³⁶⁾ שליחוי דמלכא. — H ⁽³⁷⁾ ונפקין. — H ⁽³⁸⁾ שלווחוי. — V ⁽³⁹⁾ H סניאתא. — H ⁽⁴⁰⁾ ושלווחוי. — K ⁽⁴¹⁾ הכין H הדין. — V ⁽⁴²⁾ כסדינתן H כסדינתא. — H ⁽⁴³⁾ חסורא כהיווא. — V ⁽⁴⁴⁾ כולהום. — H ⁽⁴⁵⁾ בתולתא. — V ⁽⁴⁶⁾ דאיתנין. — K ⁽⁴⁷⁾ בר גניסין H נגריסים. — H ⁽⁴⁸⁾ ומסיק. — K ⁽⁴⁹⁾ מלכותא. — H ⁽⁵⁰⁾ נטיר.

9. (1) ושפרת טליתא (2) בעיניה (3) ונטלת (4) חסד (5) קרמוהי (6) ואוהי ית צבתא וית מנוותא למיתן לה וית (7) שבעתי עולימתא דחויין למיתן לה מן (8) ביתא דמלכא. ומנוותא דהווי יחיבין לה לאסתר הוה (9) יהבת (10) להן בפום עולימתא עממתא, מטול דלא הוה (11) טעמא אסתר מיין ביתיה דמלכא ושני יתה וית עולימתהא לטב (12) בית נשיא :

10. ולא חויאת אסתר ית עמה (13) וית תלדותה מטול דמרדכי פקדה דלא תחוי: מטול (14) דמפקדה דלא (15) מהוי עמה. חשיב מרדכי (16) בליביה ואמר ושתי דעברת יקרא לנפשה ולא צבת (17) דייתי (18) למחמיא (19) שופרה (20) למלכא ולשילטניא דן יתה דינן בישין וקטל יתה. ולמה לא חויאת אסתר (21) תלדותה, דילמא רגיו עלה מלכא (22) וקטל לה ומשיצי לעמא דהיא מיניה, לכן פקד יתה דלא תחוי עמה (23) ותלדותה. (11) ובכל יומא ויומא מרדכי מהלך קדם דרתא דבית נשיא למידע ית שלמא דאסתר (24) ומה ניסין (25) איתעבידו על ידהא :

12. וכד מטא זימנא דרבייתא ורבייתא למיעל (26) לות מלכא אחשורוש מטול (27) דהוה לה (28) כנוירת נשיא (29) תרי עשר ירחין ארים (30) כדן ישלמון (31) וימאתא דציבותהון מטול דאיבסמת יתהא ירחין במשחא דמירא וייתא ירחין בבוסמניא ובתקוני נשיא: (13) (32) ובדן רבייתא (33) עלה קדם מלכא (34) לבית אחשורוש וכל מה דהוה אמרה הוה מיתיהיב לה מבית נשיא ועד בית מלכא :

14. ברמשא הוה עיילא ובצפרא הוה תייבא (35) לבית נשיא חניינות על ידוי דשעשנת סריסיה דמלכא (36) נטר נשיא ושמה מתכתב ולא הוה עלת עוד לוותיה למלכא אלא אין איתרעי בה (37) מלכא (38) וקרייה בשמה :

15. וכד מטא (39) זמנא דאסתר בת אביחיל (40) בת אחוי דאבוי דמרדכי (41) דאדבר יתה ליה והוה מרבי לה מן קושטא היך ברתיה למיעל לות מלכא (42) אחשורוש ולא (43) בעת כל מירעם אלא (44) מידן דהני בעי סריסיה דמלכא נטר נשיא והוה אסתר (45) נמילא הינא וחסרא קדם כל (46) חוייהא :

16. ואידברת אסתר (47) לות מלכא אחשורוש לבית מלכותיה (48) לפלטון בירחא עשיראה (49) הוא ירח טבת בשנת שבע למלכותיה :

17. (50) ורחים מלכא ית אסתר מכלהון נשיא ואתגמלת הינא וחסרא קדמוי (51) מכלהון בתולתא ויהב תנא דמלכותא ברישה ואמליך יתה הלף וישיא :

(1) H ושפירת. — (2) V בעיניו. — (3) K < ונטלת. — (4) V חסדא. — (5) V קרמוי. — (6) H ואוהי. — (7) H שבעתי. — (8) V בייתיה. — (9) H V יהבת. — (10) K לה V להום. — (11) H טעמת. — (12) V מכל H מן כל. — (13) V < ויה. — (14) V דמה פקדה H דמחפקדה. — (15) H V תחוי מחוה. — (16) H בליכביה. — (17) K < ריית V Punkt v. ריית. — (18) V למחמי H למחמא. — (19) H K שופרא. — (20) V למלכה. — (21) K < תלרותה H תלרותא. — (22) H וקטלה. — (23) H ותולדתה. — (24) H כמא. — (25) H V דאיתעבידו. — (26) K לבית. — (27) V דהוה. — (28) H כנוירת. — (29) H V תרין עשר. — (30) V כדון. — (31) K יומתהא. — (32) V והכרה. — (33) H V עלת. — (34) H < אחשורוש. — (35) H לבני. — (36) V נטר. — (37) K < מלכא. — (38) K וקרה. — (39) H V זמנה. — (40) K ברה. — (41) H V רירבר. — (42) H < אחשורוש. — (43) H בעאתה. — (44) V מירען H מירוי. — (45) V נמילת. — (46) V חוייהא. — (47) K לבית. — (48) V < לפלטון H לפלטין. — (49) V דהוה H הייא. — (50) V ורחים. — (51) V מכל.

18). ועבר מלכא שירותא רבתא לכל¹ (שולטנוי ועבדוי ית²) משתיא דאסתר ומתנן למדינתא יהב ואמר לה³ הי חוי לי הידין⁴ (עמין יהודאין⁵) היא⁶ תולדותיך ואמרת ליה לית אנא חכימא לא עמי ולא⁷ תולדתי דמשול דכד אנא טליתא מית אבא ואימא ושבקון יתי. וכד שמע אחשוורוש ית מילהא חזר ושבק שיבוקין⁸ לכל עלמא ומהנן למדינתא יהב משול דהשיב בליביה ואמר בנרמיה הא אנא⁹ מיטב לכולהון אומיא ומלכותא משול דעמא¹⁰ דאסתר ביניהון¹¹ איתיון :

19). (וכד¹²) איתכנשו בתולין תניינות. ולמה אתכנשו תניינות משול אסתר¹³ דיתבא בפלטיין דמלכא ומלכא רחים יתה מכל נשיא ושוי תנא דמלכותא¹⁴ ברישה. ובתולתא האלין¹⁵ למה איתכנשו תניינות משול דאמרן שילטנוי דמלכא דאין בעית תגלי לך אסתר עמה ותלדותה קנייתה בנשי אחרנייתא והיא גליא לך עמה¹⁶ ותולדותה משול¹⁷ הכי כתיב תניינות.¹⁸) ובהתכנסות בתולין תניינות ומרדכי יתיב בתרע בית מלכא :

20). (19) לית היא אסתר מתוויא²⁰ עמה ותלדותה²¹ היך דפקיד יתה מרדכי²² ואף כד אתכנשו בתולתא לא גלת²³ אלא²⁴ היך²⁵ דפקדה מרדכי אסתר עבדה. היא אסתר בטליותא מכיכתא הות וכד עלת למלכותא במכיכותא עלת משול בכך אמר כתבא. וית מימריה דמרדכי אסתר עבדה היך כמה²⁶ דהות²⁷ מתרביא עימיה :

21). בזימיא האינין ומרדכי יתיב בתרע בית מלכא רנו בנונא ותרש תרין סריסוי דמלכא מנשרי מניא²⁸ ובעו למושמא ידיהון דיקטלון למלכא אחשוורוש ויהבון עצה ביניהון²⁹ ויהבון חוייא חורמנא בכוזא דרהבא דהוה שתי³⁰ ביה אחשוורוש דכד בעי מלכא נשתי ביה נתלון ליה ונמחין חוייא³¹ ויקטליה :

22). בכך איתחוי פתגמא ברוח קודשא ואזל מרדכי ותני לאסתר מלכתא ואמרת אסתר למלכא בשמיה דמרדכי :

23). ואיתבעי פתגמא³² וישתכח ויתליון תרויהון על קייסא ואיכתב בספר דזכרן יומתא קרב מלכא :

.III

1). בתר פתגמיא האלין רבי מלכא אחשוורוש ית המן בר המדתא³³ אנגיא כר³⁴ סרא בר כוזא בר³⁵ אליפלוט בר דיוס בר דיוסיס בר³⁶ פרוס בר³⁷ מעדן בר³⁸ בלעקן בר³⁹ אנתמירוס בר הדרוס בר שגנר בר נגנר בר פרמשתא בר ויזתא בר עמלק בר דלחינתיה דאליפו בוכריה דעשו ורבי יתיה ונמיל יתיה ושוי ית⁴⁰ כרתיה לעיל⁴¹ מכל רברבתי ועבדוי :

V (1) H V שילטנוי. — (2) V משתותא. — (3) H V הא. — (4) H V עמיק. — (5) H הוא. — (6) V תלדותיך. — (7) H V תלדותי. — (8) H V לכוליה. — (9) V מיטב. — (10) K אסתר. — (11) K איתני. — (12) V איתכנשו. — (13) H דיתבה. — (14) K ברישא. — (15) K למא. — (16) H V ותלדותה. — (17) H V הכין. — (18) V ובהתכנסון H ובהתכנשו. — (19) V ולית היא H ולא הוה. — (20) H תלדותה ועמא. — (21) H V היך מה. — (22) H V ואף. — (23) V < אלא. — (24) H V איך. — (25) V דפקדה H דפקדה. — (26) V דהוה H מתרביה. — (27) H מתרביה. — (28) H ובעי לאושמא. — (29) H V ויהבון. — (30) V בה. — (31) H ויקטלינה. — (32) V ואישתבת. — (33) H האנגי. — (34) H V סרה. — (35) V אליפלוט. — (36) V פרוס H < פרוס. — (37) H מעון. — (38) H יבלעקן. — (39) V אנתמירוס H אבתימרוס. — (40) H V כורסיה. — (41) V כן כל. —

(2) וכל עבדיו דמלכא דבתרע בית מלכא כרעין וסגדין להמן ⁽¹⁾ ארום כן פקיד עלוי מלכא ומרדכי לא הוה כרע ⁽²⁾ קדמוי ולא הוה שאיל בשלמיה:

(3) ואמרו עבדיו דמלכא דיתבין בתרע בית ⁽³⁾ מלכא למרדכי מה רבותא אית לך יותר עלינן דהינן כרעין וסגדין קדם המן ואת לא כרעת קדמוי מטול מה ⁽⁴⁾ דאת מעבר על פוקדנא דמלכא. עני מרדכי ואמר ⁽⁵⁾ להון. טפשיא חסרי ליבא ⁽⁶⁾ שמעו מני ⁽⁷⁾ מלכא ⁽⁸⁾ ואמרין לי ⁽⁹⁾ פהימא מן איתוי בר נשא דהוא מתנאה ומתרברב הוא ילוד ⁽¹⁰⁾ מן ⁽¹¹⁾ איתתא ⁽¹²⁾ ויומוי זעירין ⁽¹³⁾ ובתלדותיה ⁽¹⁴⁾ ביכיה ⁽¹⁵⁾ ואיליה ועקתא ותינתתא וכל יומוי מלי ⁽¹⁶⁾ הימתא ⁽¹⁷⁾ וסופיה חזיר לעפרא ואנא אסגוד קדמוי:

(4) לא אנא סגיד אלא לאלהא חייה וקיימא דהוא חד בשמיא והוא נר ⁽¹⁸⁾ אכלת ⁽²⁰⁾ נורא תלא ארעא באדרעיה מתח רקעא בנבורתיה בציבויניה מחשך שמשא ⁽²¹⁾ ברעותיה מנדר השוכא בהכמתיה עבד ימא ⁽²²⁾ סגיתא ⁽²³⁾ בחלא במזופיתיה שוי טעם מוי ⁽²⁴⁾ כמלחא וריחא דגלגלוי כחמרא אסר יתיה היך זיקין סכריה ⁽²⁵⁾ באוצרי תחומא בנין דלא יסק לארע ⁽²⁶⁾ יתכא רעיש ולא ⁽²⁷⁾ עביר ⁽²⁸⁾ תחומא ⁽²⁹⁾ במימרא ברא רקעא מתחותיה איך עננא באוירא פרים איך היא ערפילא על ⁽³⁰⁾ עננא מנין היך משכנא על אפי דארעא טעין כהיליה דלעיל ודלרע. ההיין ⁽³¹⁾ קדמוי שמשא וסהרא ⁽³²⁾ וכימה וזוכביא ומזליא לא בטלין ⁽³³⁾ שעה לא נהין אלא כולהון דהיין כאזגדין ⁽³⁴⁾ לימינא ⁽³⁵⁾ ולשמאלא למעבד רעותיה דמן דברא יתהון ליה יאי ⁽³⁶⁾ למשבחת ולמסגוד קדמוי. עניין ואמרין למרדכי והא ⁽³⁷⁾ אישכחן דאבהתך ⁽³⁸⁾ סגדין קדם אבהתיה דהמן. עני מרדכי ואמר להון מן איתוי דסגדין קדם אבהתיה דהמן. אמרין ליה לא כרע אבוך יעקב קדם עשו אחי דהוא אבוי דהמן. אמר להון אנא מן זרעיתיה דבנימין. וכד סגיד יעקב קדם עשו בנימין ⁽³⁹⁾ לא ילוד הוה ולא סגד קדם אינש ⁽⁴⁰⁾ מן יומוי. מטול ⁽⁴¹⁾ כדין נטר יתיה קיים ⁽⁴²⁾ עלמאי ⁽⁴³⁾ במעי אימיה עד עידן ⁽⁴⁴⁾ דיסקון לארעא דישראל ויהוי בית מקדשא בארעיה ותישרי שכינתיה בתחומיה וכל בית ישראל ⁽⁴⁵⁾ יחדון תמן ועממאי כרעין וסגדין בארעיה ואנא לית אנא כרע וסגיד קדם המן ⁽⁴⁶⁾ רשיעא ובעיל דבבא הדין:

(5) והוה כד אמרין ליה יומא ויומא ⁽⁴⁷⁾ ולא ⁽⁴⁸⁾ קביל מנהון ותניאו להמן ⁽⁴⁹⁾ דנהון אין קיימין מילוי דמרדכי מטול דאמר להון דהוא יהודא:

— V (1) דהכרין H דהכי. — (2) H V קדמוי. (3) K מלכתא. — (4) H V את. — (5) < K להון. — (6) H V שמעון. — (7) V מילתא חרא. — (8) V ואיפרון H ואימרו. — (9) H בחימא. — (10) < V מן. — (11) H V איתתא. — (12) K ויכמה. — (13) V ובתלדותיה H ובתלדותיה (14) K כאיביה H כיכואה. — (15) H V ואיליא וריבויא. — (16) H חיסתיה. — (17) K וסופי. — (18) H V אלא סגיד אנא. — (19) H V אכלא. — (20) V ומלאכוני נורא. — (21) H וברעותיה. — (22) V סגיתיה H סגיתא. — (23) K כחלא. — (24) H V כמלחא. — (25) H באוצרי. — (26) H V יתבה. — (27) H V עביר. — (28) H V תחומיה. — (29) V במימריה H מימריה. — (30) H V עלמא. — (31) H קדמוי. — (32) H ויכמא. — (33) H V שעה חרא. — (34) H V אולין לימינא. — (35) H V ולשמאלא. — (36) H למרבחא לכשבחא. — (37) H V אישכחנן. — (38) V סגיד. — (39) H הוה במעי אימיה. — (40) H מימוי. — (41) K כדון. — (42) H עלמא. — (43) H V במעי דאימיה. — (44) V די יסקון H יסקון. — (45) H ישרון. — (46) K רשיעא. — (47) H לא. — (48) H V שמע להון. — (49) H דניהון חויאן. —

6. וחזו המן מטול דלא ⁽¹⁾ מרדני צני למכרוע ולמסנוד ⁽²⁾ קרמיה ואיתמלו
המן על מרדכי חמתא :

7. ⁽³⁾ והות קלילא בעיניו למישטא ירא במרדכי בלחודוי ⁽⁴⁾ מטול דחויאו
ליה דמרדכי יהודאה הוא ובעא המן לשיצאה ית כל יהודאי די בכל מדינתא דמלכא
אחשורוש עמיה דמרדכי :

8. בירחא קרמאה ⁽⁵⁾ הוא ירח ניסן בשתא דתרתא ⁽⁶⁾ עסר למלכא אחשורוש
אפיל מילתא הוא ערבא קדם המן מן יומא ליומא ומן ירחא לירחא דתרין ⁽⁷⁾ עסרא
הוא ירח אדר :

9. ואמר המן למלכא אחשורוש אית עמא חד ⁽⁸⁾ דיהודאי ⁽⁹⁾ מתבדר
ומשלטל בני עממיה בכל מדינת מלכותך ניותנין ⁽¹⁰⁾ ורוחא רמא. מלקטין פישרי
שבת ויתבין בחצבי תמוז, ועובדיהון שניין מכל ⁽¹¹⁾ עמא ונימוסיהון ⁽¹²⁾ מכל מדינן
ובנימוסנא לא מהלכין ועובדנא לא ⁽¹³⁾ צביא נפשיהון ⁽¹⁴⁾ ועיבדחא דמלכא
⁽¹⁵⁾ ליתיהון עבדין. וכד חזיין לנא רקקין בארעא וחזיין ⁽¹⁶⁾ לנא ⁽¹⁷⁾ כמידעס מסאב.
וכד אנהנא נפקין למימר ולמשמע ⁽¹⁸⁾ ולמעבד ⁽¹⁹⁾ בעיבדחיה דמלכא מנהון סלקין
⁽²⁰⁾ בשורין ⁽²¹⁾ ופרסין ⁽²²⁾ גידרין ועלין בחדרין ונפקין בחצופין וכד אנהנא רהטין
מתפוס ⁽²³⁾ יתהון ⁽²⁴⁾ מהדרין וקיימין ⁽²⁵⁾ מברקין עיניהון וחקקין שיניהון ⁽²⁶⁾ ומבטשין
רגליהון ומבהלין ⁽²⁷⁾ יתהון ולית אנהנא יכלין למתפש יתהון. מן בנתיהון לא יחבין
לנא ומן ⁽²⁸⁾ בנאתנא לא נסבין להון. ומן ⁽²⁹⁾ דדבר מנהון למעבד עיבדחיה דמלכא
מפיק ⁽³⁰⁾ ליומא בשיחיהויה. ויומא דאינון צביון למזבן מננא אמרין לנא יומא שריא
הוא ויומא דאנהנא צביון למזבן מינהון אסרין עלינן שווקין ואמרין ⁽³¹⁾ לנא יומא
אסירא הוא. בשעתא קרמיתא אמרין שמע קרינן ⁽³²⁾ בתינינא צלוי מצלינן ⁽³³⁾ בתליתיתא
אמרין לחמא אכלינן בריביעתא אמרין לאלהא דבשמיא מברכינן דיהב ⁽³⁴⁾ לנא לחמא
ומיא בחמישיתא נפקין ובשתיחא תייבין ובשביעתא ⁽³⁵⁾ נשיהון נפקן לאפיהון ואמרין
⁽³⁶⁾ אייתאו גרסווא דעקת לכוון ⁽³⁷⁾ בעיבדחא דמלכא רשיעא. עלין ⁽³⁸⁾ לבית בנישתהון
קריין בספריהון ומתרגמיין בנביאיהון ולייטין למלכנא ותברין לשלמנא ואמרין הדין
הוא ⁽³⁹⁾ יומא דנח ביה אלהא רבא. ⁽⁴⁰⁾ נידתהון ⁽⁴¹⁾ לשבעא ⁽⁴²⁾ יומין ונפקן נשיהון
בפלגות ליליא ומסאבן ⁽⁴³⁾ ית מיא. לתמניא יומין גזריין ⁽⁴⁴⁾ ית ערלת בניהון ולא
חייסין עליהון ואמרין דניהוי שניין ⁽⁴⁵⁾ מן בני עממיה. לתלתין יומין קריין ירחא
ואמרין חד חסר וחד מלא. בירח ניסן תמניא יומין טבין עבדין ביה ועבדין ⁽⁴⁶⁾ הדליקה
⁽⁴⁷⁾ ומרבותא וניפין חמיעא מן קדם פטירא ואמרין דין ⁽⁴⁸⁾ דאתפרקן ⁽⁴⁹⁾ ביה

1) V H צני מרדכי. — 2) H V קדם המן. — 3) V והוה. — 4) V דמטול. — 5) H
דחמא. — 6) H V עשרה. — 7) H V עשר. — 8) V ביהודאי. — 9) H V מבר. — 10) H V וריחא.
11) H עממיה. — 12) K בכל. — 13) K צבין. — 14) V ועיבדחיה. — 15) H V לית אינון.
16) H V לן. — 17) H כמידעס. — 18) H V < ולמעבד. — 19) H בעזרתא. — 20) V בשורין.
21) V ופרסין H ופרסין. — 22) V גזריין H גזריין. — 23) V יתהום. — 24) H מהדרים.
25) H מברדיין. — 26) H ומבטשין. — 27) K יתהנא. — 28) H V בנתנא. — 29) H דרברב.
30) H V יומא ההוא. — 31) H V לן. — 32) H V בתינינא. — 33) H בתליתא. — 34) V לן.
35) V < נשיהון. — 36) V איתון H לא איתתין. — 37) H V בעיבדחיה. — 38) H לבי. — 39) H V
יומא שביעאה. — 40) V נידתהום H נידתהון. — 41) H לשבעה. — 42) K יומא. — 43) H < ית
44) K < ית. — 45) H מכל. — 46) V הדליקה. — 47) H ומרבותא. — 48) H דאתפרקן. — 49) K < ביה.

(¹) אבהתנא מן מצרים וקריין יתיה יומא דפסחא. עלין לבית (²) כנישתא דילהון
 (³) קריין בספריהון ומתרגמין בנביאיהון, ואמרין כהדן (⁴) דמתגריף המיעא מן קדם
 פטורא הכדן תתגריף מלכותא רשיעיתא (⁵) מביננא וכן יתעביד לנא פורקנא מן
 מלכא טפשא הדין. בירח סיון תרין יומין טבין עבדן ביה עלין לבי (⁶) כנישתין
 קריין קרית שמע ומצליין קריין באורייתא ומתרגמין בנביאיהון לייטין (⁷) למלכנא
 ותברין (⁸) לשלטנא וקריין יתיה יומא דעצרתא וסלקין לאיגר בית אלההון ושדיין
 חזורי ומלקטין (⁹) יתהון ואמרין היכמה דמתלקטין חזורי הכדן יתלקטון בניהון מן
 ביננא ואמרין דין (¹⁰) הוא דאתיהיבת אורייתא לאבהתנא על טורא דסיני. לעידן בעידן
 ריש שתא קורין (¹¹) חד בתשרי עלין לבי כנישתהון (¹²) קריין בספריהון ומתרגמין
 בנביאיהון לייטין למלכנא ותברין לשלטנא ותקעין בהצוצרתא ואמרין על יומא דדוכרן
 אבהתנא קדם אבונן דבשמיא דכרנא דילנא יעול לטב ודבעלי דכבנא יעול לביש
 ומריר. (¹³) בתשעה ביה נכסן (¹⁴) היון ואוהין ואכלין ושתיין ומתפנקין אינון נשיהון
 (¹⁵) בניהון ובנתיהון. (¹⁶) בעסרא ביה קריין יתיה צומא רבא וציימין אינון נשיהון
 בניהון ובנתיהון (¹⁷) ואף (¹⁸) בני בניהון ציימין ומעיקין יתהון ולא חייסין עליהון ואמרין
 יומא הדין מתכפרין חובנא (¹⁹) חובוי דילנא מתכבשין ומיתוספין על חובי בעלי דכבנא,
 ועלין לבי כנישתהון וקריין בספריהון ומתרגמין בנביאיהון לייטין (²⁰) למלכנא ותברין
 (²¹) לשלטנא ואמרין הכדן תתכפר הדין (²²) מלכותא מן עלמא ובעיין רחמי ומחננין
 דימות מלכא ויתבר שלטניה. בחמשא (²³) עסרא (²⁴) ביה ממלחין מטלין אנר בתיהון
 ונפקין לבוסתנא ומשמטין לולבנא וקטפין אתרוגנא ומפשיחין (²⁵) חולפנא (²⁶) וחרבין
 (²⁷) ועיקריהון סוגיהון ולא חייסין ועבדין להון הושענא ואמרין (²⁸) כמידעם דעבד מלכא
 בני סדרי אנהא עבדין ועלין לבי (²⁹) כנישתא ומצליין והדיין והדיין בהושענא
 (³⁰) ושורדין ומרקדין היך גדיין (³¹) ולא ידעיין (³²) אין מילט (³³) לייטין לנא אי
 (³⁴) ברכא מברכין לנא וקריין יתיה הגא דמשללתא ולא עבדין עיבדתא דמלכא
 אמרין (³⁵) לנא יומא אסירא (³⁶) לן (³⁷) ומפקין ליה לשתא בשיהי סיהי דלא (³⁸) יעבדו
 ביה עיבדתא דמלכא. להמשיין שנין קריין (³⁹) יובילא. לשבע שנין קריין שמיטה.
 לתרין (⁴⁰) עשר ירחין קריין שתא. לתלתין יומין קריין ירחא ועבדין יומא טבא.
 (⁴¹) לשבעא יומין קריין שבתא ועבדין ליה יומא דניחא מרי מלכא : כד הזה מלכותהון
 קיימא עליהון קם (⁴²) עליהון מלכא דוד הזה שמה מחשב עלנא מחשבין בישין
 (⁴³) ובעא לשיצאה יתנא (⁴⁴) ולאוברנא מן עלמא. תרתין פטימין קטל יתנא וחד שבק.
 דשבק לעבדין כבישי יתיה. דהכין כתיב. וימדרם בתבל השכב אותם ארצה. ובתרהי

(¹) H V אבהתנא. — (²) H V כנישתהון. — (³) H V וקריין. — (⁴) V דמגריף. —
 (⁵) H V מן ביננא. — (⁶) V כנישתהון H כנישתהון. — (⁷) H למלכא. — (⁸) V לשולטנא.
 (⁹) V יתהון. — (¹⁰) II הוא יומא. — (¹¹) II בחד. — (¹²) V קורין H כל דמוכנן V. fehlt bis
 (¹³) V בתשעה. — (¹⁴) V חיון אווהין. — (¹⁵) V ובניהון. — (¹⁶) V בעשרא. — (¹⁷) V ואף. —
 (¹⁸) V < בני; בניהון חובנא. — (¹⁹) V חובוי. — (²⁰) V למלכנא. — (²¹) V לשולטנא. — (²²)
 V מלכ' טפשא. — (²³) V עשר. — (²⁴) V < ביה. — (²⁵) V חולפנא. — (²⁶) V וחרבין. — (²⁷)
 V ועקין. — (²⁸) V כמידעם. — (²⁹) V כנישתהון. — (³⁰) V ושורדין. — (³¹) K לא. — (³²) V אי.
 (³³) K לייטין. — (³⁴) V ברכי. — (³⁵) K לן. — (³⁶) V הוא. — (³⁷) V ומפקי לה. — (³⁸) V
 יעבדון כהון. — (³⁹) V יובילא. — (⁴⁰) V עשר. — (⁴¹) V לשבע. — (⁴²) V מנהון. — (⁴³) K < ובא.
 — (⁴⁴) V ולאוברא יתנא.

קם מלכא חד מן (1) מלכא דהוה נבוכדנצר שמייה. סלק עליהון ואהריב (2) בית מקדישהון (3) וכו קרתהון ואייתי יתהון בנלותא ומן ורהיהון רמתא ועד כען לא שבקון (4) ואמרין בני (5) אבהתנא אנחנא דמן עלמא למלכיא לית אנחנא פלהון וסנדין (6) לשלמנויא (7) לית אנחנא משתמעין ולכל אחר ואתר איגרתהון אזלין ומטיין למבעי רחמין קדם אלהא (8) וימות (9) מלכא ויתבר (10) שולמנא. (11) ולית אנחנא ידעין: (12) וכד נחתו (13) אבהתהון (14) למצרים לא נחתו (15) חמן אלא בשבעין נפשן וכד סליקו מתמן סליקו בשייתן (16) ריבוא והשתא דאיתיהון בנלותא לית להון מידעס ואמרין בני הסדין וטבין אנחנא דמן עלמא ולית (17) מסבינין (18) וסחרין כותהון בעלמא. ועמא הדין בני קרייתא מכדר. מנהון מזבנין קירא ומנהון תליין בוצין. כל דמזבנין (19) בעוושקא מזבנין וכל (20) דמזבנין בשווא (21) מזבנין. והשתא אין צבי מרי מלכא אתן (22) עשרא אלפין ככרי כספא מן בית ננוי דילי (23) לבית גנוי (24) דילך מטול דבנימוסי מלכא לא מהלכין ועיבדתיה דמלכא (25) לא עבדין ולמרי מלכא לא ישוי למשבק יתהון בחיי:

(9). (26) אלא אין על מלכא שפר (27) יכתב כתבא למוברא יתהון ועשרת אלפין ככרין (28) דכסף אתקיל על ידיו עבדי עיבדתא (29) למתייא (30) לבי ננוי דמלכא ומן (31) כל מאני שיתין (32) רבוזן דסלקן (33) אבהתהון מן (34) שעבודהון דמצריאי: (10). ואעבר מלכא ית עזקתיה מעילוי ידיה ויהב יתה להמן בר המדחא אנניא מעיקהון דיהודאי:

11. ואמר מלכא להמן (35) כספא יהיב לך ועמא למענד ביה מה דשפר בעינך. ואת (36) מלכא אחשוורוש לא הדין (37) זבונא ולא הדין (38) מזבנינא. (39) זבונא יהב (40) דהבונא (41) ומזבנינא שקיל דהבונא את לא (42) זבונא ולא (43) מזבנינא (44) דיהבת (45) עוקך להמן ואמרת (46) ליה (47) כספא (48) יהיב לך ועמא למענד ביה (49) כשפר בעינך. עלך איתקיים כתבא. נזם זהב באף חויר. קדשי דדהבא (50) בנחירא דחויירא. (51) כמה דלא שפרין (52) קדשי (53) לחוירא (54) דיין לא (55) יאי לך מלכותא ואת דמי לאיתתא שפירא (56) וסרת טעמא:

12. (57) ואתקרין ספרוי דמלכא בירחא קדמאה בתלת עשר ביה (8) דהוא ירה ניסן (9) ואיכתב כל מה דפקיד המן על יהודאי על יקרוי דמלכא ועל רברבני

(1) V מלכיא דהוה קדמך דהוה נבוכ' שמייה. — (2) V ית בית, — (3) K וכן, — (4) V ואכרדין, — (5) V אבהתא, — (6) V לשלמנויא, — (7) V לא, — (8) V דימות, — (9) V מלכנא, — (10) V שולמנא, — (11) K < ולית אנחנא ידעין, — (12) V כר, — (13) K אבהתא, — (14) K < למצרים, — (15) K < חמן, — (16) V רבבן, — (17) V מסבינין, — (18) V וסחרים, — (19) H V מזבנין בעוושקא, — (20) H V דזבנין, — (21) H V מזבנין (V זבנין) בשווא, — (22) H עשרה, — (23) H לבי, — (24) H מלכא, — (25) H V לית אינון, — (26) H אילהין, — (27) V וכתב, — (28) V די כסף, — (29) H V למיתוא, — (30) H V לבית, — (31) V יבל H יבל, — (32) H V ריבבן, — (33) V אבהתהון, — (34) V שעבודהון, — (35) H V כספך, — (36) H אחשו' מלכא, — (37) H זבונא, — (38) H V מזבנינא, — (39) H זבונא, — (40) H דהבינא, — (41) H V ומזבנינא, — (42) H זבונא, — (43) H V מזבנינא, — (44) H די יהבת, — (45) V עוקך H עיקרך, — (46) V < ליה, — (47) H V כספך, — (48) K יהב, — (49) H V מה דשפר, — (50) V בנחיריה, — (51) V כמה, — (52) H קדשי דדהבא בנחירא דחויירא, — (53) V דחויירא, — (54) K כן, — (55) V H יואי, — (56) V וסרו H וסרי, — (57) K ואיתקרין, — (58) H בירח דהוא, — (59) V ואתכתב, — 2*

דאית בכל מדינתא ומדינתא ועל¹ כל² שלטני דעמא³ ועמא⁴ מדינתא ומדינתא היך כתבא ועמא ועמא היך לישניה בשמיה דמלכא אחשורוש⁵ אכתב ואיחתם בעזקתיה דמלכא :

13. ואשתדרון איגרתא בידוי דרהטיא לכלהון⁶ מדינתא דמלכא אחשורוש לשיציא⁷ ולמקטול ולמוכדא ית כל יהודאי מן טליא ועד סבי. וטפליא ונשיא בזמא חד בתלת⁸ עשר יומין לירחא דתרי⁹ עשר דהוא ירח אדר¹⁰ ואוף בתיהון¹¹ בוז :

14. ואיתפשר כתבא ואסתמת מלתא לכל מדינתא ומדינתא איתגלי לכל¹² עממא¹³ דיהון איטימים¹⁴ עתדין ליומא הדין על כל¹⁵ דין למודעא יתך במודה לא¹⁶ בטיל. אתון הון אחוי דיוסף על¹⁷ דזבני לארע¹⁸ נכראתא בני בניהון אזובנו¹⁹ לארע²⁰ נכראתא ובנימין לא אשתתף עם אהוי²¹ מטול נפקו מבני²² בנחיה פרקין לישראל הוא מדכוי ואסתר :

15. ורהטיא נפקו טרדין ודהיפין במילתיה²³ דמלכא ודיטגמא²⁴ איתפרסמת בשושן בירתא ומלכא והמן יתיבו למיכל ולמשתי וקרתא דשושן הות בכיא :

IV.

1. ומדכוי צדיקא הוה ידע²⁵ ברוחא²⁶ דקדשא ית כל²⁷ מה דאתעביד שדור מלכא להיכליה ביד²⁸ עבדוי²⁹ צדיקא לוח הגי זכריה ומלאכי דיתבין בלשכת הגזית ומתנבאין תמן על שורא רבא³⁰ דבירושלם ומן בתר³¹ דאתנביאו ביה שבעין³² ותרין מגדלין : שדור אחשורוש רשיעא ואייתי מאה ועשרין³³ ושבועא³⁴ ספרין מן מאה ועשרין³⁵ ושבע מדינן גבר ונבר מנילתיה³⁶ בידיה ופינקסיה³⁷ בידיה³⁸ ויתבו³⁹ בתרעי שושן וכתבו ושלחו גזירתא קשייתא על יהודאי ועל נימוסיהון ואיגרתא קדמיתא⁴⁰ כתבו⁴¹ להון בשמיה דמלכא⁴² והתמון ליה⁴³ באיזקתיה דמלכא⁴⁴ אחשורוש ושדרון יתיה ביד⁴⁵ רהושיא. והבדין⁴⁶ הוה כתיב באגרתא ובפזוני⁴⁷ מנמי אינון⁴⁸ דמני מלכא אחשורוש לכל עממא אומיא ולישניא די דייקין בכל ארעא שלמכון יסגא. מהודענא לכוון דנברא⁴⁹ חד אתא לוותנא לא מן אתרנא⁵⁰ ולא מן מדינתנא הוא ואתא לאיתוספא עלנא ולאנתברא על בעלי דבכנא. בדקינן ביה והמן שמיה בר אנג מלכא בר עמלק רבא בר רעואל בר אליפו בוכריה דעשו בר שליטין⁵¹ מרי נבסין ועתדין⁵² ארעון. ושאל מיני שאילתא ועזרא וקלילא וחוי לי על יהודאין ועל מיליהון ועל נימוסיהון דלא כשרין. ואמר לי בר נפקי

(1) V < כל. — (2) H V שלטוני. — (3) K ועמא. — (4) V איתכתב ואיחתתם. — (5) H V מדינתיה. — (6) H למקטול. — (7) H V עשר. — (8) H ואף. — (9) H בוז. — (10) H V עמא. — (11) H V דיהון. — (12) V עבדין K עבדין. — (13) K דן. — (14) H בטול. — (15) H V כמידה. — (16) V דזבניו H ד' יתיה. — (17) H V נוכריתא. — (18) H V לארעא. — (19) H V נוכריתא. — (20) H מטול כן. — (21) H V בני. — (22) V < רמלכא. — (23) H איתפרסת. — (24) V ברוח. — (25) V קודשא. — (26) K < סה. — (27) K < עבדוי. — (28) H צדיקא. — (29) H V דירושלם. — (30) H דאיתנבי. — (31) H ותרתי. — (32) H ושבעה. — (33) V סופרין. — (34) V : שבועא. — (35) K < בידיה. — (36) K יתיבו. — (37) H בתרע. — (38) V כתבון. — (39) H K ליה. — (40) H וחתמו. — (41) K V באיזקתא. — (42) H V < אחשורוש. — (43) H רהושיא. — (44) V < הוה. — (45) K V ניגבי. — (46) H זמני. — (47) V < חר. — (48) H V הוא ולא. — (49) H V ומרי. — (50) H ארעין.

ממצרים ⁽¹⁾ שיתן ירבבן מאני כספא ⁽²⁾ מאני לכל גבר וגבר. ועמא הדין זבנית לקטלא. כען אנא מלכא אחשורוש סני ⁽³⁾ חדית ורעתי שפדת עלי ⁽⁴⁾ וכספא נסבית מניה ועמא זבנית ליה לקטלא. כען אכולו וישתו וחדו ⁽⁵⁾ כמו דאנא אכיל ושתי וחדו. דאחיד בקשתא ליהוד בקשתא ⁽⁶⁾ ודאחיד בסייפא ליהוד בסייפא ופוקו ושלטו בהון לארבעת עשר ולחמשת ⁽⁷⁾ עשר לירח אדר ⁽⁸⁾ דלישנא ולא ⁽⁹⁾ תחוסון לא על ⁽¹⁰⁾ מלכיהון ולא על שלטניהון ולא על הרבניהון ולא על דרדקיהון ⁽¹¹⁾ אלהן יתהון קטולו ⁽¹²⁾ וממנהון בוזו גבר גבר לנפשיה. דמני מלכא אחשורוש לכל ⁽¹³⁾ עממיא אומיא ולישניא ולכל אתר ואתר ⁽¹⁴⁾ ולכל ⁽¹⁵⁾ מדינתא ומדינתא ולכל שבטא ושבטא ולכל דרעי ורעי ולכל קריה ⁽¹⁶⁾ וקריה ⁽¹⁷⁾ דאישתבא ⁽¹⁸⁾ ביה עבדא יהודאה או אמתא יהודאיתא יתנסבון הרבניהו על תרעי בתיהון ⁽¹⁹⁾ מקדם דלא קבילו נזירתיה דמלכא דאנא ⁽²⁰⁾ מלכא אחשורוש צבי דלא ⁽²¹⁾ ישתבא יהודאה על אפי ארע מלכותי: וכד הוא מרדכי צדיקא ית ⁽²²⁾ נזירתא דאיתגזרת וית אינתא דאתחתמת צדא לכושיו מן קדמו ומאחורוי ואתכסי שקא ⁽²³⁾ ואתפלפל בקטמא וארים בקליה ואמר ווי מה רבא היא נזירתא דנור עלנא מלכא והמן לא ⁽²⁴⁾ על פלנא נור ופלנא יטבק ולא על תילתא ולא על רביעייתא ⁽²⁵⁾ אילהן על ⁽²⁶⁾ גופנא כולא נור למעקר ולשיעי יתהא מן שורשהא. וכד הוי עמא ⁽²⁷⁾ דבית ישראל ית מרדכי צדיקא דרב וחשיב עליהון כוליהון ⁽²⁸⁾ אתבנישון ⁽²⁹⁾ ואתון לותיה עד דיהוון עם ⁽³⁰⁾ סניא ורב להרא דלית להון מיניין. קם מרדכי על דינלוי בנו קהלא עני וכן אמר להון. עמא בית ישראל חביבא ויקרא קדם אבוהו דבשימא לא ידעיתון במה דהוה ולא שמעתון במה דנור עלנא מלכא והמן להובדא יתנא מעל אפי ארעא ולשיעאה יתנא מתחות שמיא. לית לנא ⁽³¹⁾ מלכא דנסתמך עלוהו ואף לא נביא ⁽³²⁾ דבעי דחמין ⁽³³⁾ עלנא. אתר לית לנא למיעורוק ⁽³⁴⁾ ואף לא מדינתא דנשתויב לחמן. בכל אתר ואתר ⁽³⁵⁾ איתכתבת עלנא ובכל ⁽³⁶⁾ מדינתא אישתדר עלנא. הוינא כענא דלית להון רעי ובאילפא בימא דלית ⁽³⁷⁾ ליה מדברנא. והוינן כיתמין דלית להון אבא ובה אינון ⁽³⁸⁾ ינקין אמחון מתחא: בה שעתא אפיקו ית ארנא לתרעי שושיין ואפיקו ⁽³⁹⁾ עלי ספרא דאורייתא כד מכרך בשקא ומפלפל בקטמא ⁽⁴⁰⁾ והווי קריין ביה בצר לך ומצאוך ⁽⁴¹⁾ את כל הדברים האלה כי אל רחום יי אלהיך. קם מרדכי על רגליה ⁽⁴²⁾ בנו קהלא עני ואמר. עמא בית ישראל חביבא ויקרא ינקום וניחוי מן אנשי נזניה כד אשתלת עליהון יונה כד אמיתו נבייא למהיפק ית קרתא דנינאה וקם מרסיה יקריה ואעדו תנא מיניה ויתכסי ⁽⁴³⁾ בשקא ⁽⁴⁴⁾ ואתפלפל בקטמא ואכריו בנינאה ואמר. מן נזירתיה דמלכא ⁽⁴⁵⁾ ודרבניהו

H⁽¹⁾ אפיקו עמהון שיתין. — H⁽²⁾ מאני דהבא. — H⁽³⁾ חיותי. — V⁽⁴⁾ מניה fehlt bis — V⁽⁵⁾ כבה. — H⁽⁶⁾ דאחור. — H⁽⁷⁾ V⁽⁷⁾ עשר. — V⁽⁸⁾ דלישנה. — H⁽⁹⁾ תחוסון. — K⁽¹⁰⁾ לא על שלטניהון ולא על מלכי. — V⁽¹¹⁾ אלא הן. — V⁽¹²⁾ וית ממנהון. — V⁽¹³⁾ < V⁽¹⁴⁾ עממיא. — K⁽¹⁴⁾ < K⁽¹⁵⁾ ולכל. — V⁽¹⁵⁾ מדינא H⁽¹⁶⁾ מדינה. — V⁽¹⁶⁾ < V⁽¹⁷⁾ וקריה. — H⁽¹⁷⁾ דבשתבא. — H⁽¹⁸⁾ בה. — H⁽¹⁹⁾ מן קדם. — V⁽²⁰⁾ < V⁽²¹⁾ מלכא. — H⁽²¹⁾ אישתבא. — K⁽²²⁾ נזירתיה. — H⁽²³⁾ H⁽²³⁾ ויתפלפל. — V⁽²⁴⁾ < V⁽²⁵⁾ אלאהון. — V⁽²⁵⁾ < V⁽²⁶⁾ כולה גופנא. — H⁽²⁷⁾ H⁽²⁷⁾ בית. — H⁽²⁸⁾ H⁽²⁸⁾ יתכנסון. — H⁽²⁹⁾ ואתין. — H⁽³⁰⁾ H⁽³⁰⁾ רב וסניא. — K⁽³¹⁾ < K⁽³²⁾ H⁽³²⁾ דיבעי. — H⁽³³⁾ < H⁽³³⁾ עלנא. — V⁽³⁴⁾ אף H⁽³⁴⁾ אף. — H⁽³⁵⁾ II V⁽³⁵⁾ איתכתב. — H⁽³⁶⁾ H⁽³⁶⁾ מדינה. — H⁽³⁷⁾ H⁽³⁷⁾ להון. — K⁽³⁸⁾ < K⁽³⁸⁾ ינקין. — V⁽³⁹⁾ < V⁽⁴⁰⁾ והוון. — H⁽⁴¹⁾ II V⁽⁴¹⁾ < H⁽⁴²⁾ V⁽⁴²⁾ ואמר fehlt bis — H⁽⁴³⁾ II V⁽⁴³⁾ שקא. — H⁽⁴⁴⁾ II V⁽⁴⁴⁾ ויתפלפל. — H⁽⁴⁵⁾ H⁽⁴⁵⁾ ודרבניהו

למימר אנשא ובעירא ⁽¹⁾ תורי וענא לא תפקין למרעי ומיא לא ישחון ותבו מן אורחתהון בישתא ומן חטופא דבידיהון. ⁽²⁾ ותב במימריה מן ⁽³⁾ בישתא דהשיב למעבד להון ולא עבד: ⁽⁴⁾ ואף אנחנא נעבד ⁽⁵⁾ כותהון ונגזר צומין וניקרי תעניתא דיגלינין ⁽⁶⁾ מן ירושלם: וכד אתחייבו שגאיהון דבית ישראל אתת בת קלא וקרת ליה לנבוכדנצר מלכא דבבל ואמרת ליה נבוכדנצר מלכא ⁽⁷⁾ כסדאה קום וסוק על ירושלם ואהריב ⁽⁸⁾ יתה ⁽⁹⁾ ואקלי בית מקדשא בנורא. ⁽¹⁰⁾ בה שעתא ההיא ⁽¹¹⁾ נבוכדנצר מניד ברישיה ⁽¹²⁾ ומוביל ומייתי בידיה מטול דהוה ידע מה דהוה בסוף ⁽¹³⁾ משירייתיה דסנהריב כד אשתלח עליהון מלאכא משמי מרומא וקטל בהון תמניסר ⁽¹⁴⁾ ריבון ⁽¹⁵⁾ וחמשה אלפין ולא אשתיר במשירייתיה דסנהריב אלא הוא בלחודו. וכד אידכר מרדכי ⁽¹⁶⁾ וזנע ית ⁽¹⁷⁾ לבושו ולבש שקא ויטיב בעפרא ושרי ⁽¹⁸⁾ למחתי ⁽¹⁹⁾ דמעין וכן אמר ⁽²⁰⁾ בריש בכיתיה חבל עליכון ⁽²¹⁾ בני ישראל מן גזר דינא הדין דנפק עליכון. ונפק בנו קרתא וצווח צווחתא רבתא ומרירא ⁽²²⁾ לחרא:

(2). ואתא לקדם תרע ⁽²³⁾ פלטרוין ⁽²⁴⁾ דמלכא מטול ⁽²⁵⁾ דגזרתא איתגזרת דלא ייתי ⁽²⁶⁾ אנש לתרע בית מלכא בלבושא דשקא. הוה גברא ⁽²⁷⁾ מן דבית ישראל אויל לגברא עממיא ואמר ליה ⁽²⁸⁾ אנא בעי מינד ניהוי אנא ⁽²⁹⁾ ובנוי ⁽³⁰⁾ ואיתתי לך לעברין ובלחוד ⁽³¹⁾ נשתיב מן ⁽³²⁾ הדין קטלא. אמר ליה גברא עממיא לבר ישראל לא הוית מה דכתיב בדיטגמא דפרס ⁽³³⁾ מלכא אחשוורוש דכל ⁽³⁴⁾ גבר ⁽³⁵⁾ עממיא ⁽³⁶⁾ דמשתבח ⁽³⁷⁾ בצידוי גברא יהודאה ⁽³⁸⁾ מתקטיל כותיה. ⁽³⁹⁾ בכין הוה גברא בר ישראל אויל לביתיה בעקתא רבתא. בה שעתא אתקיים על דבית ישראל מה דכתיב בספר אוריתא דמשה ⁽⁴⁰⁾ ותזכנן תמן לבעלי דבכיכון לעברין ולאמהן ולית דקני. ובכל יומא ויומא הוה כל גברא וגברא ⁽⁴¹⁾ אולין וקורין בדיטגמא דפרס ⁽⁴²⁾ מלכא אחשוורוש ומינה הוה ידעין כמה אית להון נחא בנו עלמא. בכין אתקיים על דבית ישראל מה דכתיב בספר אוריתא דמשה ויהוון חייד תלן לך ⁽⁴³⁾ מקבל ותהי ⁽⁴⁴⁾ תוה ליליא ⁽⁴⁵⁾ ויומא ולא תאמין בחייד בצפרא תימר לאימת ⁽⁴⁶⁾ יהא רמשא ⁽⁴⁷⁾ ולרמשא ⁽⁴⁸⁾ תימר לאימת ⁽⁴⁹⁾ יהא צפרא מן זעוותא ⁽⁵⁰⁾ דלבככון דאתזעזען ומן חיזו עינכון דתחזון:

(3). ובכל מדינתא ומדינתא ובכל אתר ואתר ובכל עידן דפתגמיה דמלכא וגזרתיה מטיין אבלא תקיף ליהודאי וצומא ⁽⁵¹⁾ ובכיא ומספדא ⁽⁵²⁾ וסקא ועפרא משכבא לסניאין:

(1) V תור. — (2) V ותב יי. — (3) H V בישא — (4) V ואוף. — (5) V כווחתום. — (6) H מירושלם. — (7) H כשדאי. — (8) H < יתה. — (9) H V וקלי. — (10) H בשעתא. — (11) H נבו רשיעא. — (12) מוביל. — (13) H משירייתא. — (14) H ריבון. — (15) H וחמשא. — (16) H וזנעית לבושו. — (17) V לבושוהי. — (18) H לאחתא V למחתא. — (19) V < דמעין. — (20) K < בריש. — (21) H V דבית. — (22) H V ער לחרא. — (23) H V פלטרוין. — (24) K < דמלכא. — (25) K דגזרתיה. — (26) H V אינש. — (27) H מביית ישראל. — (28) H V בעי אנא. — (29) V ובנוי. — (30) H ואינתת. — (31) H V נישתיוב. — (32) H מהדין. — (33) H דפקיר מלכא. — (34) V גברא. — (35) H < עממיא. — (36) H דאישתכח. — (37) K נהוי V צידוי. — (38) H V גיתקטיל. — (39) H וכן. — (40) H ותזכנן. — (41) K אוין H חזון. — (42) K דמלכא. — (43) H מלקבל. — (44) H תוי. — (45) H ויממא. — (46) H V יהוי. — (47) H V ברמשא. — (48) H V תימרין. — (49) H V יהוי. — (50) H דלבכון. — (51) H ובכיה. — (52) H V וסקא.

- (4). ואתיין ⁽¹⁾ עולימתא דאסתר ⁽²⁾ וסריסיה ⁽³⁾ ותניאן לה ואתויעת מלכתא להרא ושדרת לבושין למלבשא למרדכי ולמעברא שקיה מיניה ולא קביל:
- (5). וקראת אסתר להתך ⁽⁵⁾ חר ⁽⁶⁾ מן סריסי דמלכא דהוה קאים קדמאה ופקידת יתיה על מרדכי למדע מה דין ועל מה דין:
- (6). ונפק התך לות מרדכי לפתיא דקרתא דקדם תרע בית מלכא:
- (7). והוי ליה מרדכי ית כל מה דארע יתיה וית פירוש כספא דאמר המן ⁽⁸⁾ למתקול לבית ננוי דמלכא מטול יהודאי ⁽⁹⁾ למזבדיהון:
- (8). וית פירוש כתבא ⁽¹⁰⁾ דדיטנמא דפריס בשושן ⁽¹¹⁾ למישיצא יתהון יתב ליה למחויא לאסתר ולמיתניין לה ולמפקר עלה למיעל לות מלכא ולמתחננא מיניה ולמיבעי מן קדמוי מטול עמה:
- (9). ואתא התך ותני לאסתר ית מלוי דמרדכי:
- (10). ואמרת אסתר להתך ⁽¹²⁾ ופקידתיה מטול מרדכי:
- (11). כל עבדי דמלכא ועמא דמדינתיה דמלכא ידעין דכל ⁽¹³⁾ גבר ואיתתא ידעול ⁽¹⁴⁾ לות מלכא ⁽¹⁵⁾ לפלטרוין גייתא ⁽¹⁶⁾ כדלא מתקרי ⁽¹⁷⁾ חר ⁽¹⁸⁾ היא גיורתיה למתקטלא אלא אין אושיט ליה מלכא ית שרביטא דדהבא ויחי. ואנא הא תלתין יומין מצליא דלא יבעי יתי מלכא דלא יחסי יתי דכר הוה מתרביא לותיך הות אמר ליה דכל איתתא דתשתי מן בנת ישראל ותויל לבית עממיא מן ⁽¹⁹⁾ צבות נפשה לית לה ⁽²⁰⁾ הולק ואחסנא בני שבטיא דישראל. ועל דהוה התך שליחא בין אסתר למרדכי תקף ⁽²¹⁾ רגזיה דהמן ⁽²²⁾ עלוי וקטל יתיה:
- (12). ואתחויאו למרדכי בכתבין ית פתגמי אסתר:
- (13). ואמר מרדכי לאתבא לאסתר דילמא תדמין בנפשיך ותימרין דאנא ⁽²³⁾ אורמנית למלכותא למדוי מלכתא ודילמא תחשבין ⁽²⁴⁾ בלבך ותימרין לית אנא ⁽²⁵⁾ צריכנא ⁽²⁶⁾ דחמין למבעי על דבית ישראל. דאין ריגלא דהר מן יהודאי מתנפקא לא תחשבין בנפשיך ⁽²⁷⁾ דאנת משתויבא מן בית מלכא מן כל יהודאי. מאימת שאול אבוי דאבוך גרם להון לישראל ית בישתא דהא דאם ⁽²⁸⁾ קיים מידעם דאמר ליה ישמואל נבייא לא נפק עלנא המן רשיעא מזרעיה דבית עמלק לא נפק עלנא בר המדתא הדין ולא זבין יתנא בעשרא אלפין ככרין דכסף מן ידוי דמלכא אחשוורוש ולא מסר ⁽²⁹⁾ קדשא ברך הוא ית ישראל ביד תרין רשיעין. דמן שירווא לא אתא עליהון על דבית ישראל אלא עמלק אבא ⁽³⁰⁾ דאבוי דהמן רשיעא ואנח קרבא עם יהושע בר נון ⁽³¹⁾ ברפידים ובצלותא דצלי משה ⁽³²⁾ רבנא איתמחי ⁽³³⁾ דכרנא דבית עמלק. בים קומי ובעי דחמין מן קדם אבוך דבשמיא על עמא דבית ישראל.

— V עלומתא. — H ⁽²⁾ וסריסיה. — H ⁽³⁾ ותניאן. — H V ⁽⁴⁾ וקרת. — V ⁽⁵⁾ חר. — H ⁽⁶⁾ מסריסי. — H V ⁽⁷⁾ קדמה. — H V ⁽⁸⁾ למתקל. — H V ⁽⁹⁾ למזבדא יתהון. — V ⁽¹⁰⁾ וריט. — V ⁽¹¹⁾ למישיצא חמישיצי. — V ⁽¹²⁾ ופקידתיה. — H ⁽¹³⁾ גברא. — V ⁽¹⁴⁾ לות. — H ⁽¹⁵⁾ למלמדין. — V ⁽¹⁶⁾ כר לא. — H V ⁽¹⁷⁾ חרא. — V ⁽¹⁸⁾ היא. — H ⁽¹⁹⁾ צבות. — H ⁽²⁰⁾ חלק. — V ⁽²¹⁾ רגזיה. — K ⁽²²⁾ עלוי. — V ⁽²³⁾ אורמנית. — H ⁽²⁴⁾ בלבך. — H V ⁽²⁵⁾ צריכין. — V ⁽²⁶⁾ למבעי רחמין. — K ⁽²⁷⁾ דאנא. — H ⁽²⁸⁾ קאי. — H V ⁽²⁹⁾ קודשא. — V ⁽³⁰⁾ אבוי. — K ⁽³¹⁾ ברפידים. — V H ⁽³²⁾ רבינו. — V ⁽³³⁾ דוכרניה. — H V ⁽³⁴⁾ עלמא.

(¹) דמן דעבד דינא בקדמאי הוא יעבד דינא (²) מן בתראי. מן מאן הוא תקף המן רשיעא או מן מאן הוא אתקיים (³) גזירתא מן עמלק אבא אבוי דאתא עליהון על דבית ישראל וטרד יתיה (⁴) קדשא בריך (⁵) הוא. (⁶) ממן הוא תקף מן תלתין וחד (⁷) מלכין הוא תקף דאתון עליהון על דבית ישראל ונסק עליהון (⁸) יהושע בר נון במילתא דשמיא וקטל יתהון. ממאן הוא תקף מן סיסרא הוא תקף דאתא עליהון על דבית ישראל בתשע מאה (⁹) ארתכין דפרולא (¹⁰) ואחר עליהון על דבית ישראל נובין דמיא (¹¹) במדעם דלא יטבלון ולא (¹²) יולון נשיהון לות בעליהון ולא יפרון ולא יסגון בעלמא מסר יתיה (¹³) קדשא בריך הוא ביד איתתא וקטלת יתיה. מן מאן הוא תקף מן (¹⁴) ברי גבראתא הוא תקף דאתו (¹⁵) ואנחו קרבא עם דבית ישראל ואתימסרו ביד דוד וביד עבדוי וקטלו יתהון. ברם לא תמנעין (¹⁶) פומך מן צלו ושפוחך (¹⁷) מלמבעי רחמין דבזכות אבהתנא אשתוזבו ישראל מן קטלא. ומאן דעבד (¹⁸) ניסין לישראל בכל עידן ועידן הוא ימסור (¹⁹) ית שונאנא בידנא (²⁰) ונעבד (²¹) ביה כרעות נפשנא. ברם לא תדמין בנפשיך דאת מתשתזבא בית מלכא מכל יהודאי. אלא אודכרי דאיתך מן (²²) בני דשאויל מלכא דישאל דאיתמר (²³) למלכא דישאל (²⁴) למשיציא (²⁵) ית דברניהון דבית עמלק מתחות שמיא וחס על אנג מלכיהון דעמלק ואותיב יתיה עמיה. וביה בליליא איתעברת (²⁶) איתתיה מיניה וקם המן מן דרעיתיה ובעא למזבן כוליהון יהודאי ולמעקר יתהון ועל דחס אבוך על אנג מלכיהון הות ליה לתקלא. ובר קם פרעה על דבית ישראל בארעא דמצרים ושעבדי יתהון אייתי (²⁷) קדשא בריך הוא מחתא על מצראי שניין דא מן דא (²⁸) ואפיק לדבית ישראל בריש גלי וקמו מצראי ורדפו בתריהון ובר חזו ישראל ית מצראי צלין קדם אבוהון דבשמיא ופרק יתהון ובוע ימא קרמיהון ואעבר יתהון ביבישתא וארתכוי דפרעה והילותיה טבע בימא ואת ובית אבוך קומו להון (²⁹) לבית. ותוב (³⁰) דאתכנשו על דבית ישראל עממיא לנהלא דארטנא הוא קודשא בריך הוא (³¹) דרמו לטוריא וחסו (³²) טוריא חד לחד ותפין לעממיא ודבית ישראל עברו במישרא מלעיל וכל דאית בכרכיא איתקטלו קרמיהון אלא את ורבית אבוך קומו להון (³³) לישראל. ותוב כד אתא סיסרא ורדף בתריהון בתשע מאה רתיכין דפרולא נוכביא מן שמיא נחתו ועבדו קרבא עם סיסרא. רב הוא רוחצניהון דבית ישראל ותקף פורקניהון :

14). אלא אם מישלא (³⁴) תישלין בעינדא הרין קדישיתון ופרקיהון מצמה להון פורקנא מן אתרא אוחרנא דככל (³⁵) שעתא מצמה להון (³⁶) פורקנא ואת ובית אבוך (³⁷) תיבדון (³⁸) ומאן (³⁹) ידע דלמא דחסבין על (⁴⁰) חובי דבית אבוך קרבת למלכותא :

— (1) H V דמאן. (2) V מברואי. (3) V גזירתיה. (4) H V קודשא. (5) H V דמן עלמא. — (6) H V מן מאן. (7) V מלכיא. — (8) K < יהושע. — (9) H V ארתכין. — (10) K ואחר. — (11) H V במדעם. — (12) V יולון. — (13) H V קודשא. — (14) K בני חרפה H גולית ואחוחי. — (15) H V ואגיוהו. — (16) H V פומיך. — (17) H V מן למבעי. — (18) K לישר' ניסין. — (19) K < ית. — (20) H ויעבדו. — (21) H בהון. — (22) H בני שאול. — (23) H V ליה. — (24) H למשיציא. — (25) H לזוכרניהון. — (26) H איתתיה. — (27) H קודשא. — (28) H ואפיק. — (29) H V לדבית. — (30) V כד איתכנשו H דאיתכנשו. — (31) V רמו. — (32) K לטוריא. — (33) H V לדבית ישראל. — (34) H תישלון. — (35) H V שעיין. — (36) H פורקא. — (37) V תבדון. — (38) K דמאן. — (39) K דידע. — (40) K רחובי בית. —

15). ואמרת אסתר לאתבא (1) למרדכי :

16). (2) אזיל (3) וכניש לכולהון יהודאי דאית בשושן בירתא וצומו עלי לא
 זיכלון ולא תשתון תלתא יומין ותלתא לילוותא (4) ואנף אנא ועולמותי אצום
 (5) כוותהון ובכן אעול לות מלכא דלא פוקנא ואין נאבד בהדין עלמא בנללכון
 אית לי הולקא לעלמא דאתי. ויפוק התנא (6) מבי (7) משכביה (8) סקא אסיר וכלתא
 מבי גננא כד רישא מפלפל בקיטמא. ואינשי ובעירי ותורי וענא לא ישמעון מדעם
 ואפרישו ינקי (9) מן דדי (10) אמחון. בה שעתא ברירו ביה בקהלא ואשכחו ביה
 (11) תרי (12) עסר אלפי כהני בחירו (13) ואקניטו יתהון שופרי בימיניהון ואורייתא
 בשמאליהון בכין ועניין וכן אמרין כלפי לעילא. אלהא דישראל הא אורייתא דיהבת
 (14) לן הא עמא רחימא בטיל מן עלמא מאן קאים וקרי (15) בה ומדבר על שמך.
 שמשא וסחרא ויחך נהוריהון ולא ינהר דהא לא אתבריוו אלא בדיל עמך. ונפלין
 על אפיהון ואמרין. ענינו אבינו ענינו. ענינו מלכינו ענינו. ושופרי תקעין עמחון.
 ועמא ענין בתריהון עד דבבו חילי שמייא ונדו (16) אבהתא מן (17) קובריהון :
 17). ועבר מדרכי ועבר (18) ככל מה דפקדת עלוהי אסתר :

V.

1). והוה ביומא תליתאה כד צמת אסתר תלתא צומין צומא בתר צומא קמת
 מן עפרא ומן קטמא כד (19) כפיפת קומתה ולא (20) פשיטה ואיתקנת (21) בתיקונא
 כמה דמיתקניין (22) מלכותא לבשת לבושא דמלכותא (23) מטקס כדהבא טבא דאופיר
 הוא שיראה (24) פרננאן טבא (25) דמטקס באבנין טבין ומרגלין דאיתו יתיה ממדינת
 אפיריקי ואחתת ברישא כלילא טבא (26) דדהבא (27) וסמת ברגלהא (28) מסאנין דאובריון
 ובתר בן אסתר בעלותא מצליא וכן אמרת. אנת הוא אלהיה דאביהם יצחק ויעקב
 ואלהיה דבנימין אבא. לא מן דשפירא אנא קדמך אנא (29) עלא קדם מלכא טפשא
 הדין (30) אלהן (31) עמך בית ישראל דלא (32) יאבדון מן עלמא (33) הדין. דכדיל
 ישראל בירתא ית עלמא כוליה דאין ישראל יאבדון מן עלמא (34) מן יימר (35) קדמך
 קדוש קדוש קדוש בכל יומא (36) ויומא תלתא דימנין. כמדעם דשזבתיה (37) חנניה
 מישאל ועזריה מן אתון נרא יקדתא וית דניאל מן גוב (38) דאריותא את שזיב יתי
 מן (39) ידיה דמלכא (40) טפשא הדין. ונמול עמי הינא וחיסדא בעיני. בכעו אסתר
 אמרת (41) מילהא (42) ובתחוננים סדרת צלותא. בכעו מינך שמע עליין שמע צלותי
 בעידנא הדין גלינא וטרידנא מן ארענא וכדיל חבנא מסרתא יתנא דיתקיים כנא פתגם
 דכתיב. ותודבנן תמן לבעלי דבביכון לעבדין ולאמהן ולית דקני. והא (43) אנחנא

— H 1 ית מרדכי. — (2) V II איזיל. — (3) V וכניש. — (4) H ואנף. — (5) H כוותהום.
 (6) H V מביה. — (7) II משכבא. — (8) H שקא. — (9) H מרדו. — (10) H V אמחהון. — (11) H V תרין.
 — (12) H עסר. — (13) H וקניטו. — (14) K להון. — (15) H V ביה. — (16) H אבהתנא.
 (17) H V קבריהון. — (18) V ב. — (19) V כפיפא. — (20) H כפיפא. — (21) H V פשיטא. — (22) V בתיקונה.
 — (23) H V מלכתא. — (24) H כרוקם. — (25) K פרנגאה H פרנגא. — (26) H V דמטכס.
 (27) V דרהבת. — (28) V וסמרת H ושרית. — (29) H V עילא. — (30) H V אלא הן.
 — (31) V עכא. — (32) H V יבדון. — (33) H V < H V הדין. — (34) H V מאן.
 — (35) K < קדמך. — (36) H V < H V ויומא. — (37) V לחנניה. — (38) K אריותא. — (39) K יתי.
 — (40) K דפשא. — (41) H מילהא. — (42) V ובתחוננין. — (43) K אבהתנא.

מודבנין ולית דקני. ודתא נפקא לקטלא וכולנא (1) מתמסרין לחרבא ולקטלא ולשיציא נמירא כחדא. ורעיה דאברהם לבושין (2) סקא. וקטמא רמי להון על רישיהון. אם חטו (3) אבהתא מה חטו בנייא. (4) אם נשתיצי מאן (5) מדי קדמך. טפליא אם חטו קדמך ינקי חדייא מה חטו. יתבי ירושלם נעו מקבריהון דמסרתא בניהון למתנסבא. כענני שמיא את מעבר יתנא מה קלילין איטון יומי הדוותן. להמן רשיעא (6) מסרתנא ולבעלי דבננא לאתנסבא. מדכרא אנא קדמך עובדי רחמין מן אברהם אישרי למימר. נסיתא יתיה בכל נסיונך. בדקתא יתיה (7) ואשתכח מהימן סעיד וסמך לבני רחמימי דתעיל (8) יתהון כחותם קיימא. (9) עולבננא תבע מן המן ופורענותא מן בר המדתא. פרע מיניה על ידי עמך דבעא לשיציאה יתנא כחדא צר (10) ותשנוק לעמך (11) הוה לאעקא להון בכל אתריהון קיים עלמא קיימתא עמנא עקדת יצחק זקוף יתנא רמא המן כספא למלכא למזבן יתנא (12) בעשרא אלפיך ככרין. שמע בקלנא (13) ועני יתנא (14) ואפיקנא מן עקא לרווחא. חבר תקיפין תבר ית המן ולא תיהוי תקומה למפלתיה: אסתר צוחת צווחא רבא וילילת (15) יללה (16) מרוזה. (17) בכביה ובדמעין אמרת מילהא (18) ובתחוננין (19) סדרת צלותהא. גרונה איתחר מן קדם פומה ועיינהא איסתמין מן קדם דמעתהא. דמיית אסתר בלבה ואמרת דילמא איעול קדם מלכא ולא יקבל מני הא אנא עלא קדם מלכא למבעי רחמין על (20) אחסנתי. ומלאך דרחמין יקבל (21) יתי ויעול עמי חינא וחסדא. זנותא דאברהם תיעול קדמי. עקדת יצחק תזקוף יתי. היניה דיעקב (22) יתייהיב בפומי. חיסדיה דיוסף על לישני. טוביה לאינש דמתרחין עלוהי ולא בהות כל דרחין ביה ימיניה ושמאליה יפשוט לי דבהן ברא עלמא כוליה. כל ישראל (23) בעון עלי רחמין דעליכון אנא (24) מצליא ומבעי רחמין. דמידעם דמתחנן אינש קדם קודשא בריך הוא (25) משתמעה צלותיה בעידן עקתיה. נחו בעובדי אבהתנא ונעבד (26) כוותהון והוא יעביד לנא ית בעותנא. ישמאליה דאברהם (27) אחידא בעזאריה דיצחק וימיניה על סכינא (28) למעבד ברעוא רעות מימרך ולא עיכב מן (29) שליחותך. (30) פתחתה ריקעא כוין כוין למיתן אתר למלאכי מרומא צווחין במרר וכן אמרין חבל לעלמא אם כך עבד. קריא אנא קדמך עני יתי (31) דאנת עני לכל מאן דדחיק ליה ולכל מאן דעייקא ליה. ואת הווי לעקתא דנפש רחמנא וחננא איתקריא מרחיק רנו ומסני למעבד טיבו וקשוט (32) שביק (33) לעוין ולהובין נטר קיימא וחסדא לרחמי ולנטרי פיקודי אורייתא לאלפי דרין (34) ואף (35) לאבהתנא דילנא. הדין הוא קיימא דקיימתא עמון. שמעת יונה והות (36) בכיא (37) ויתיבת (38) באיתא על מתברא שמע בקלנא ועני יתנא ואפיק יתנא מצרה לרווחה. תלתא יומין צמית קדמך לקבל תלתא

H V (1) איתמסרין. — (2) H שקא. — (3) H V אבהתנא. — (4) H V אין. — (5) H V (6) מודה. — (6) H V מסרתא יתנא. — (7) V והישתכח. — (8) V יתהום. — (9) H עולבנא. — (10) V ותשנוק H ותשובוק. — (11) H דהוה. — (12) H V בעשר. — (13) V ואעני. — (14) H V ואפיק יתנא. — (15) H יללא. — (16) H V מרוריא. — (17) H V בכביא. — (18) H ובתחונניס. — (19) H סדרא. — (20) H אחסנתא. — (21) H צלותי. — (22) H V איתיהיב. — (23) H בעון. — (24) V K אלא למבעי. — (25) V משתמעה. — (26) V כוותהום. — (27) H V אחיריה. — (28) V דמיית אסתר בלבה. — (29) H K Punkt erg. — (30) H V פתחתה. — (31) H V דאית. — (32) H שבוך. — (33) H V לעייא. — (34) H ואוף. — (35) V לאבהתא. — (36) H נביא. — (37) K < ויתיבת. — (38) K באיתא.

יזמין דאזל אברהם למיעקד בריה על נבי מדבחה קדמך וקיימתא ליה קיימא ואמרת ליה, דכל אימת (1) הנעלון (2) בנך (3) לאנגני אידכר להון עקרת יצחק אברוהן (4) ופרוק יתהון. ותוב צמית תלתא יזמין (5) לקבל תלתא יזמין (6) דקמון (7) ישראל בשיפולי טורא דסיני ואמרו כל דמליל יי נעביד ונקבל. ופרוק (8) יתהון מן עקתא (9) הדא. וענת אסתר ואמרת אלהא מרי חילותא בדיק לבבין וכוליין אידכר בשעתא הדא (10) וזותיה דאברהם יצחק ויעקב ומן שאילתי לא אתהדר ומן בעותי לא אתעכב: וקמת בתרע בית מלכא נואה לקבל בית מלכא ומלכא הוה יתיב על כרסי (11) דמלכותיה בבית מלכותא לקבל (12) תרע מלכא:

(2). והוה כד הוא מלכא ית אסתר מלכתא קיימא בדרתא (13) ואתגמלת חינא וחסדא קדמיו והמן (14) אספקטוריו דמלכא (15) בעא למקטל ית אסתר ואושיט מלכא לאסתר ית שרביטא דדהבא וקרבת אסתר (16) ומסת ברישא דשרביטא:

(3). ואמר לה מלכא מה ליך אסתר מלכתא ומה בעותיך דמו לפלגא דמלכותא ואתן לך:

(4). ואמרת אסתר אם קדם מלכא (17) שפיר ייתי מלכא והמן יומא (18) דיך לשירותא דאעבד לכוך:

(5). ואמר מלכא (19) אוהו (20) ית המן למעבד (21) כפתנמא דאסתר. ואתא מלכא והמן לשירותא דעבדת אסתר:

(6). ואמר מלכא לאסתר (22) במשקיא מה שאלתיך (23) אסתר (24) ואתן לך ומה בעותיך דמו לפלגא דמלכותא ואעביד:

(7). וענת אסתר ואמרת שאלתי ובעותי:

(8). ענת מלכתא ואמרת אנת מלכא אין אשכחית היסדא ורחמין קדמך (25) ואין על מלכא (26) שפיר למיתן (27) שאלתי ולמעבד ית בעותי ייתי מלכא והמן לשירותא דאעביד (28) לכוך ולמהר אעביד (29) כפתנמא דמלכא: ומטול תלתא פיתנמין זמנת אסתר ית המן לשירותא. פתנמא קדמאה דידעת אסתר דחמא המן היך התך בשליחותא בין אסתר למרדכי ואמרת (30) אסתר אזמין ית המן לשירותא. (31) פתנמא תניינא מטול (32) דעקרת (33) סינאתא מליביה. ותוב ארמי טננא בין אחשוורוש להמן ודיימר מלכא מה היא הדא מילתא (34) דמכולהון (35) שליטיא דידי לא קרת אסתר לשירותא אלא (36) להמן. פתנמא תליתאה אמרת אסתר כולהון דבית ישראל עיינידון (37) תליין עליי ואיבעי מן מלכא אחשוורוש ונקטליה להמן אלא אזמין יתיה לשירותא מטול דנתהפך לכהן דבני ישראל ונתפנין לות אברוהן דבשמיא ונבעי רחמין מן קדמיו:

(9). ונפק המן ביומא ההוא (38) כד חרי ושפיר לכא וכד הוא המן ית מרדכי יתיב בתרע בית מלכא ולא קם ולא זע מיניה ואתמלי המן על מרדכי חמתא:

(1) V הנעלון H דיעלון. — (2) H ברך. — (3) K לאנגני. — (4) H V ואפרוק. — (5) H V כחלתא. — (6) H דקמו. — (7) H V < ישראל. — (8) V יתהום. — (9) H הדין. — (10) H זכותא. — (11) H מלכותיה. — (12) H בית. — (13) H איתגמלת. — (14) H אספקטוריו. — (15) V למיית. — (16) H V ומשת. — (17) V שפר. — (18) H V הדין. — (19) V קריאו H קריאו. — (20) H V להמן. — (21) H V ית פתנמא. — (22) H במשקיא דחמא. — (23) V אסתר מלכתא. — (24) V ואיתיהיב לך. — (25) V ואם. — (26) V שפר. — (27) V ית שאילתי. — (28) V להון. — (29) H V איך מילוי. — (30) H < אסתר. — (31) H V זימנא. — (32) H V דעקור. — (33) H סינאתה. — (34) H וככולהון. — (35) H V שולטנא. — (36) K המן. — (37) H V עליי תליין. — (38) K < כד.

10. (1) ואיתחמם המן ועל לנו ביתיה ושדר (2) ואיתי ליהמי ולורש איתתיה:
11. ותני להון המן ית יקרא דעותריה ורבותיה דבנוי וית כל (3) מה דרומם יתיה מלכא וית כל (3) מה דנטיל יתיה לעיל מכל דברבניא ועבדוי דמלכא:
12. 'ואמר המן (4) אוף לא קרת (5) אסתר עם מלכא לשיחותא דעבדת אלא לי ואוף למחר (6) קרינא אנא עם מלכא:
13. וכל כדון לא סליק לי כל זמן דאנא חוי ית מרדכי יהודאה יתיב בתרע בית מלכא:
14. ואמרת ליה זרש איתתיה וכל רחמיו אין שפר בעינך נימר קדמך מילתא חדא אין פורענותא (7) יתעביד ליה למרדכי נברא יהודאה הוא חד מן (8) צדיקיא דאיתבריוא בעלמא. אין בהרבא (9) תקשל יתיה כבר תהפך תרבא ותתרימי עלנא. (10) נרמי יתיה (11) לרגימותא כבר רגמיה דוד לנלית פלישתאה. ואם בתורא דהנשא גירמיה (12) כבר בזעיה מנשה ונפק מיניה. זרוק יתיה (13) לימא כבר בזעוניה בני ישראל ועברו בנויה. (14) טמור יתיה לטו אתון נורא יקידתא כבר עקרודי חנניה מישאל ועזריה ונפקו (15) מיניה. יתרמי (16) לגוב אריותא כבר (17) לא אריותא דלניאל. (18) יתרמי קדם כלבין כבר (19) דאסתתמו פום כלבין בארעא דמצרים. (20) למדברא נגלי יתיה כבר כמדברא נפישו וסניאו. מה קטלא נקטול יתיה וחדא דתא יתעביד ליה. נרמי יתיה (21) לבי אסירי כבר מן בית אסירי אמליכו (22) ליוסף. סכינא תתרמי על צואריה כבר אתהפך סכינא מעילוי צואריה דיצחקי. נעוור עיניה ונשבוק יתיה. כבר (23) יקטל בנא (24) כמה דקטל שמשון פורענותא דנברא. הדין לא ידעינן מה נעביד. עליבא דבא יתעביד ליה ועל בבא דבייתיה דמיה (25) ישתפך. קומתיה יתרמי על עליבא גיהוון יתיה כל חברווי ורחמיה. שמיא וארעא כחדא צייתין על עליבא דאתקין המן למרדכי. (26) הקדים (27) בצפרא (28) ועול קדם מלכא ושאל מיניה על עליבא הדין: בה שעתא ההיא לא שכב ולא (29) שליו המן (30) בר המדאתא עד דאול ואיתי (31) ית נגריא וית (32) קיינאי, נגריא דעבדין עליבא, (33) וקיינאי דמתקנין מנין דפרזל. ובנוי דהמן דיציין וחדיון זורש איתתיה מנגנא בכנירין עגה המן רשיעא ואמר אנרא לנגרי אנא יהיב (31) ולקיינאי אנא מתקן שירותא על עליבא הדין. בה שעתא קם המן רשיעא (35) למנסייא (36) ית עליבא בקומתיה, נפקת בת קלא משמי מרומא ואמרת ליה, לך (37) יאי המן (38) רשיעא ולך שפיר בר המדתא. ושפר פתנמא קדם המן ועבד (39) עליבא לנפשיה:

(1) V ואיתחמם. — (2) H V וקרא. — (3) K < סה. — (4) H אף. — (5) H V אסתר מלכתא. — (6) H V אנא קרינא לה. — (7) H איתעביד. — (8) H צדיקיא. — (9) H V נקטול. — (10) H V ה. — (11) V לגרימותא. — (12) H V הא כבר. — (13) H V לימא רכא. — (14) H נרמי. — (15) H V טגויה. — (16) K לגו פום. — (17) V דלא. — (18) H איתרמי. — (19) H איסתתמו. — (20) K נגלי למדברא. — (21) V לבית. — (22) H ית יוסף. — (23) V יקטול. — (24) H V כמא. — (25) H אישתפך. — (26) K < הקדים V תוגא. — (27) V K לצפרא. — (28) K < ועול. — (29) K V שלא. — (30) H בן. — (31) H < ית. — (32) H קיינאי. — (33) H וקיינא. — (34) H ולקיינא. — (35) H למנסייה. — (36) H < ית. — (37) V יאה. — (38) V < רשיעא. — (39) H ית עליבא.

VI.

(1. (1) ביה בליליא נדת (2) שינתא דמלכא. ביה בליליא נפק (3) פורקני ליהודאי. ביה בליליא אידכרת שרה (4) לדבייתה דאבימלך. ביה בליליא אתקטלו כל בכרי (5) דמצראי. ביה בליליא אתגליון (6) נביאין לנביאי וחלמין לחולמי (7) הווייא. ביה בליליא איתרגיש עלמא כוליה מדינן וכל דייריהון אבלא רבא (8) וכל כרכיא מספדא ואיליא וכל מדינתא עולמין אסירין (9) סקין סבין וסבן שקפין על לבהון וטלדון צוהון במרד ובקל רב מיילין ואמרין, ווי ווי דהוינן עקא על (10) עקא (11) תברא על תברא (12) ומתברנא קדמיתא לא (13) איתסינן (14) ולמתנתא לא אתיהיבת אסו ומדווננא לא איתנחמנא וכיבי ליבא לא עברו מיננא דקירית אבהתנא רטישא על ארעא ומקדשנא סנר סנאה ועזרתנא (15) רשישו בעלי דבננא, ופרעה ומצראי לא עצו עלנא כחדא עצתא ומלכי עממא לא חשיבו עלנא כמחשבתא חדא למהוי עתידין (16) ליומא הדין (17) לשיצותנא מעל אפי ארעא. גלי רזין גלי ליה למרדכי רזא דנא דנורת מותא איתנורת על בית ישראל (18) אף לעבדין ולאמתן לא זבינו יתהון. ביה בליליא נדת שינתיה דקדשא בריך הוא במרומא ואי לא כתיב הדין קרייא לא איפשר למימריה (19) ויהי כישן יי (20) וגו' עורה למה תישן יי. וחם ושלוש לא אית קדמוי (21) שינה. אלא כד חטין (22) ישראל עביד גרמיה דכות דמך ברם כד עבדין רעותיה לא (23) נאים ולא דמך דכתיב גנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל. הא לא (24) נאים ולא דמך נמריא דישראל: ביה בליליא נדת שינתיה דמרדכי צדיקא דהוה שהיר ולא שכיב ודהוה שכיב ולא דמך, (25) והוון (26) ישראל בנישין ויתבין קדמוי ואמרין ליה את גרמת (27) להון לדבית ישראל ית כל בישתא הדא דאין (28) קמתא (29) מוקרם המן רשיעא (30) וכרעתא וסנתתא ליה לא אתת עלנא ית כל עקתא הדא. מתוב מרדכי ואמר להון לדבית ישראל (31) לבושא (32) דהוה לביש המן רשיעא ציירין עלוהי תרין צלמין (33) חד מן קדמוהי וחד מן אחורוהי ואין קמית וסגדית ליה (34) אשכחית הויתי פלה לטעוותא. ואתון ידעין (35) דמן דפלה לטעוותא (36) ייבד מן עלמא הדין וממריר מן עלמא דאתי ושתקן מיניה כל בית ישראל: ביה בליליא נדת שינתיה דהמן רשיעא (37) דהוה שהיר ולא שכיב (38) ודהוה לא דמך מחמת דהוה מתקן ית צליבא למצלב ית מרדכי עלוהי ולא הוה ידע (39) דלגרמיה הוה מתקן יתיה: ביה בליליא נדת שנתיה דאסתר (40) מלכתא צדיקתא דהוה (41) עבדת לחמא לאעלא ית המן בשירותא עם מלכא: ביה בליליא נדת שינתיה דמלכא טפשא אחשוורוש (42) דהוה

V (3) — H V (2) שינתיה. הוא. ביה בליליא הווא. (2) H V (1) bei jeder Wiederholung H V (1) פורקנא H מרדכי. — H V (4) לבייתה — H V (5) מצראי. — K (6) נבואה. — H (7) חווא. — H V (8) כל. — H (9) שקין. — H (10) עקתא. — H V (11) ותברא. — H (12) ותברנא. — H (13) איתסינא. — H (14) למחנתא. — V (15) רטישו. — V (16) fehlt bis incl. V (16) ביה בליליא נדת שינתיה דהמן רשיעא. — H (17) לשיצי ותנא. — H (18) אוף. — K (19) וייקין. — K (20) < וגו'. — H (21) שינתא. — H (22) דבית ישראל. — K (23) ניים. — K (24) ניים. — H (25) דהוה. — H (26) בית ישראל. — K (27) < להון. — H (28) את קמת. — H (29) קרם vielleicht קדמ? מקרם? — H (30) וכרעת. — H (31) דבושא. — H (32) דהבא לבוש. — K (33) מאחורוי חד מן קדמוי. — H (34) אשכחית דפלחית. — H (35) דמאן. — H (36) יאבד. — V (37) דהוה. — H K (38) והווא. — H V (39) דלנפשיה. — H V (40) < H V (40) מלכתא. — H V (41) עברא. — V (42) דהוה שכיב ולא דמך. —

שהיד ולא שכיב (1) והוא שכיב ולא דמיך הנקטת יתיה רוחא הנקטת למלכי וכן אמר לכל רברבנדי מה דאכלית לא הני (2) לי ומה דשתיתי לא איתקבל עלי. שמיא רעימין עלי ושמי שמיא מרימין בקלהון הדא מתנן אמרית למשבק למדינתא ולא שבקית להון. או אסתר והמן מכוונין למקטל יתי דלא עלת אסתר לשיירותא עמי אלא (3) להמן בלחורוי: ביה בליליא ההוא על דוכריניה דאברהם יצחק ויעקב קדם אבורהון דבשמיא דאישתלה מלאכא מן מרומא הוא מיכאל רב חיילא דישראל (4) ויחיב (5) ברישא דמלכא (6) וגדי ית שינתיה מיניה כוליה ליליא עד דאמר לאעלא קדמוי ית ספר דוכרינא דיומתא והוון קריין ביה קדם מלכא עובדי דינהון דמלכי קדמאי (7) דהוון מן קדמוי ויחיב לעיל (8) מן עינוי דמלכא אחשורוש והוה מסתכל מלכא (9) דחוי כדמות נבר. עני ואמר ליה למלכא. המן (10) בעי למיקטלך ונמליך חלפיך והוא מקדים בצפרא ובעי למישאל מינך נברא דפרקך מן מותא (11) ובעי למיקטליה אלא אימר ליה להמן מה למעבד לנברא דמלכא צבי ביקריה והווי דלא שאיל מינך אלא בלבושין וכיתרא דמלכותא וסוסייא דרכיב עלוי מלכא ונברא דהוה קרי בספר דוכרינא עם שופרא הוה:

- (2). הוה מסתכל והווי דכתיב בספר (12) דכרינא דחוי מרדכי על בנתנא ותריש תרין שלטוני דמלכא נטירי רישיה דמלכא דבעון לאושטא (18) ידיהון למקטל למלכא אחשורוש:
- (3). ואמר מלכא מה (14) יתעבד יקרא ורבותא למרדכי מטול הדין מילתא. ואמרו עולימיו דמלכא (16) ומשמשני לא איתעביד ליה מידעם:
- (4). ואמר מלכא מאן בדרתא. והמן על לדרת בית מלכא ברייתא למימר למלכא (16) למתלי ית מרדכי על (17) אעא דאתקין ליה:
- (5). ואמרו עולימיו דמלכא לותיה הא המן קאי בדרתא ואמר מלכא ייעול:
- (6). ועל המן ואמר ליה מלכא מה למעבד לנברא דמלכא צבי ביקריה. חשיב המן בלביה ואמר מאן בכל עבדוי דמלכא יקור כותי ולמאן יתיעי מלכא למעבד (15) יקר יתיר מני:

- (7). עני המן ואמר למלכא נברא דמלכא צבי ביקריה:
- (8). ייתון לבושא דמלכא דהוה לביש ביה מלכא וסוסיא דהוה רכיב (19) עלוהי ויחיהיב כתרא דמלכותא ברישיה:

- (9). ויתנון לבושא וסוסיא על ידוי דנברא (20) פיתוניא מן (21) שילטוני דמלכא וילבשוון ית נברא דמלכא צבי ביקריה וירכבוון יתיה על סוסיא דמלכא בפתיא דקרתא ויהון מכרוין (22) קדמוהי ואמרוין כדון יתעביד לנברא דמלכא צבי ביקריה. בכן איסתכל מלכא וחזא ית המן והשיב (23) בליביה ואמר המן (24) בעי למקטלי ונמליך חלופי בעי כמה דחויית בחווי:

- (10). ואמר מלכא להמן המן סרהב ועול (25) לבי ננוי דמלכא וסב (26) מתמן חד מן כסויא דארנונא טבא וסב מתמן לבושא שיראה טבא פרונגאן דמשכס

H V (1) דמיך — fehlt bis (2) H אהני. — (3) K המן. — (4) V דחיוב. — (5) H V ברישיה. — (6) K ונרית שינתיה — (7) H רהוון. — (8) H מעינוי. — (9) H V וחוי. — (10) V למקטלך בעי. — (11) K < ובעי למיקטליה. — (12) H V דוכרינא. — (13) H ידי. — (14) V איתעבד. — (15) K ומשמשניה. — (16) V למיצלב. — (17) H V צליבא. — (18) H V יקרא. — (19) H V עלוי. — (20) H פיתונפא. — (21) H שילטוני. — (22) H V קדמוי. — (23) K < בליביה. — (24) H V למקטלי בעי. — (25) V לבית. — (26) K < מתמן.

באבנין טבין ומרגליין וחליין בארבע ⁽¹⁾ קרנאתא דיליה זגא דדהבא ורומנא לכל
 רוחא ורוחא, וסב מתמן כלילא ⁽²⁾ רבא דדהבא מוקדוניה דאתין יתיה לי מן קריין
⁽³⁾ מדינתא ביומא קדמאה דקמית במלכותא, וסב מתמן ספסרא ושירוונא טבא דילי
 דאיתון יתיה מן כוש מדינתא, ותרתיין דדינין דלבושיהון לבושא דמלכותא דמרגליתא
 דאתיין יתהון ⁽⁴⁾ לי ⁽⁵⁾ ממדינת אפריקי ופוק לאוריא דמלכא, ודבר מתמן סוסיא
 דקאי ברישיה דאוריא ⁽⁶⁾ דשמיה שיפרנו דעלוהי רכבית ביומא קדמאה דקמית במלכותא,
 וכל אילין ⁽⁷⁾ מני יקרא ורבותא דאמרית לך תיזיל ותעבר למרדכי: עני המן ואמר
 למלכא אית יהודאין סניאין בשושן בירתא ⁽⁸⁾ דשמהון מרדכי להדין מנהון איזיל,
 אמר ליה אחשוורוש למרדכי יהודאה דיתיב על תרעא דילי, וכד שמע המן ⁽⁹⁾ ית
 פתגמא הדין סני באש עלוהי וזוהי אישתני, ועינוהי איתחשכין ופומיה ⁽¹⁰⁾ איסתלק
 הרעיונהי אשתנישו וקטרי הרציה משתריין וארכובתיה דא לרא נקשן, עני המן ואמר
 למלכא ⁽¹¹⁾ מרי מלכא נפישין אינון מרדכי דאית בעלמא ולית אנא ידע ⁽¹²⁾ על הדין
 מרדכי את אמר ⁽¹³⁾ עני מלכא ואמר להמן הלא לא אמרית לך אלא על מרדכי
 דיתיב בתרעא דילי, ⁽¹⁴⁾ עני המן ואמר למלכא מרי מלכא נפישין אינון תרעי דמלכא
 ולית אנא ידע ⁽¹⁵⁾ על הדין תרעא את אמר לי, עני מלכא ואמר להמן הא לא
 אמרית לך אלא על תרעא דעילין מיניה ⁽¹⁶⁾ מן בית נשיא ועד בית מלכא, עני המן
 ואמר למלכא נברא ההוא סניא דילי וסניא דאבהתי, ⁽¹⁷⁾ עשרה ⁽¹⁸⁾ אלפי ככרי כספא
 יתהבון ליה והדין יקרא לא יתעביד ליה, עני מלכא ואמר להמן ⁽¹⁹⁾ עשרה אלפין
⁽²⁰⁾ ככרי ⁽²¹⁾ כספא יתהבון ליה ועל כל ביתך ⁽²²⁾ אנא משליט ליה ⁽²³⁾ ולא יתמנע
 מיניה הדין יקרא, ⁽²⁴⁾ עני המן ואמר למלכא ⁽²⁵⁾ עשרה בנין דאית לי ירהטון ⁽²⁶⁾ קדם
 כורסיא והדין יקרא לא יתעביד ליה, ⁽²⁷⁾ עני מלכא ואמר להמן את ובגך ואיתתך
⁽²⁸⁾ עבדין יהוון למרדכי הדין יקרא לא יתמנע מיניה, עני המן ואמר למלכא ⁽²⁹⁾ מרי
 מלכא נבר הדיוט הוא, מני יתיה על מדינתא דרא או על ריסתקא דרא והדין יקרא
 לא יתעביד ליה, ⁽³⁰⁾ עני מלכא ואמר להמן על מדינן ⁽³¹⁾ ומחזין אנא משליט יתיה
 וכל מלכי ימא ויבשתא ישתמעון ליה והדין יקרא לא יתמנע מיניה, ⁽³²⁾ עני המן
 ואמר למלכא טיבעיה וטיבעך יזיל בכל ⁽³³⁾ עלמא ובכל ⁽³⁴⁾ מדינתא והדין יקרא לא
 יתעביד ליה ⁽³⁵⁾ עני מלכא ואמר להמן נברא דאמר טבתא על מלכא ושייב ⁽³⁶⁾ רישיה
 דמלכא ⁽³⁷⁾ מן קטלא טבעי וטיבעיה יזיל ⁽³⁸⁾ בכל עלמא ⁽³⁹⁾ ובכל מדינתא והדין יקרא
 לא יתמנע מיניה, עני המן ואמר למלכא פרודתקין ואיגון ⁽⁴⁰⁾ אישתרין ⁽⁴¹⁾ בכל
 מדינת מלכא לאובדא ית עמיה דמרדכי ⁽⁴²⁾ יתבטלן והדין יקרא ⁽⁴³⁾ הדין מתעביד
⁽⁴⁴⁾ ליה, עני מלכא ואמר להמן איגון ופרודתקין דשרדית אנא מבטל יתהון

— (1) H V קרנאתא, — (2) K דדהבא רבא, — (3) K מדינתא, — (4) K < לי, —
 (5) H V מן מדינתא, — (6) K < דשמיה, — (7) H מאני, — (8) ושמהון, — (9) K < ית, —
 (10) V יסתלק, — (11) V < מרי, — (12) V < על, — (13) V ענה, — (14) V ענה, — (15) V <
 על, — (16) H מביה, — (17) H V עשרא, — (18) H V אלפין, — (19) H V עשרא, — (20) V
 ככרין, — (21) דכספא, — (22) K מלכא, — (23) H V והדין יקרא לא יתמנע מיניה, — (24) V ענה, —
 (25) H V עשרא, — (26) K קרמוי, — (27) V ענה, — (28) K יהוון עבדין, — (29) K < מרי מלכא, —
 (30) V ענה, — (31) H V ועל מחזין, — (32) V ענה, — (33) K עמא, — (34) H מלכותא, —
 (35) H ענה, — (36) K רישא, — (37) H מקטלא, — (38) H V בכל, — (39) K < ובכל מדינתא, —
 (40) K V אישתרית, — (41) V לכל, — (42) K < יתבטלון, — (43) V איך, — (44) H V < ליה, —

(¹) והדין יקרא לא יתמנע מיניה. תניינות נזף ביה מלכא ואמר ליה המן המן בעגלא לא תבטל פתגמא מן כל (²) מה דאמרית:

11). כד (³) חמא המן רשיעא דפתגמיו לא מתקבלין קדם מלכא וכל מילוי לא משתמעין על (⁴) לבי נגוי (⁵) מלכא כד כפיא קומתיה ולא פשיטא כד אביל וחפי רישיה כד אודתווי מרששן כד עינדוי מחשכן (⁶) כד איסתלף פומיה (⁷) כד איטמטם ליביה (⁸) כד מנדוי מבוען וכד קטרי הרציה משתריין וארכובתיה דא לדא נקטן. ונסיב מתמן לבושא דמלכותא דאיתון יתיה למלכא אהשורוש ביומא קדמאה דקם במלכותא. ונסיב מתמן כל מאני מלכותא במידעם דאיתפקדו. ונפק מתמן כד מבהל ועל לאוריא דמלכא ונסיב מתמן סוסיא דקאי כריש אוריא דמתליין ביה מחטפין די דהבא ואחד (⁹) בריסני דסוסיא וכל (¹⁰) מאני מלכותא טען (¹¹) על כתפויה ומתקטדין קטרוי (¹²) ומחלזין חלוווי. (¹³) אול וקם על מרדכי צדיקא עני ואמר ליה. קום (¹⁴) לך מרדכי צדיקא בר אברהם יצחק ויעקב קדים ליה (¹⁵) סקך וקטמך (¹⁶) לעשרה אלפין ככרין כספא דאמרית לאעלא (¹⁷) מן בית ניגוי דיילי (¹⁸) לבי ניגוי (¹⁹) דמלכא ולא איתקבלון מן קדם דאיתוכון הביבין קדם אבוכון דבשמיא דבכל עידן דאתון מצליין (²⁰) קדמוי הוא מקבל צלותכון ופריק יתכון מן יד בעלי דבכיון. השתא קום לך מרדכי צדיקא מן (²¹) סקך ומן קטמך ולבוש (²²) לבושא דמלכותא ורכוב על סוסיא דמלכותא. עני מרדכי צדיקא ואמר ליה להמן המן רשיעא בר זרעא דבית עמלק אורוך שעה חדא איכול לחמא (²³) דגירין ואישתי מיא מרדיין. ובתר כן אפיק יתי וצלוב יתי על צליבא. (²⁴) עני המן ואמר (²⁵) למרדכי קום לך זרעא טבא מן יומיבון ניסין רברבין (²⁶) מתעבדין לכון. (²⁷) וצליבא דאתקנית לבישותי אתקנית יתיה. השתא קום לך (²⁸) מרדכי לבוש לבושא דמלכותא (²⁹) ורכיב על סוסיא (³⁰) דמלכותא (³¹) דפתגמי דמלכא לא תיבטיל. (³²) ענה מרדכי ואמר להמן דאיתוי תלתא יומין ותלתא (³³) לילון בצומא היכדין רכיב על סוסיא דמלכותא כד שמע המן ית פתגמא הדין על לבי נגוי (³⁴) מלכא ואפיק (³⁵) מתמן כל מיני בוסמין ומשההן טבין ומשה יתיה ואסחי יתיה ואלבוש יתיה לבושא דמלכותא ותקין יתיה שפיר בכל תיקוני מלכותא. ואוכל יתיה מן סעודתא דשדרת ליה אסתר מלכתא מן קדם (³⁶) דאירכיב על סוסיא (³⁷) דמלכא. אשתדרון ליה מן בית מלכא עשרין (³⁸) ושבעה אלפין עולימי בחיזין וכסין דדהבא בימיניהון (³⁹) וברזין דדהבא בישמאליתון ומשבהין (⁴⁰) קדם מרדכי צדיקא ואמרין. כדון יתעבד לנברא דמלכא (⁴¹) דברא ישמאי וארעא עבי ביקריה. וכד חזו (⁴²) דבית ישראל (⁴³) אזלו מן ימיניה ומן ישמאליה (⁴⁴) ומעניין ואמרין הכדין

H V (¹) וכל הדין. — K H (²) < כל. — H V (³) הוא. — V (⁴) לבית. — H V (⁵) דמלכא. — H V (⁶) ובר פומיה איסתלף. — H V (⁷) ובר לביה איטמטם. — H V (⁸) וכד. — H V (⁹) בריסניה. — V (¹⁰) כני. — V (¹¹) < על כתפויה. — H דמתליין. — H V (¹²) וזאל. — K (¹⁴) < לך. — H V (¹⁵) סקך. — V (¹⁶) עשרה. — H (¹⁷) מביה. — V (¹⁸) לבית. — V (¹⁹) מלכא. — H V (²⁰) קרבויה. — H V (²¹) שקך. — H V (²²) לבושין. — H V (²³) דגירין. — K (²⁴) עני ואמר. — H (²⁵) ליה למרדכי. — H (²⁶) איתעבדיה. — K (²⁷) צליבא. — H (²⁸) ושבעה אלפין עולימי מרדכי. — H V (²⁹) ורכיב. — V (³⁰) דמלכא. — H V (³¹) דפתגמיו. — H V (³²) עני. — K (³³) < לילון. — H V (³⁴) דמלכא. — K (³⁵) כל מיני בוסמין. — H V (³⁶) דירכוב. — V (³⁷) < דמלכא. — H (³⁸) ושבעה. — H V (³⁹) וכוזין. — K (⁴⁰) < קדם. — H V (⁴¹) דברא שמאי וארעא. — K (⁴²) בית. — V (⁴³) אזלין. — K (⁴⁴) דמעניין עניין.

יתעבד לגברא דמלכא דברא שמיא ⁽¹⁾ וארעא צבי ביקריה. ⁽²⁾ אודיקת אסתר ⁽³⁾ וחמת ית מרדכי בר אחוי דאבוהא דלבישא דלבושא דמלכותא וכתרא דמלכותא יהיב ברישיה ורכיב על סוסיא דמלכא אודיאת ושבתח לאלהא דשמיא על פורקנא הדין. כד יהיב מרדכי ⁽⁴⁾ סקא על גושמיה וקטמא יהיב על רישיה לעני מעיקין. ובההיא שעתא דהזיתיה למרדכי בר אחוי דאבוה ענת ⁽⁵⁾ ואמרת ליה עלך. איתקיים כתבא דכתיב בגביאי קדישי. מקים מן עפרא מסכניא ומן קיקולתא למכיכי רחא למותבא יתהון ⁽⁶⁾ עם שליטין וטרוסיא דיקרא מחסין יתהון. ואף מרדכי שבת ואמר הפכת ⁽⁷⁾ מספידא דידי להזוותא עברת ⁽⁸⁾ סקא מיני ואלבישת יתי ⁽⁹⁾ לבושא דמלכותא אשכך יתך "אלקי ⁽¹⁰⁾ פרוקי דלא הרית ⁽¹¹⁾ לבהון דבעלי דבני עלי :

12). בבין חזר מרדכי לתרע בית מלכא ביקר וברבו סניאה והמן איסתחף ואזל לבייתיה אבל ומכסי רישיה: ⁽¹²⁾ ובהא שעתא הוון בידוי דהמן ארבע אומנון ספרא דספריה למרדכי. ובגאה דאסחי יתיה. גולייר דהוה נגיד סוסיא. כרווא דהוה מכריה קדמיו כדון יתעביד לגברא דמלכא צבי ביקריה :

13). ותני המן לורש איתתיה ולכל ⁽¹²⁾ רחמיה ית כל מה דארע יתיה. ואמרין ליה חבימיו וורש איתתיה שמיע ⁽¹⁴⁾ לך מן קדמייתא דהוון תלתא גוברין יהודאין במדינת בבל חגניה מישאל ועזריה ⁽¹⁵⁾ ועל דלא שמעו למילו דנבוכדנצר שדא יתהון לאתנא דנורא ונפקו מן שלהוביתא דנורא ומומא לא ⁽¹⁶⁾ הוה ⁽¹⁷⁾ בהון אלא נפק לישנא דנורא מנו אתנא ואוכל למאן דאכלו קרציהון. והשתא אין איתוי מרדכי מן בניהון ⁽¹⁸⁾ דאינון גוברין או עבדוי דחד מנהון דאת שרית למיפל קדמיו ⁽¹⁹⁾ לא תיכול למקום קדמיו ארום מיפל תיפל ⁽²⁰⁾ קדמיו ולא תקום :

14). עד דאינון ממללין עמיה ושלטוני דמלכא קריבו וסרהיבו למתאי ית המן למשקיא דעברת אסתר :

VII.

1). ועל מלכא והמן למשתי עם אסתר מלכתא :

2). ואמר מלכא לאסתר אופ ביומא תניינא במשקיא דהמרא מה שאילתיך אסתר מלכתא ⁽²¹⁾ ואיתיהיב לך ומה בעותך ⁽²²⁾ דמו לפלגא דמלכותא ⁽²³⁾ ואיתעביד :

3). וענת אסתר מלכתא ואמרת אין אשכחית חסד ורחמין קדמך מלכא ואין על מלכא שפיר תיתיהיב לי נפשי בשאילתי ועמי בבעותי :

4). ארום איזדבנית אנא ועמי למשציא ולמתקטלא ולמובדא ואילו לעבדין ולאמהן איזדבנו ⁽²⁴⁾ ישתיקתא ⁽²⁵⁾ הוינא ארום לית בעיל דבכא ⁽²⁶⁾ שתיק שוי בטננא דמלכא :

5). ואמר מלכא אהישורוש למתרגמניה ואמר ⁽²⁷⁾ מתרגמניה לאסתר מלכתא מאן ⁽²⁸⁾ אדין גברא דחשיב ליביה למעבד כדון :

1) H וית ארעא. — 2) K אוקרת H אודיקת. — 3) H V וחזת. — 4) H שקא. — 5) V ואמרה. — 6) K < עם שליטין. — 7) H V איספידא. — 8) K שקא. — 9) H לבושי. — 10) V פרוקי. — 11) V אלקי. — 12) H V ובה. — 13) H V רחמיו. — 14) H לך. — 15) K ועז. — 16) H הות. — 17) V בהום. — 18) H V דגובריא האיניון. — 19) H V < לא תיכול למקום קדמיו ארום. — 20) V H < קדמוי. — 21) V ויתיהיב. — 22) H V דמו. — 23) H V ויתעבד. — 24) H V שתקא אנא. — 25) H V הוינא. — 26) H V < שתיק. — 27) V < מתרגמניה. — 28) V יודין ובר כאן יודין H הדא דין ובר כאן דין.

(6). ואמרת אסתר גברא בישא ובעיל דבבא המן בישא הדין, ולמה אתקרי שמיא המן הא (1) מאן בעא למפשט ידיה באומתהון דיהודאי דאיתקריין בני דמרי כולא והוא (2) בעא למקטל יתהון. והמן איתויע מן קדם מלכא ומלכתא :

(7). ומלכא קם בחמתיה מן (3) משתאיא דחמרא ועל לנינת (4) ביתן והוון מקצצין קדמיו (5) אילנין טבין דתינוה חמתיה מיניה ולא נחת. והמן קם למבעי על נפשיה מאסתר מלכתא מטול דהוא ארום דשלימת עלוי בישתא מן קדם מלכא :

(8). ומלכא תב מנינת ביתנא לבית משקיא דחמרא מסתכל וחמי דהמן רמי על ערסא דהוות אסתר יתיבא עלה ואמר ליה מלכא (6) אף למכבש ית מלכתא עמי בטרקלינא את בעי. ופתגמא נפק מפום מלכא ואפוי דהמן הוון חפיין :

(9). ואמר חרבונא חד מן סריסאי קדם מלכא והוא חרבונא דכיר לבישתא אלא על הדא דכיר לטב מטול דעם המן הוה בעיצתא דנסב עצתא למיעבד צליבא למרדכי וכד חמא דשלמא בישתא על המן ועל ביייתה אול הוא חרבונא ואמר ליה למלכא. אוף לך (7) מלכא בעי המן (8) מקטל וגסיב ית מלכותא מינך. ואי לא מהימנת לי שדר והזי ית צליבא דעבד המן למרדכי דמליל טבתא על מלכא. והא קאי בביתה (9) דהמן רומיה חמשיין אמין. עני מלכא ואמר למרדכי (10) צליבו יתיה עלוי. ועל מרדכי אחקיים (11) כתבא דכתיב (12) בכתיבי קדישי. כד דעי (13) קדם יי ארחתיה דנברא אוף בעלי דבכו יסמכון (14) עימיה :

(10). עני מלכא ואמר למרדכי מרדכי יהודא דשויב מלכא מן קטול קום אויל סב (15) ית המן בעיל דבבא בישא מעיקהון דיהודאי וצלוו יתיה על צליבא דאתקין (16) לנפשיה ודון יתיה דינין בישיין (17) ועיבד ביה הוך דשפר באפק. בה ישעתא נפק מרדכי מן קדם מלכא ונסב ית המן (18) מתרע בית מלכא. עני מרדכי ואמר להמן (19) איתא לך (20) עימי המן סנאה ובעיל דבבא בישא מעיקהון דיהודאי ונצלוו יתך על צליבא דאתקינתא לגרמך. עני המן רשיעא ואמר למרדכי צדיקא. קדם עד (21) דלא יסקון (22) יתיה (23) לצליבא בבעו מינך מרדכי צדיקא (24) לא תצלבני כהדין דצלבין לגברין הדויטין (25) ניברי דעלמא לא ספנית יתהון ורברבני מדינתא (26) אישתעבדו קדמיי ארגישית מלכין במימר פומי ובממלל שפוחתי בהילית מדינך. ואנא המן פתשנר דמלכא הוה שמי (27) מתקרי (28) בבא דמלכא. זיע אנא מינך מרדכי צדיקא דלא תעבד לי היכמה דחשיבית למעבד לך. חוס על יקרי ולא (29) תקטליני (30) ותחבלני כאנג (31) אב. טב אנת מרדכי עביד הוך טיבותך מקטול נפשו. (32) לא תקטליני (33) כמה דלית בכון (34) קטילי נפשו. לא (35) תדכר לי ישנאתיה דאנג וקנאתיה דעמלק לא תקני בי כבעיל דבבך בלבך ולא (36) תינשר לי הוך מה דנשר ונקם עשו אבא. ניסין רברבין איתעבידו לך (37) כמה דאיתעבידו לאבהתך כד עברו בימא. עייני כהתן

(1) H V מן. — (2) H בעי. — (3) V משקיא. — (4) H V ביתנא. — (5) H אילנין. — (6) H V אוף. — (7) V < מלכא. — (8) H V ניקטל. — (9) V < דהמן. — (10) V צלוו. — (11) H V מה. — (12) H V בכיתבי. — (13) H V מן קדם. — (14) H < עימיה. — (15) H יתהון מן בעלי רבבא < K ית. — (16) K < לנפשיה. — (17) H V ועבדו. — (18) H V מן תרע. — (19) V איתיה. — (20) K עני. — (21) H V לא. — (22) H ית. — (23) H V על צליבא. — (24) V דלא. — (25) H ונברו עלמא. — (26) H אישתעבדו. — (27) H V והוה מתקרי. — (28) V אבא. — (29) Punkt. corrig. H קטליני. — (30) V ותחבלני H ותקליני. — (31) V אבא. — (32) H לא תקטליני. — (33) H V כמא. — (34) H V קטילי. — (35) V תרבר. — (36) H תעבדו. — (37) V כמא.

למחמי יתך ופומי לית אנא יכיל למפתח קדמך על⁽¹⁾ דנסבית⁽²⁾ עלך עצתא מן⁽³⁾ רחמיו ומן זרש איתתי. בבכו מינך הוס על נפשי מרי מרדכי צדיקא לא תמחי שמי בפריע כעמלק אבא, וסיבותי על צליבא לא תצלו⁽⁴⁾ והיך דאת בעי קטול יתי. רישי תעדי בסייפיה דמלכא דבה מתקטלין כל רברבני מדינתא. שרי המן צווח ובכי ולא מרכן מרדכי⁽⁵⁾ ארניה ליה; וכד הוא המן⁽⁶⁾ מילוי לא משתמעין⁽⁷⁾ נטל איליא ובכיתא על נפשיה במצעות⁽⁸⁾ ננתא ביתנא. מתוב וכן אמר אציתו לי אילניא וכל שתיליא⁽⁹⁾ דשתילו מן יומא דבראשית דבר המדתא בעי⁽¹⁰⁾ למסוק⁽¹¹⁾ לאלכסנריא דבר פנדירא. איתכנשו כולהון ועצו עיצה מן דרומיה חמשין אמין יצטלב המן על רישיה. גופנא אמרה קוצרא אנא דלית אנא יכיל⁽¹²⁾ יצטליב ברישי⁽¹³⁾ דמיני נסבין חמרא⁽¹⁴⁾ דניסוכין, אדרא⁽¹⁵⁾ אמר⁽¹⁶⁾ יצטלב ברישי⁽¹⁷⁾ ולא יכילנא⁽¹⁸⁾ יצטלב ברישי חילא אנא. אמרת תאנתא⁽¹⁹⁾ יצטלב ברישי ולא יכילנא⁽²⁰⁾ יצטלב ברישי דמיני נסבין לביכוריא ומני לביש אדם והוה. זיתא אמרה יצטלב ברישי ולא יכילנא דיצטלב ברישי דמיני נסבין מיישחא למנרתא. חכים רויה ברא יתי למפרע שטריה דעובדיה נביאה⁽²¹⁾ סב⁽²²⁾ חרובא דיצטלב ברישיה. אמר דיקלא קדם נטוריה ידעין כל בני בישראל דהוא המן רשיעא בר בריה דאננ עמלקאה כל מלכיא יודון קדמך דאת הוא אלהא ולית בר מינך לך יאי למפרוק בניא⁽²³⁾ כמא דפרקתא ית⁽²⁴⁾ אבהתהון. מתוב קודשא⁽²⁵⁾ בריך הוא ואמר ליה⁽²⁶⁾ יישר חילך כל מה דאמרת נסיב יתך בעצה⁽²⁷⁾ דיצטלב ברישך דאת זונא לכנישתא דציון סבירית. אמרת אתרוגא דיצטלב ברישי ולא יכילנא דיצטלב ברישי דעליי⁽²⁸⁾ אתיא כל עמא כולהון למיסב מן אבוי לשבחה קדמך. פתח אסא פומיה⁽²⁹⁾ יצטלב ברישי ולא יכילנא דיצטלב ברישי דעליי אמרין ישון ושמחה ועוד⁽³⁰⁾ הא אנא שותף עם אתרוגא. צווח בלוטא ואמר⁽³¹⁾ יצטלב ברישי ולא יכילנא דיצטלב ברישי דבורה⁽³²⁾ מניקה דרבקה⁽³³⁾ קבורה תחותוי. קרא בוסמא⁽³⁴⁾ ואמר⁽³⁵⁾ יצטלב ברישי ולא יכילנא דיצטלב ברישי⁽³⁶⁾ דאבשלום בריה דדוד איתלי ברישי. רומנא אמר⁽³⁷⁾ יצטלב ברישי ולא יכילנא דצדיקא מחילין לקבלי. שמעו מני אמר ארוז צליבו יתיה להמן רשיעא⁽³⁸⁾ ולעשרה בני⁽³⁹⁾ עליי צליבא דאתקין⁽⁴⁰⁾ יתיה לנפשיה⁽⁴¹⁾ דהכין כתבא מפרש וצלו⁽⁴²⁾ יתיה על צליבא דאתקין למרדכי⁽⁴³⁾ וחמת דמלך מלכיא נחא:

VIII.

1. ביומא דהוא יהיב מלכא אחשוורוש לאסתר מלכתא ית⁽⁴⁴⁾ בייתא דהמן בעיל דבכיתון דיהודאי ומרדכי על קדם מלכא דחוייתא אסתר מה הוא לה:

(1) H דאינסבית, — H V ¹² < עלך. V רחמי, — V ⁴ והיא, — H V ⁵ אורניה. —
 (2) H V ולא נשת' מילוי, — K בטל, — H V ⁸ גנתא, — H V ⁹ דשתולית מן יומי
 בראשית, — V ¹⁰ מיסוק H סוק, — H V ¹¹ לאלכסנרריא, — V ¹² דיצטליב, — H V ¹³ H V
 מחכת דמיני, — K בניסוכין, — H ¹⁴ אמרה, — H ¹⁵ אצטלב, — H V ¹⁷ ולית אנא יכילא, —
 V ¹⁸ דיצטלב H אצטלב, — H ¹⁹ אצטלב, — V ²⁰ דיצטלב H אצטלב, — V ²¹ טב, —
 H V ²² חרינא, — H V ²³ כמה, — H V ²⁴ אבהתנא, — K ²⁵ < בריך הוא, — K ישר, —
 H ²⁷ דיצטלב, — H ²⁸ אתי, — H V ²⁹ דיצטלב, — H V ³⁰ רנא, — H V ³¹ דיצטלב, —
 V ³² מניקה H כניקתא, — H V ³³ קבורא, — V ³⁴ אמר, — H V ³⁵ אצטלב, — H V ³⁶ H
 רישי דאבשלום, — H ³⁷ אצטליב, — H V ³⁸ ולעשרה, — K ³⁹ עליי, — H V ⁴⁰ < H
 יתיה, — H ⁴¹ הכין, — H V ⁴² ית הכין, — H V ⁴³ וחמתא, — H V ⁴⁴ בייתיה, —

- (2). (1) ואעבר מלכא ית עזקתיה דאעבר מהמן ויהב יתיה למרדכי ושויאת אסתר ית מרדכי על בייתיה דהמן :
- (3) ואוסיפת אסתר ומלילת קדם מלכא ונפלת קדם (2) רגלוהי ובכת ואיתחגגת ליה למעברא ית בישתא דהמן בר המדתא אנניא וית מחשבתיה דחשיב על יהודאי :
- (4). ואושיט מלכא לאסתר ית שרביטא דדהבא (3) דהוה בידיה וקמת אסתר (4) ועלת קדם מלכא :
- (5). ואמרת (5) אסתר למלכא אין על מלכא (6) שפר ואין אשכחית הסד ורחמין קדמך וכשר פתגמא קדם מלכא ותקנא אנא בעיני (7) יתכתב כתבא למבטל ית (8) איגרתא מחשבתא דהמן בר המדתא (9) אנניא דכתיב (10) למובדנא ית (11) כל יהודאי דאית בכל (12) מדינתא דמלכא :
- (6). מטול (13) דהך אנא יכלא למיחמי (14) ית בישתא דאירע ית עמי והיך איכול ואיחי באבנדא (15) דתולדותי :
- (7). ואמר מלכא אחשוורוש לאסתר מלכתא ולמרדכי יהודאה. הא את סרחת מן (16) שירוי דשאלתך ואמרית לך (17) מהדין (18) אומה איתך (19) איעבד מינך מלכין ושלטונין ומן (20) הידיא זרעיתא (21) את (22) דאיעבד מינך הנמונין ופולימרכין ואמרת (23) לי לית אנא ידעא דאבא ואימא מיתו וטלייתא ועירתא שבקן יתי. (24) הא ביתיה דהמן יהבית לאסתר ויתיה צליבו על צליבא על דפשיט ידיה ביהודאי :
- (8). ואתון כתבון על יהודאי היך דשפר בעיניכון (25) בשום מלכא וחמתו בעוקתיה. דמלכא מטול דכתבא (26) דמכתב בשמיה דמלכא (27) ומחתם בעוקתיה דמלכא לא בטיל :
- (9). ואיתקריאו ספרוי דמלכא בעידנא דהוה בירחא תליתאה (28) דהוה ירח סיון בעשרין ותלתא יומין ביה (29) ואכתב (30) ית כל מה דפקיד מרדכי על יהודאי ועל יקירוי דמלכא ועל רברבניו ועל שלטוניו דמדינתא דאית מהינדקי ועד כוש מאה ועשרין ושבע מדינן מדינתא ומדינתא היך כתבא ועמא ועמא היך לישניה ועל יהודאי היך כתבהון והיך לישנהון :
- (10). (31) ואיכתב (32) בשמא דמלכא אחשוורוש ואיחתום בעוקתיה דמלכא ואשתדרון (33) איגרתא ביד רהיטיא בסוסואתא רכבי ריכשא ערסילאי בני רמכאי :
- (11). דיהב מלכא ליהודאי (34) די בכל קיריתא וקיריתא למתכנשא ולמיקם על (35) נפשהון למשיציא ולמקטל ולמובדא ית כל (36) חילוואתא עמא (37) ומדינתא דמעיקין להון (38) וטפליא ונשיא אוף עובדיהון (39) מבזוין :
- (12). בזמא (40) חד (41) בכלהון מדינתא דמלכא אחשוורוש בתלת (42) עשרי לירחא דתרי (43) עסר הוא ירה אדר :

(1) K ואערי. — (2) H V רגלו. — (3) K H < דהוה בידיה. — (4) H ונפלת. — (5) K < אסתר למלכא. — (6) V שפיר. — (7) H ותכתב. — (8) V איגרתא. — (9) K < אנניא. — (10) V למובדא. — (11) H < כל. — (12) H V מדינתיה. — (13) V היך. — (14) V בבישתא. — (15) H דתולדותי. — (16) H V שירויא. — (17) H V מן הידי. — (18) V H אומא. — (19) H ואעכיר. — (20) V הידי. — (21) K V < את. — (22) K דאיעבד. — (23) K < לי. — (24) V השתא H שהא. — (25) H V בשמיה דמלכא. — (26) V דמתכתבא H רכתבתא. — (27) V ומחתם. — (28) V הוא. — (29) H V ואיתכתב. — (30) H V < ית. — (31) V ואיתכתב H ויכתוב. — (32) H V בשמיה. — (33) K ספריא. — (34) H V דאית. — (35) V נפשיהון. — (36) H V חילוואתא. — (37) H V ומדינה. — (38) H V וטפלא. — (39) V ניבזוין H ניבזוין. — (40) V חדא. — (41) V בכל. — (42) H V עשר. — (43) H V עשר.

13). (1) פירש כתבא (2) דדיטנמא (3) איתפרסת. מלכא אחשוורוש שדר אינתא על יתבי (4) ימא ויבישתא. ועל ארבוני מחואי ועל רברבני חילוותא (5) דדירין בכל ארעא וסני כתבא כתבית (6) למחויא לכון (7) דבמטול דבעממין סניאין (8) שליטין ועל יתבי ימא ויבישתא אמליכית ובה במלכותא לא (9) נתרברג אלא ברוחא (10) נחתא (11) ובמככות (12) הווא. נהלך כל יומא ובשלמא סניאה למשוויא יתכון שלמא סני וכל דדירין תחות מלכותי וכל דצני דמיתנרא בימא ויבישתא למיתתפכא בין עמא (13) לעמא ובין לישנא ללישנא חד אנא מן סופא דארעא ועד סופא. כדון כתבית למחויא לכון (14) על (15) תמימותהון וקשיטותן דהוינן דהמין לכל עמא ומוקרין לכל מלכיא ועבדין טב עם שלטוניא דארעא ואית מנהון (16) נברין בייטין (17) ואיתקרבן למלכותא ומלכותא איתמסרת בידהון (18) ובינכילותהון (19) ובשקריותהון אטעיין ית מלכותא וכתבון (20) ית אינתא דלא (21) תקטן קדם שמיא (22) ואף בבני אנשא בייטין. ועל מלכותא היטין קשיין והוא שאילתא דיטאילו מן מלכא נקטלון נברין צדיקין ודמא זכיא סניעתא (23) נשפטון כד ביישתא לא עבדו ודינא דקטלא לא הוו חייבין ואיתיהון איטון עבדין צדיקין. (24) אסתר דמשבחה בכל הדרא ומרדכי דהכים בכל חכמתא ומומא כדון לא אשתכח ולא באומתהון ואנא חשיבית בנרמי דאומתא (25) אחרנייתא שאיל מני (26) אנא כדלא הויתי ידע דיהודאי שאיל מני דמתקרין בני דמדי כולא (27) דהוא ברא שמיא וארעא ובמלכין (28) רביבין ותקיפין מני דבר יתהון ולא בהתהון. מטול אף דהמן בר המרתא (29) מהונדייה ומן זרעיה דבית עמלק הוה ואתא לוותן והוא מינן טבתא (30) יכתא וישבחה סניאה ורבותא ורבינן יתיה ויקרינן יתיה וקרין יתיה אבוי דמלכא ומן ימיניה דמלכא הוה יתיב והוא לא ידע למסוברא יקריה אוף לא למקבלא מלכותא אלא (31) מהרהר הוה בליביה למקטל למלכא ולמסב מיניה (32) ית מלכותא מטול דהמן בר המרתא צלבנן (33) יתיה וכל דהוה שיוי אסקינן בריישיה ומן דברא שמיא וארעא אסיקת מחשבתיה בריישיה :

14). דהטיא רכבי דיכשא ושלטוני נפקו טרידין ודחופין בגזירתיה דמלכא דיטנמא (34) איתפרסת בישוין בירתא :

15). ומרדכי נפק מן קדם מלכא בלבושא דמלכותא (35) כד חדי ושפיר ליביה ביקרא סני וברבו יתירא (36) לבוש לבושא דמלכותא מילתא ברפסא (37) ותכלתא שיר (38) כדחבא טבא דאופיר ומקבעין ביה מרגליין ואבנין טבין לנו מן סרבלא (39) אבנין טבין לביש מינקא דכרום ימא מערבאה לנו מיניה לביש כיתונא דארנונא דצירין (40) עלה דמות כל ציפר גדפא ועופי שמיא (41) ותו (42) דמיה (43) דכיתונא ארבע מאה (44) ועשרין ככרי דהבא והמינא מחית בתרציה (45) ומקבעין

(1) H V פירושו. — (2) H V ודיטנמא. — (3) V איתפרסת, — (4) H מיא. — (5) H V די דירין. — (6) H למחויא. — (7) H V רבו מטול. — (8) H V שלטין. — (9) H V נתרורב. — (10) H נוהתא. — (11) H V ובמככותא. — (12) H V < ר:חא. — (13) K ועמא. — (14) H ועל. — (15) H המיכותן. — (16) V נוברין. — (17) H V ואיתקריבין. — (18) V ובנכילותהון. — (19) V ובשקריותהון. — (20) K < ית. — (21) V תקנין. — (22) H V ואוף. — (23) K V נשפטון. — (24) H דמשבחה. — (25) V אחריתא. — (26) K כדלא אנא. — (27) H והוא. — (28) V תקיפין ורברבין. — (29) H V מהונדייא. — (30) H < רבתא. — (31) H V הוה מהרהר. — (32) K < מהרהר. — (33) V < יתיה. — (34) V איתפרסת. — (35) H < כד. — (36) V לביש. — (37) V ותכלא. — (38) K כדחבא אופיר. — (39) V < אבנין טבין. — (40) K בה. — (41) V והוין. — (42) H דמי. — (43) K < דכיתונא. — (44) V ועשרים. — (45) H V דמקבעין.

(¹) בארכווי אבני בורלא מוקין (²) פרתון (³) רמי ברנליה (⁴) מחתן (⁵) במקורן דדהבא (⁶) ומחין בזמנן וספסירא מראה תלי בהרציה (⁷) מחתא (⁸) בחולת חלית דדהבא וצייר עלוהי קרתא (⁹) דירושלם ועל ידיה דספסירא צייר (¹⁰) עלוי נדא דמחווה הידיא מראה מחית ברישיה וצער בצבעונן ועכיד למלכי לעילא מיניה כלילא (¹¹) דדהבא רבא (¹²) מקרונא ולעילא מן כלילא טוטפן דמקבעין בדהבא (¹³) דידיעין כל עממיא אומיא ולישניא (¹⁴) דהוה מרדכי יהודאא למקיימא קריא דכתיב ויהוון כל (¹⁵) עממי ארעא ארום שמא דיי (¹⁶) אתקרי עלך (¹⁷) וידחלון מינד. ובמפקיה מרדכי מן תרעא דמלכא שוקיא באסא מכיין ודרוותא בארנונא נניד טולא בחבלי בוצא עולמן מחתין ברישיהון כלילא (¹⁸) דכהניא נקיטין בידיהון (¹⁹) הצוצרותא (²⁰) ומכריזין ואמרין כל דלא יתן שלמא למרדכי ושלמא ליהודאי הדמין יתעביד ובייתי נוולי (²¹) ישתווה. (²²) ועשרה (²³) בני המן (²⁴) סרין ידיהון ואולין קדם מרדכי צדיקא ואמרין מאן דיהב אנרא ליהודאי ומשלם אנרא (²⁵) דרשיעי ברישיהון והדין המן אבונן טפשא דהתרחין על עותריה ועל יקריה מרדכי (²⁶) ענונא תבריה (²⁷) בצומא ובצלוחתא דאסתר צדיקתא (²⁸) מדיקא מן חרבא דלית אפשר (²⁹) למלכא דמהלכא עם בני (³⁰) אינשא (³¹) בשוקא חור מרדכי עיניו (³²) והוא (³³) יתה ואמר ברוך יי שלא (³⁴) נתנני טרף לישניהם. מתיבא אסתר (³⁵) ואמרת עזרנו מעם יי עושה שמים וארץ. סניאין (³⁶) מן בני אינשא (³⁷) הוה הרדין על מפלתיה דהמן רשיעא ומודין ומשבחין על פורקנא דהוה להון ליהודאי ומשבחין על פורקנא (³⁸) ויקרא דהוה ליה למרדכי צדיקא בזמנא ההיא דהבין כתיב ומרדכי (³⁹) צדיקא נפק מן קדם מלכא בלבושא דמלכותא תיכלא (⁴⁰) ומילא וכלילא דדהבא רבא ומכרך בבוצא וארנונא וקרתא דשושן צהלה (⁴¹) וחרדיה :

(16). (⁴²) וליהודאי. (⁴³) הות נהורא וחרותא ודיצא ויקרא :

(17). ובכל מדינתא ומדינתא ובכל קריתא וקריתא אתרא דפתמיו דמלכא ונזירתיה מטין חרותא ודיצא ליהודאי (⁴⁴) ומשקיא (⁴⁵) ויומא (⁴⁶) טבא. סניאי מן עממיא דאדעא מתנידין מטול (⁴⁷) דנפל דחלתא דיהודאי עליהון :

.IX

(1). ובתרי (⁴⁸) עסר (⁴⁹) לירחא (⁵⁰) הוא ירחא דאדר בתלת (⁵¹) עסר יומין ביה דקריבו פתמיו דמלכא ונזירתיה למתעבדא (⁵²) ביומא דסבירו בעלי דבביוון דיהודאי למישלט בהון (⁵³) ביה ביומא אתהפיכו יהודאי ושלטו בשנאיהון :

(¹) H בארכובוהי. — (²) V פרתין II פרתין. — (³) V רמיה. — (⁴) V מחוין. — (⁵) H V במקורונן. — (⁶) V ומחתמין. — (⁷) K < מחתא. — (⁸) V כחולת. — (⁹) V H וירושלם. — (¹⁰) V עליה H עלה. — (¹¹) H V רבא דדהבא. — (¹²) H V מקרונא. — (¹³) V דידיעין. — (¹⁴) H רהוא K מרדכי יהו' הוה. — (¹⁵) H V עמי. — (¹⁶) H V יתקרי. — (¹⁷) H V < וידחלון מינד. — (¹⁸) H וכהניא. — (¹⁹) V הצוצרותא. — (²⁰) K V ומכריזין. — (²¹) V ישתווה. — (²²) H ועשרה. — (²³) H V בנין דהמן. — (²⁴) V סבירין H חבורין. — (²⁵) H דרשיעא. — (²⁶) V עינונתא. — (²⁷) H V בצומיה ובצלוחתיה. — (²⁸) K מדיקא מן חרבא. — (²⁹) V דמלכותא. — (³⁰) H V אינשא. — (³¹) K < בשוקא. — (³²) H V והוא. — (³³) K יתהון. — (³⁴) V נתננו. — (³⁵) H ואכרה. — (³⁶) H < מן. — (³⁷) V הוון. — (³⁸) K < ויקרא. — (³⁹) H < צדיקא. — (⁴⁰) H ומילת. — (⁴¹) H V וחרוה. — (⁴²) V ליהודאי. — (⁴³) H V הוה. — (⁴⁴) H ומשתיא. — (⁴⁵) H ויוממא. — (⁴⁶) K טבתא. — (⁴⁷) H דנפלת. — (⁴⁸) H V עשר. — (⁴⁹) V ירחין H ירחי. — (⁵⁰) H V דהוא. — (⁵¹) H V עשר. — (⁵²) H V יומא. — (⁵³) K < ביה ביומא.

- (2). ואיתכנישו יהודאי בקריהון בכל מדינתיה דמלכא (1) אהשורוש למפשט
 (2) ית ידהון ולמיקטלא אינישא דבעו לבישתהון ונברא לא קם מקרמיהון מטול
 דנפלת אימתהון על כל עממאי :
- (3). וכל (3) שילטוני דמדינתא ומניסתרני ורברכניא ועבדי עיבדתא (4) דמלכא
 משבחי (5) ית יהודאי מטול דנפלת אימתא דמרדכי עליהון :
- (4). מטול דתקיף (6) הוא מרדכי בבייתיה דמלכא ושמעיה אויל בכל מדינתא
 מטול דנברא מרדכי אויל ותקיף :
- (5). וקטלו יהודאי בבעלי דבניהון מחתא דחרבא ודקטלא ודשציא ועבדו אוף
 בשנאיהון כרעותהון היך ציוני נפשהון :
- (6). ובשושן בירתא קטילו יהודאי וגמרו חמש מאה נברין :
- (10). וית עשרתיו בני (7) דהמן בר המרתא דהוה מעיק ליהודאי קטילו אלא
 בביזתא לא אושטו ית ידהון :
- (11) ביזמא ההוא על מינינא דקטיליא בשושן בירתא קדם מלכא :
- (12). ואמר מלכא לאסתר (8) מלכתא בשושן בירתא קטילו יהודאי וגמרו חמש
 מאה נברין וית עשרתיו בני דהמן בשאר מדינתא דמלכא מה עבדו מה שאלתיך
 ויתיהיב לך ומה בעותיך (9) תב ותתעבד :
- (13). ואמרת אסתר אין על מלכא שפיר יתן אוף למחר ליהודאי דאית בשושן
 למעבד היך גזירת יומא דהין וית (10) עשרתיו בני דהמן (11) יתלון על צליבא :
- (14). ואמר מלכא למתעבדא כהין ודיטגמא (12) איתפרסמת בשושן. המן
 איצטלב על תלתא אמין פרשנדתא רחיק מיניה אמתא חדא. פרשנדתא איצטלב על
 תלת אמין דלפון רחיק מיניה אמתא חדא. דלפון איצטלב על תלת אמין אספתא
 רחיק מיניה אמתא חדא. אספתא איצטלב על תלת אמין פורתא רחיק מיניה אמתא
 חדא. פורתא איצטלב על תלת אמין אדליא רחיק מיניה אמתא חדא. אדליא איצטלב
 על תלת אמין ארידתא רחיק מיניה אמתא חדא. ארידתא איצטלב על תלת אמין
 פרשמתא רחיק מיניה אמתא חדא. פרשמתא איצטלב על תלת אמין אריסי רחיק
 מיניה אמתא חדא. אריסי איצטלב על תלת אמין אירידי רחיק מיניה אמתא חדא.
 אירידי איצטלב על תלת אמין ויותא רחיק מיניה אמתא חדא. דהוא עשיראה.
 עשרתי בני דהמן איצטלבו על צליבא : והוא צליבא משקע בארעא תלת אמין.
 ובריה הוה רם תלת אמין מן ארעא. והוה אורכיה דצליבא ארבעין וארבעה אמין :
 והמן (13) צליב ברישיה הוה סכום (14) דצליבא חמשים אמין : ואתא מרדכי והוא (15) ית
 המן ולבנוי דצליבין על צליבא עני מרדכי ואמר להמן את חשבת למעבד (16) בישא
 לעמא בית ישראל ויודע (17) סתירתא ומהשבתא אסיק מהשבתך ברישך. את (18) בעי
 למקטל יתן ולמשיציא יתן מתחות (19) כנפוי דאכונן דבשמיא. ואינון (20) עבדין
 (21) עמך וצלבינון יתך ולבניך תחות כנפך :

(1) $V < \text{אחשורוש}$ — (2) $H V < \text{ית.}$ — (3) $V \text{ שילטוני.}$ — (4) $H V \text{ די למלכא.}$
 (5) $K < \text{ית.}$ — (6) $V < \text{הוא.}$ — (7) $K \text{ המן.}$ — (8) $V < \text{מלכתא.}$ — (9) $V \text{ עור.}$ — (10) H
 עשרתי. — (11) $K \text{ יתלון.}$ — (12) $K V \text{ איתפרסת.}$ — (13) $V \text{ איצטלב.}$ — (14) $V < \text{דצליבא.}$ —
 (15) $H V \text{ להמן.}$ — (16) $V \text{ בישתא.}$ — (17) $V \text{ סתירתא.}$ — (18) $V \text{ בעית.}$ — (19) $H V \text{ כנפוי.}$ —
 (20) $V \text{ עבדי.}$ — (21) $H \text{ עמך טיבו.}$

- 15). ואיתכנישו יהודאי דהוו בשוישן בירתא טוב בימא דארבעת עשר לירח אדר וקטילו בשוישן תלת מאה גברין ובביותא לא אושישו ית ידיהון :
- 16). (1) ושרכא יהודאי דהוו במדינתא דמלכא אחשורוש איתכנישו וקמו ותוון מרי נפשיהון ואיתניהו מן בעלי דבביותא וקטילו בשנאיאהון שבועין (2) וחמשה אלפין ובביותא לא אושישו ידיהון ואילין אינון (3) גבראין דקטילו (4) יהודאי בשוישן הינון שנאיאהון דישראל. דהוון אמרין לדבית ישראל מיכא ועד (5) דקליל יומין (6) אנון קטלינון לכון וטרפינון בניכון לארעא :
- 17). ביום תלת עשר (7) יומין לירח אדר ואיתניהו בארב (8) בארבעה עשר ביה ועברו יתיה יומא דהרותא ומשקיא :
- 18). ויהודאי דהוו בשוישן איתכנישו בתלת עשר ביה ובארבעת עשר ביה ואיתניהו (9) בחמשה (10) עשר ביה ועברו יתיה יומא דהרותא ומשקיא :
- 19). מטול הכנת יהודאי (11) דהוו בכופרניא דיתבין (12) בקירויא (13) דקירתתא עבדון (14) ית יומא דארבעת (15) עשר לירחא דאדר דהרותא ומשקיא ויומא טבא ומשלחין מאני גבר לחבריה :
- 20). וכתב מרדכי ית פיתגמיא האילין ושדר אינתרא על כולהון יהודאי דאית בכל מדינתא דמלכא אחשורוש קריביא ורחיקיא :
- 21). למקיימא עליהון למיהוי עבדון ית יומא דארבעת עשר לירחא דאדר וית יומא דחמשת עשר ביה בכל שתא ושתא :
- 22). היך יומין דאיתניהו בהון יהודאי מן בעלי דבביותא וירחא דאיתתהפין להון (16) מן אבלא לדחותא ומן (17) עקתא ליומא (18) טבתא למיעבד יתהון יומתא דמשקיא והרותא ומשאלין מאני (19) גבר לחבריה ויהבין (20) מתנתא למיסכניא :
- 23). וקטילו יהודאי (21) עליהון ית מה דשריאו למעבד וית מה דכתב מרדכי עליהון :
- 24). מטול דהמן בר המרתא אנגיא מעיקיהון דיהודאי חשיב על יהודאי למגרמא יתהון צבע פיסא רמא ערבא וסבתמא לכל ערבא למגרמא יתהון ולמישיצאה יתהון : וכד הוו להמן ולבני דצליבין על צליבא יומין סניאין אמרין למה אסתר עברה על מה (22) דכתיב לא תבית נבילתיה על (23) צליבא ענה אסתר ואמרת להון על דקטל שאול מלכא לגיורא דנבעונאי הוון בנוי צליבין על צליבא מן שירוי דהצדא דשערין עד יומא דנחת מיטרא דהוון שיתא ירחין וכד הוון דבית ישראל סלקין נתחון בבית מקדשא (24) הוון עממיא אמרין להון (25) למה אילין צליבין עט דבית ישראל ואמרין להון על דפיטט אבוהון ידיה בניוריי דנבעונאי וקטל יתהון המן רשיעא דבעא (26) לשיציא לדבית ישראל על אחת כמה וכמה יהוי הוא ובנוי (27) צליבין על צליבא כל (28) יומי עלמא :

K (5) — H ושאר. — (2) H וחמשה. — (3) H V גבריא. — (4) K בהון יהודאי. — (5) קליל. — (6) K אנה קטלינון. — (7) V < יומין. — (8) H V בארבעת. — (9) V בחמשת. — (10) H V עשר. — (11) H דהוון. — (12) V בקירויא. — (13) H V דקיקתא. — (14) K < ית. — (15) H V עשר. — (16) V אבלא H מן עקתא. — (17) H אבלא. — (18) H V טבא. — (19) H גברא. — (20) V מתנתא H מתנתיה. — (21) K < עליהון. — (22) H דכתיב בחורה. — (23) bei V, später ergänzt ארום מקבר תקבריניה ביומא ההוא והא המן ובנוי כמה יומין דאיעמליבין דעד השתא לא אחקרו. — (24) H הוון. — (25) H למא. — (26) H לשיצאה. — (27) V צליבין. — (28) H יומי.

25). (1) ומעלת אסתר קדם מלכא אמרת מה דכתיב בסיפרא דישתיצאה ישתיצון (2) ית דוכרניהון דבית עמלק מתחות שמיא. וקם המן מזרעיתיה דבית עמלק וחשיב (3) מהשבת (4) בישא על דבית ישראל ומחשבתיה ברישיה סלקת וצלבו יתיה ית בני על צליבא :

26). מטול כדן קרו לזמתא האילין פורים על שם פורתא ועקתא דארע יתהון מטול (5) כתבא ומפרש באינרתא הדא מה חזו על כדן (6) ומה ארע יתהון :

27). קיימו וקבילו יהודאי עליהון ועל בניהון ועל כל (7) מה (8) דאיתספון עליהון ולא יפסקון למיהוי עבדן ית תרין יומיא האילין היך כתביהון והיך זמניהון בכל שתא ושתא :

28). ויומיא האילין (9) נזכרין (10) ונתעברו בכל דרא ודרא (11) זרעיתא זרעיתא מדינתא ומדינתא וקריתא וקריתא ויומי דפוריא האילין לא יעברון מיגו יהודאי דוכרניהון לא יפסקו מנו בניהון :

29). וכתבת אסתר מלכתא ברתיא (12) דאביהיל ומרדכי יהודאה ית כל תוקפא למקיימא ית אינרתא דפוריא הדא. תניינת מטול דאין הוות שתא (13) דעיבורתא לא יקרן מגילתא באדר קדמאה אלא באדר (14) אחרניא יקרן יתה :

30). ושדר אינרתא על כולהון יהודאי על מאה ועשרין ושבע מדינן דמלכות אחשוורוש מילי דשלמא ודקושטא :

31). למקיימא ית יזמתא (15) דפוריא האילין בומניהון היך מה דקיימו עליהון מרדכי יהודאה ואסתר מלכתא (16) היך דקיימו על נפשיהון ועל (17) בניהון מילי (14) דצומא ודתעניא :

32). ומימד דאסתר איתקיים מילי דפוריא האילין ואיתכתב בסיפרא :

X.

1). ושוי מלכא אחשוורוש (19) תמא על ארעא וכד ידע (20) מלכא אחשוורוש עמה דאסתר ותולדתה שוי יתהון בני הורין בנו עלמא ושעבד כולהון בני אומתא וכולהון מלכותא (21) ושוי (22) תמא על ארעא ועל תנארי ימא :

2). וכל עובדיה דתוקפיה ונבורתיה ופירוש רבותיה דמרדכי רבי יתיה מלכא הלא אינון כתיבין על סיפרא דמילי יומיא למלכי מדי ופרס :

(1) V ובמטלה. — (2) K יית. — (3) V כחשבתן H כחשבן. — (4) V בישתא. — (5) H V כן כתיב. — (6) bei V später hinzugefügt אבהתנא למיקבע יומיא האילין על ניומא דעבד להון כרי שמיא מטול היכנא עבדו דיידעון בניהון מה ארע יתהון. — (7) V גיוריא. — (8) V המיתוספן H דמסתופין. — (9) H V נזכרין. — (10) H V ונתעברון. — (11) bei V spä- V ter hinzugefügt לישנא אחרניא: ברדיא האילין וברדיא דיומי משיחא יחוסא דכנאי וליואי ויחוסא דכולהון ישראל מדינתא דמקפא שורא מן יומי יהושע בר נון ומדינה דלא סקפא שורא מן יומי יהושע וקריואי וזרכיא יהון קראן ית מגילתא כתיקונהון ועבדין יומי פוריא האילין כהלכתהון דלא יעברון מן חמיסר בורחא דאדר ואילך מגו קהלא דיהודאי ודוכרנא דפורענות עמלק לא יסופון ולא יפסקון מן בניהון. — (12) V נת אביחיל. — (13) V דעיבורא. — (14) H תנינא. — (15) V < דפוריא. — (16) K < בניהון. — (17) V זרעיהון. — (18) H V דצומתא. — (19) V תמא H תמה. — (20) H V < II V < אחשוורוש. — (21) K ושדי. — (22) H V תמה.

3). ארום מרדכי יהודה פתשגר דמלכא אחשורוש ⁽¹⁾ נזברא וסבא דיהודאי
רב ⁽²⁾ כל עממא ומסוף עלמא ועד סופיה אישתמע שמעיה וכל מלכיא דחילד
מיניה וכד ⁽³⁾ חזון ליה מזדעועין מיניה. הוא מרדכי דמי לכוכב נוגהא דמזרח ביני
כוכביא ודמי לשפרפרא דנפיק בעידן צפרא ודמי ⁽⁴⁾ לשושנה דקיימא על ⁽⁵⁾ פרצודי
דמיא וממול ⁽⁶⁾ הכי ⁽⁷⁾ רבהון דיהודאי ורעי בסגיעתהון דאתא ותבע ⁽⁸⁾ טבאתא
לעמיה וממליל שלמא לכל זרעתיה:

⁽¹⁾ K נזברא H נזברא. — ⁽²⁾ H V על. — ⁽³⁾ H חזון. — ⁽⁴⁾ V לשושנא. — ⁽⁵⁾ V
פצודי. — ⁽⁶⁾ H V הכין. — ⁽⁷⁾ II הוה רבהון. — ⁽⁸⁾ H טבאתא. —
